

ΒΑΣ. Ι. ΛΑΖΑΝΑ

Δ/ντοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Προστασίας Κωφάλλων

Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ
ΤΩΝ ΚΩΦΑΛΛΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ, 1964

ΣΑΣ - ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ΣΠΑΡΤΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ
ΤΩΝ ΕΣΦΑΛΛΑΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ, 1955

ΒΑΣ. Ι. ΛΑΖΑΝΑ

Δ/ντου του Έθνικου Ίδρύματος Προστασίας Κωφάλλων

**Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ
ΤΩΝ ΚΩΦΑΛΛΩΝ**

ΑΘΗΝΑΙ, 1964

ΠΑΤ. Ι. ΛΑΡΑΝΑ

Διευθυντής Γραφείου Παιδαγωγικής Καρτέρας

Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ
ΤΩΝ ΚΩΦΑΛΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1934

Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΚΩΦΑΛΛΩΝ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.—Ἡ ἀρθρωσις καὶ ἡ χειλεανάνηωσις, καθὼς καὶ αἱ στοιχειώδεις γνώσεις τὰς ὁποίας ἀποκτᾷ ὁ κωφάλαλος εἰς τὰ Σχολεῖα βασικῆς ἀγωγῆς (1) ἀποτελοῦν βεβαίως τὰς ἀναγκαίαις προϋποθέσεις διὰ τὴν προσαρμοσθῆ εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπεξενώθη λόγῳ τῆς αἰσθητηριακῆς του ἀναπηρίας. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν ἀρκοῦν. Ὁ κωφάλαλος πρέπει παραλλήλως νὰ ἐνταχθῆ καὶ εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ γίνῃ οἰκονομικῶς ἀνεξάρτητος, θὰ δώσῃ ἐλευθέραν διέξοδον εἰς τὰς πνευματικὰς, ἠθικὰς καὶ φυσικὰς του ἰκανότητητας, αἱ ὁποῖαι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, θὰ παρέμενον δεσμευμέναι, διὰ τὴν ἐκφυλισθοῦν τελικῶς· θὰ ὀλοκληρωθῆ, ἐν μιᾷ λέξει, ὡς προσωπικότης, οὕτως ὥστε νὰ καταστῆ, μέχρις ἐνὸς σημείου τοῦλάχιστον, ἰσότημον καὶ ἰσάξιον μέλος τῆς κοινωνίας. Ἄλλ' ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ ἠθικοποιητικὴ πλευρὰ τῆς ἀπασχολήσεως δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας. Ἐὰν ἡ ἀπασχολήσις γενικῶς—εἶναι κοινὸς τόπος πλέον—προάγει τὰς πνευματικὰς, τὰς ἠθικὰς καὶ τὰς σωματοικὰς δυνάμεις, καλλιεργῆ τὸ συναίσθημα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἄξιας τοῦ ἀτόμου, εἶναι τέλος βιολογικὴ ἀνάγκη, τῆς ὁποίας ἡ μὴ πλήρωσις ὀδηγεῖ εἰς μαρασμὸν καὶ ἐκφύλισιν, τοῦτο ἀκόμη περισσότερο ἰσχύει διὰ τὸν κωφάλαλον. Τέλος πρέπει νὰ σημειώσωμεν καὶ τὸ ἑξῆς: Ὁ κωφάλαλος, καθιστάμενος παραγωγικὸν στοιχεῖον, συμβάλλει καὶ αὐτός, ὡς παραγωγικὴ μονὰς πλέον, εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔχει σημαντικὴν σημασίαν, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κωφάλαλων εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλός, ἀνερχόμενος εἰς ποσοστὸν $\frac{1}{1000}$ ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς περισσότερας χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Προφανῆς λοιπὸν ἡ σημασία τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀπασχολήσεως τῶν κωφάλαλων. Βασίς ὅμως καὶ θεμέλιον διὰ τὴν ἔνταξιν των εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν εἶναι, ἀναμφιβόλως, καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ κατάρτισις

---

(1) Ἡ ἀρθρωσις καὶ ἡ χειλεανάνηωσις ἐποτελοῦν τὰ βασικὰ σκέλη τῆς λεγομένης «προφορικῆς μεθόδου», ἣτις χρησιμοποιεῖται εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας διὰ τὴν βασικὴν ἀγωγὴν τῶν κωφάλαλων. Διὰ τῆς ἀρθρώσεως ὁ κωφάλαλος καθίσταται ἰκανὸς νὰ ὁμιλῆ (μέχρις ἐνὸς σημείου ἔστω), ἐνῶ διὰ τῆς χειλεανάνηωσεως καθίσταται ἰκανὸς νὰ κατανοῆ τὸν ἔναρθρον λόγον, ὅταν ἐκφέρεται ἀπὸ τὸν ὁμιλοῦντα, παρακολουθῶν τὰς κινήσεις τῶν χειλέων του.

αὐτῶν. Κατάρτισις ἀρτία καὶ πλήρης (1), διότι μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατερχόμενοι εἰς τὸν στίβον τῆς «ἀγορᾶς ἐργασίας» θὰ κατορθώσουν νὰ συναγωνισθοῦν τοὺς ὁμοτέχνους των ἀκούοντας καὶ θὰ παύσουν παρὰλλήλως νὰ εἶναι τὰ θύματα δυσμενῶν διακρίσεων, λόγῳ τῆς ἀναπηρίας των, ἐκ μέρους τῶν ἐργοδοτῶν.

* * *

II. ΑΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΩΦΑΛΛΩΝ.—Δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐκτενῶς μὲ τὰ ψυχολογικὰ προβλήματα, τὰ ὅποια ἀνακινεῖ τὸ θέμα τοῦτο. Ἀρκούμεθα μόνον νὰ σημειώσωμεν τὰ ἑξῆς: Οἱ κωφάλαοι ἀπὸ βιολογικῆς πλευρᾶς δὲν ὑστεροῦν ἔναντι τῶν ἀκούοντων, ἐκτός, ἐννοεῖται, τῶν περιπτώσεων ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀσθένεια ἐξ ἧς ἡ κώφωσις—ἐπὶ ἐπικτητῶν κωφώσεων—ἐπληξε τὰ κέντρα τῶν πνευματικῶν λειτουργιῶν. (2) Ἡ ἀκοὴ βεβαίως εἶναι αἰσθησις πολύτιμος καὶ ἡ ἔλλειψις αὐτῆς εἶναι φυσικὸν νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν ἐξέλιξιν τῶν πνευματικῶν, ἠθικῶν καὶ σωματικῶν ἀκόμη δυνάμεων τοῦ ἀτόμου. Ἐν τούτοις τὸ ἐμπόδιον τοῦτο χάρις εἰς τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης ἐξουδετερώθη πλέον καὶ ἤρθη, μέχρις ἐνὸς σημείου τοῦλάχιστον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠνοιχθῆ καὶ ὁ δρόμος καὶ παρεμερίσθησαν ὅλοι οἱ δυσμενεῖς παράγοντες, οἱ ὅποιοι εἰς παλαιότερας ἐποχάς, συντρεχουσῶν καὶ τῶν προκαταλήψεων, ἠμπόδιζον τὴν ἀξιοποίησιν τῶν κωφάλλων καὶ κατεδίκαζον αὐτοὺς νὰ ζοῦν εἰς τὸ περιθώριον τῆς κοινωνίας. (3)

(1) Der Taubstumme wird sich in seinem Berufsleben nur dann hauptsächlich können, wenn seine praktischen Leistungen dem Hörenden qualitativ und quantitativ überlegen sind, was wiederum eine weit bessere theoretische und praktische Ausbildung voraussetzt. («Die Berufsausbildung der Taubstummen», von Karl Mühl) εἰς τὸ ἀναμνηστικὸν τεῦχος ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 175 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἰδρύματος Κωφάλλων τῆς Βιέννης ὑπὸ τὸν τίτλον «175 Jahre Bunder.—Taubstummeninstitut in Wien (1954)».

(2) Οἱ νευρολόγοι—ψυχίατροι Lucio Bini καὶ Romolo Priori παρατηροῦν σχετικῶς εἰς τὸ περιοδικὸν «Udito—Voce—Parola» (Apr.—Giugno 1959): «Non esiste una struttura psichica particolare del sordomuto da potersi riferire ad un differente piano biologico nella strutturazione delle funzioni dell' intelletto e del sentimento».

(3) Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ῥωμαϊκὴν ἀρχαιότητα, λόγῳ τῶν κρατουσῶν προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, τῆς μὴ ἀνακαλύψεως ἐσέτι μεθόδου διὰ τὴν ἀγωγήν τῶν αἰσθητηριακῶς μειονεκτούντων (τυφλοί, κωφάλαοι), τῶν περιορισμένων ἐπιδιώξεων τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς Πολιτείας, οἱ κωφάλαοι ἔζον εἰς τὸ περιθώριον τῆς ζωῆς, ὅσοι τοῦλάχιστον εἶχον διαφύγει τὴν ἀπόρριψιν εἰς τὸν Καίσαρα καὶ τὸν Τίβεριν (Πλουτάρχου: Λυκοῦργος 1,38). Ἡ κατάσταση αὐτὴ δὲν μετεβλήθη καὶ κατὰ τοὺς ἐπακολουθήσαντας αἰῶνας. (Ἐπ' αὐτοῦ: Paul Bosshard: Den Taubstumme, Zürich, 1953, σελ. 19-38).

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα οἱ κωφάλαοι ἀνάξιοποίητοι καὶ πάλιν, δὲν μετε-

Σήμεραρον συγκεκριμένως οί κωφάλαοι και ιδίως μετά τόν δεύτερον παγ-
κόσμιον πόλεμον, χάρις εις τās συγχρονισμένες μεθόδους τής παιδαγωγι-
κής, τήν ἔγκαιρον ἀνίχνευσιν τής κωφαλαλίας ἐκ μέρους τής Ἱατρικῆς, και
τέλος χάρις εις τήν χρῆσιν τῶν ἠλεκτρονικῶν ἀκουστικῶν συσκευῶν διά τῶν
ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ἢ εις τὸ ἔπακρον ἐκμετάλλευσις και τῶν πλέον ἀση-
μάντων «νησίδων» ἀκοῆς, εἶναι εις θέσιν νά ἀναπτύξουν τās πνευματικās,
ἠθικās και σωματικās τῶν ἱκανότητας, τās «δεσμευμένες» λόγω τής αἰσθη-
τηριακῆς τῶν ἀναπηρίας και νά καταστοῦν ἱκανοὶ διά τήν ἐκμάθησιν και
ἄσκησιν σειραῶς ὁλοκληρῶν ἐπαγγελμάτων, τὰ ὁποία ἐκ πρώτης ὄψεως θά
ἦτο δυνατόν νά θεωρηθοῦν ὡς ἀπρόσφορα και ἀπρόσιτα εις αὐτούς. (1)
Βεβαίως αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι δυνατόν νά προσαρμοσθοῦν και εις
ἐπαγγέλματα καθαρῶς πνευματικὰ ἢ εις ἐπαγγέλματα εις τὰ ὁποία προέχει
ὁ πνευματικὸς χαρακτήρ (ἀρχιτέκτονος κ.ο.κ.). Τὰ ἐπαγγέλματα αὐτὰ ἀπο-
κλείονται διότι ὁσονδήποτε και ἂν καλλιεργηθοῦν πνευματικῶς και πάλιν
δὲν εἶναι δυνατόν, ἐκτός βεβαίως ἐξαιρέσεων, νά γίνουιν ἐκμάλλοι τοῦ
μέσου ὄρου τῶν ἀκούοντων. Καὶ τοῦτο ὄχι διότι ἀπὸ βιολογικῆς πλευρᾶς
ὕστεροῦν, ὅπως ἐσημείωσαμεν ἤδη, ἀλλὰ διότι ἡ ἔλλιπης χρησιμοποίησις τοῦ
γλωσσικοῦ ὄργάνου και ἡ σχετικὴ ἀπομόνωσις ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν ἀκούον-
των εις τήν ὁποίαν διατελοῦν, μοιραίως ὀδηγεῖ εις μίαν οὐχὶ ἀνάλογον, ἐν
σχέσει πρὸς τοὺς ἀκούοντας, ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν και κατὰ συνέπει-
αν και τῶν ψυχικῶν τῶν δυνάμεων. Ἡ γλώσσα ἄλλωστε δὲν εἶναι μόνον
μέσον ἐπικοινωνίας, ἀλλὰ και πνευματικὸν ὄργανον, τὸ ὁποῖον προάγει τās
δianoητικās δυνάμεις και συντελεῖ εις τήν ὁμαλὴν ἀνάπτυξιν τής συναισθη-
ματικῆς ζωῆς και τής καθόλου προσωπικότητος τοῦ ἀτόμου. (2)

χον ἐπίσης τής κοινωνικῆς ζωῆς. Εἰς ὄρισμένους μάλιστα κύκλους ἐθεωροῦντο ὡς
«στιγματισμένοι», διότι ἔφερον δηθὲν ἐμφανῶς ἐπ' αὐτῶν τὰ «σημεῖα τής θείας
τιμωρίας, κατὰ τās ἀντιλήψεις ὄρισμένων θεολόγων τής ἐποχῆς (Augustinus :
Contra Pelagian III, κεφ. 4, Migne Patrologia Lat. XLIX).

(1) Εἶναι ἀληθὲς ὅτι μεγάλα τμήματα τής Κοινῆς Γνώμης ἐξακολουθοῦν νά
διατηροῦν ὄρισμένας ἀκόμη ἐπιφυλάξεις σχετικῶς μὲ τήν δυνατότητα ἀξιοποιήσεως
και ἀναπροσαρμογῆς τῶν κωφάλαων. Τοῦτο ὀφείλεται α) εις τās προκαταλήψεις
τῶν αἰῶνων, αἱ ὁποῖαι διεβιάσθησαν ἀπὸ γενεᾶς εις γενεάν β) εις τήν γενίκευ-
σιν ὄρισμένων μεμονωμένων περιπτώσεων γ) εις τὸν ἐπηρεασμὸν ἐκ τής ἀστικῆς
Νομοθεσίας ἢ ὁποῖα θέτει εις ὄρισμένας περιπτώσεις τοὺς κωφάλαους ὑπὸ δικα-
στικὴν ἀντίληψιν ἢ ἀπαγόρευσιν και τής ποινικῆς ἢ ὁποῖα θεωρεῖ τοὺς κωφαλά-
λους ὡς ἀνεπιδέκτους ἢ ἠλαττωμένους καταλογισμοῦ και δ) κυρίως, εις τήν ἔγνοιαν
τῶν συγχρόνων προόδων τής Παιδαγωγικῆς, τής Τεχνολογίας, τής Ἱατρικῆς και
τής Ψυχολογίας.

(2) Τὸ θέμα τοῦτο, αἱ σχέσεις δηλαδὴ γλώσσης και πνευματικῆς ἀνάπτυξεως
τοῦ ἀτόμου, εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον συζητούμενα εις τήν Ψυχολογίαν. Τὸ δίγλωμον
ἀπλῶς: Ὁ Raoul Labbé σημειώνει: «Ἐν τῷ συνόλω ὁ κωφάλαος παρουσιάζει
μίαν νοημοσύνην ἐλαφρῶς μειωμένην ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀκούοντας τής αὐτῆς ἡλι-

Ἴδιως ἐν τῶν ἐπαγγέλματι, εἰς τὰ ὁποῖα προέχει ὁ πνευματικὸς χαρακτήρ δὲν εἶναι δυνατόν, ἐκτὸς βεβαίως ἐξαίρεσεων (1), νὰ ἀσκηθῶν ἀπὸ τοὺς κωφάλαλους, ἐν τούτοις ὑπάρχει πλεῖστος ὀλόκληρος ἐπαγγελμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα προέχουν αἱ φυσικαὶ δεξιότητες καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ ἀσκηθῶν μὲ ἐπιτυχίαν καὶ ἀποδοτικότητα ἐκ μέρους αὐτῶν. Καὶ τοῦτο διότι οἱ κωφάλαλοι εἰς τὰς δεξιότητας αὐτὰς ὄχι μόνον δὲν μειονεκτοῦν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς περιπτώσεις ὑπερτεροῦν σαφῶς τῶν ἀκούοντων, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς Γραφικὰς Τέχνας. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἔχει διαπιστωθῆ ἀπὸ πολυαριθμοὺς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας. Οὕτως ὁ Oleron ἀναφερόμενος εἰς τὰ σχετικὰ πειράματα τῆς Mle Pachoud παρατηρεῖ : «Διεπιστώθη εἰς τὸ πλῆθος τῶν δοκιμῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο διὰ τὴν ἐξακριβώσιν τῶν τεχνικῶν δεξιοτήτων τῶν κωφάλαλων, ὅτι αἱ ἐπιτεύξεις τῶν ἦσαν ἰσοδύναμοι μὲ αὐτὰς τῶν ἀκούοντων». (2) Ἐπίσης εἰς τὸ βιβλίον τοῦ «Les Sourds-Muets» ἀναφέρει, συνοψίζων τὰ πορίσματα διαφόρων ἐρευνῶν : «Les activités motrices, les capacités mécaniques ne sont pas atteintes chez le sourd». (3) Ἄλλὰ ἐκτὸς αὐτοῦ. Ἡ ἰσοτιμία τῶν πρακτικῶν ἱκανοτήτων ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀκούοντας, ἔχει ἐπιβεβαιωθῆ καὶ ἀπὸ τὴν πλουσιωτάτην σχετικὴν πείραν, ἀπὸ τὴν χρησιμοποίησιν δηλαδὴ κωφάλαλων εἰς βιοτεχνικὰς, βιομηχανικὰς, ἀκὸμη καὶ ἐμπορικὰς καὶ γραφειοκρατικὰς εἰδικότητας, ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Βεβαίως διὰ τὴν ἀσκήσιν ἑνὸς ἐπαγγέλματος, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προσαρμωθῶν αἱ πνευματικαί, ψυχικαὶ καὶ πρακτικαὶ ἱκανότητες τῶν κωφάλαλων, πολὺτιμος συμπαραστάτης εἶναι καὶ ἡ ἀκοή. Καὶ εἰς

κίας. Διὰ τοῦτο ἡ πνευματικότης τοῦ καὶ αἱ ἠθικαὶ τοῦ ἀντιλήψεις εἶναι, ἐνίοτε, στοιχειώδεις. Ἴδιως ὁ κωφάλαλος εὐρίσκειται εἰς ἀδυναμίαν νὰ συλλαμβάνῃ ἀφηρημένας ἐννοίας» (Le Sourd—Muet, Vigot, Paris, 1941, σελ. 37). Ὁμοίως ὁ Bonpefond : «Ἐνας κωφάλαλος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξελιχθῆ εἰς ὀλοκληρωμένον ἄνθρωπον. Ὁ κωφάλαλος γενικῶς ὑστερεῖ πνευματικῶς» (ἀναφέρεται εἰς τὸ ὡς ἄνω βιβλίον τοῦ Labbé, σελ. 36). Ἀντιθέτως ὁ F. Berthier ἀσοληθῆς μὲ τὰ θέματα τῶν κωφάλαλων, παρατηρεῖ : «Ἡ σκέψις προϋπάρχει τῆς γλώσσης· εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον· εἶναι μία αἰωνία ἀλήθεια». (ἀναφέρεται ἐπίσης εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Labbé, σελ. 36). Τέμων, εὐστόχως, μέσῃ ὁδῶν ὁ καθηγ. Helmer Myklebust σημειώνει ἀναλυτικῶς τὰς ἐπιπτώσεις τῆς κωφάλαλίας ἐπὶ τῶν πνευμ. καὶ ψυχικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνόμου. (The Psychology of Deafness, New York, 1960, σελ. 57 - 109).

(1) Πολλοὶ κωφάλαλοι κατάρθωσαν νὰ ἀσκήσων, καὶ μὲ ἐπιτυχίαν μάλιστα, πλεῖστα πνευματικὰ ἐπαγγέλματα (ὅπως τοῦ ἀρχιτέκτονος, τοῦ ἱατροῦ κ. ἄ.). Ἐπίσης πολλοὶ κωφάλαλοι διέπρεψαν ὡς συγγραφεῖς, ὡς καλλιτέχναι καὶ ὡς ἠθοποιοὶ ἀκόμη.

(2) «Travaux poursuivies en France sur la psychologie des enfants Sourds—Muets» (Περιοδικὸν : «Voix du Silence» Août—decembre 1957),

(3) «Les Sourds—Muets» ἐκδ. Presses Universitaires, Paris, 1930, σ. 48.

Άλλας μὲν περιπτώσεις εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος, εἰς ἄλλας ἢ συμβολῆ της εἶναι σημαντικὴ καὶ εἰς ἄλλας τέλος ἄπλως ἐπωφελής. Ἐν ἑξαίρεσιν τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἣ ὁποία καὶ ἀποκλείει τὴν χρησιμοποίησιν τῶν κωφολάλων, εἰς τὰς δύο τελευταίας περιπτώσεις τὸ ἐμπόδιον ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀκοῆς εἶναι δυνατόν νὰ ἐξουδετερωθῆ καὶ νὰ ἀρθῆ ἀκόμη. Τοῦτο καθίσταται ἐφικτὸν διότι ἡ ἐλλείπουσα ἢ ἐλλιπὴς ἀκοὴ ἀντισταθμίζεται ἀπὸ τὴν ὄξυνσιν τῶν δύο ἄλλων αἰσθήσεων, τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀφῆς, καὶ ἰδίως τῆς πρώτης, δεδομένου ὅτι ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς ἔχει τὴν ἰδιότητα, περιοχὰς ἰκανότητων, αἱ ὁποῖαι δι' οἰονδήποτε λόγον χωλαίνουν, νὰ ἀναπληροῦν διὰ τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐνισχύσεως ἀντιρρόπων δυνάμεων. (1) Τὸ φαινόμενον αὐτὸ, τῆς «ἀναπληρωματικότητος» δηλαδὴ «τῶν αἰσθήσεων», ἔχει παρατηρηθῆ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀπὸ τὰ εὐρῆα λαϊκὰ στρώματα (2), ἔχει ἐπιβεβαιωθῆ ἀπὸ τὴν πλουσιωτάτην σχετικὴν πείραν καὶ ἔχει τέλος διαπιστωθῆ ἀπὸ σωρεῖαν σχετικῶν πειραμάτων. Οὕτω ὁ Ἄμερικανὸς Hofmark srichter ἔπειτα ἀπὸ σχετικὰς ἐρεῖνας ἀναφέρει : «Οἱ κωφάλοιοι ἀντιλαμβάνονται περισσοτέρας λεπτομερείας εἰς μίαν ριπὴν ὀφθαλμοῦ, παρ' ὅσον οἱ ἀκούοντες. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν μεγάλην δξύτητα τῆς ὁράσεως, ἣ ὁποία ἀντικαθιστᾷ, μέχρις ἐνὸς σημείου, τὴν ἐλλείπουσαν ἀκοήν». (3)

Ὁ Oleron, εἰδικὸς ἐπὶ τῶν ψυχολογικῶν προβλημάτων τῶν κωφολάλων, σημειώνει : Ἐπὶ αἰσθητηριακῆς πλευρᾶς ἡ ἔλλειψις τῆς ἀκοῆς ἀναπληροῦται ἀπὸ τὴν χρῆσιν τῶν ἄλλων διαθεσίμων αἰσθήσεων τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀφῆς. Εἶναι μία ἀναπλήρωσις, ἣ ὁποία πραγματοποιεῖται φυσικῶς, ἀλλὰ καὶ καλλιεργεῖται ἐκ μέρους τῶν παιδαγωγῶν. (4) Ἐπίσης εἰς τὸ βιβλίον του «Les Sourds-Muets» σημειώνει : Ἐπὶ πλέον παρατηρεῖται εἰς τὸν κωφάλοιο ἐνα φαινόμενον αἰσθητηριακῆς ἀναπληρώσεως, δηλαδὴ ἐπωφε-

(1) «Die mechanische Auffassung der menschlichen leistungsfähigkeit ist uberholt» γράφει ὁ Oels εἰς τὴν μελέτην του «Der Hör- und sprache Schädigte am Arbeitsplatz» (περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑργασίας τῆς Δυτ. Γερμανίας «Die berufliche Eingliederung und Wiedereingliederung der Hör- und sprachgeschädigten», Bonn, 1958.

(2) Ἀπὸ τῆς ἀντισταθμίσεως τῶν αἰσθήσεων ὑπάρχουν εἰς πολλοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς : Οὕτως ὁ Νίτσε λέγει : «Muss man ihnen erst die Ohren zerschlagen, dass sie lernen mit den Augen hören» : «Also Sprach Zarathoustra» ἐκδ. Kroner, Stuttgart, 1930, σελ. 13. Ἐπίσης ὁ ἱερός Ἀγούστίνος γράφει : «Ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δίδῃ εἰς τὰ ὄτα τὴν ἰκανότητα νὰ βλέπουν καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν ἰκανότητα νὰ ἀκούουν» (Saint-Augustin : «Oeuvres Complètes», μετ. Rault, τόμος XV, σελ. 579).

(3) Ἀναφέρειται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Oleron «Les Sourds—Muets», Presses Universitaires, Paris, 1951, σελ. 43.

(4) «Recherches sur de developpement mental des Sourds—Muets», ἔκδοσις Centre National de la recherche scientifique, Paris, 1957, σελ. 15.

λείται εξαντλητικῶς τῶν δεδομένων τῶν ἄλλων αἰσθήσεων καὶ κυρίως τῆς ὁράσεως, πρῶγμα τὸ ὁποῖον δὲν συμβαίνει μὲ τοὺς ἀκούοντας». Τέλος ὁ Oels εἰς τὴν μελέτην του «Der Hör und sprachgeschädigte am Arbeitsplatz παρατηρεῖ: «Ἡ ἀναπληρωματικότης τῶν αἰσθήσεων εἰς τοὺς κωφάλαλους συνίσταται εἰς τὴν καλλιτέραν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ὁπτικοῦ ὄργανου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι φυσιολογικῶς θὰ διεβιβάζοντο διὰ τῆς ἀκοῆς, περισυλλέγονται τώρα διὰ τῆς ὁράσεως, ἡ ὁποία ἰδιαιτέρως εἶναι ταχεῖα καὶ ὀξεῖα. Ἐπίσης ἡ ἀναπληρωματικότης συντελεῖται καὶ διὰ τῆς καλλιτέρας χρησιμοποίησεως τῆς ἀφῆς, ἡ ὁποία κατὰ τὴν διδασκαλίαν καλλιεργεῖται ἰδιαιτέρως, οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ, μέχρις ἐνὸς ὁρίου, τὴν ἐλλείπουσαν ἀκοήν» (σελ. 22).

Τὸ συμπέρασμα ἐξ ὅσων ἐξετέθησαν ἀνωτέρω εἶναι προφανές: Ἄν ἐξαφείσωμεν τὰ καθαρῶς πνευματικὰ ἐπαγγέλματα, καθὼς καὶ ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἀκοή εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος εἴτε διὰ τὴν πρόληψιν ἀτυχημάτων εἴτε διότι ἐπιβάλλεται ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸν ἐργοδότῃν ἢ τὸ κοινόν, ὅλα τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα (1), κατ' ἀρχὴν τοῦλάχιστον, προσιδιάζουσι πρὸς τὰς πνευματικὰς, ἠθικὰς καὶ φυσικὰς ἱκανότητας τῶν κωφάλαλων, ἐφ' ὅσον βεβαίως ἀναπτυχθῶν διὰ τῆς καταλλήλου παιδείας, γενικῆς καὶ τεχνικῆς. Ἀκριβῶς τὰ ἐπαγγέλματα αὐτὰ ἀναλόγως τῆς προσιότητος τὴν ὁποίαν παρουσιάζουσι, ἀποτελοῦν καὶ τὸν στόχον τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅπως θὰ ἴδωμεν ἀμέσως κατωτέρω.

* * *

III. ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.—Ὅπως εἶναι φυσικὸν ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις προσανατολίζεται πρὸς τοὺς τομεῖς ἐκείνους τῆς παραγωγῆς καὶ παρασχῆς ὑπηρεσιῶν, εἰς τοὺς ὁποίους κατ' ἀρχὴν. εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνταποκριθῶν οἱ κωφάλαλοι. Ἐκ τῶν τομέων πάλιν αὐτῶν τῆς παραγωγῆς καὶ παρασχῆς ὑπηρεσιῶν πρὸς τὰς ἐιδικότητας ἐκεῖνας, εἰς τὰς ὁποίας κατ' ἐξοχὴν προσιδιάζουσι αἱ ἱκανότητες τῶν κωφάλαλων, ἐφ' ὅσον βεβαίως ἀναπτυχθῶν διὰ τῆς παιδείας, ὅπως ἐσημειώσαμεν καὶ ἀνωτέρω. Θεωροῦμεν σκόπιμον εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ προβῶμεν εἰς σύντομον ἐπισκόπησιν τῶν τομέων τῆς παραγωγῆς, πρὸς τοὺς ὁποίους περισσότερο εἶναι δυνατὸν νὰ προσαρμολοθῶν οἱ κωφάλαλοι.

1. Βιοτεχνία.—Ὁ τομεὺς αὐτὸς τῆς παραγωγῆς ἐθεωρήθη ἀνέκαθεν ὅτι προσιδιάζει πρὸς τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς ἱκανότητας,

(1) Τὰ ἐπαγγέλματα αὐτὰ οἱ Parrel καὶ Lamark ἀναβιβάζουσι εἰς ἑκατὸν πενήντα. (Les Sourds—Muets*, Etude medicale, pedagogique et sociale, Paris, 1925).

καθὼς καὶ πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῶν κωφαλάων. Ἡ χειρωνακτικὴ ἐργασία καὶ ὁ χειρισμὸς ἀπλῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μηχανῶν εἰς τὸ χειροτεχνικὸν ἐργαστήριον δὲν ἀπαιτοῦν οὔτε πολλὰ ἔτη μαθητείας οὔτε καὶ ἐξαιρετικὰς ἰκανότητας. Ἐπειτα ὁ βιοτεχνικῶς ἀσχολούμενος κωφάλαος, παρακολουθῶν τὸ προϊὸν τῶν χειρῶν του καθ' ὅλον τὸ στάδιον τῆς διαδικασίας, ἀπολαμβάνει καὶ τὴν χαρὰν τῆς δημιουργίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὴν εὐπαθεῖ ψυχικὴν του συγκρότησιν. Τέλος ἡ βιοτεχνία ἔχει καὶ τὸ ἕξις πλεονέκτημα, τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ τὴν μελλοντικὴν ἀπασχόλησιν τῶν κωφαλάων : Παρουσιάζει μεγαλυτέραν ἀνθεκτικότητα κατὰ τὴν περίοδον τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων καὶ δὲν πλήσσει κατὰ τὴν περίοδον τῆς ὑφέσεως ἀπὸ τὰ κύματα τῆς ἀνεργίας, ἐνῶ τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς τὴν βιομηχανίαν.

2. Ἡ Βιομηχανία.—Παρ' ὅλας τὰς καλὰς πλευρὰς τῆς βιοτεχνίας, ἡ βιομηχανία μὲ τὴν ἐκπληκτικὴν πρόοδον τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἐπιδράσῃ καὶ εἰς τὸν προσανατολισμὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως. Εἶναι ἀληθές ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐδίσταζον τόσον οἱ ἐργοδοταί, ὅσον καὶ οἱ κωφάλαοι. Οἱ μὲν ἐργοδοταί διότι ἐφοβοῦντο, μήπως οἱ κωφοὶ πίπτουν θύματα ἐργατικῶν ἀτυχημάτων, ὅποτε θὰ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ καταβάλλουν ἀποζημιώσεις, οἱ δὲ κωφάλαοι διότι καταλαμβάνοντο ἀπὸ δέος ἐμπρὸς εἰς τὴν θέαν τῶν πολυπλόκων μηχανῶν. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος μετέβαλεν ἄρδην τὴν στάσιν τῶν βιομηχάνων - ἐργοδοτῶν ἀπέναντι τῶν κωφαλάων, ὅσον καὶ τῶν τελευταίων ἀπέναντι τῆς βιομηχανίας. Ὑποχρεωθέντες οἱ ἐργοδοταί, λόγῳ ἐπιστρατεύσεως, νὰ χρησιμοποιοῦν διὰ τὴν κίνησιν τῶν ἐργοστασίων των ἀναπήρους μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ κωφάλαους, διεπίστωσαν ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶναι ἱκανοὶ καὶ ἀποδοτικοί, ὅσον τοῦλάχιστον καὶ οἱ ἀκούοντες, εἰς ὄρισμένας βεβαίως εἰδικότητας. (1) Ὁ δευτέρος παγκόσμιος πόλεμος προώθησεν ἀκόμη περισσότερον, διὰ τοὺς ἰδίους, ὅπως καὶ ὁ πρῶτος, λόγους, τὴν ἀπασχόλησιν τῶν κωφαλάων εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἐνῶ ἀπ' ἑτέρου οἱ κωφάλαοι ἤρχισαν νὰ προσαρμώζονται, ἀνέτως πλέον, καὶ πρὸς τὸν τομέα αὐτὸν τῆς παραγωγῆς.

Πολλοὶ βεβαίως ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ βιομηχανία εἶναι τομεὺς τῆς παραγωγῆς, ὁ ὁποῖος δὲν προσιδιάζει πρὸς τὴν ψυχολογίαν καὶ τὴν προσωπικότητα τῶν κωφαλάων. Ἐν τούτοις τὰ ἐπιχειρήματα αὐτά, πολλὰ τῶν ὁποί-

(1) «Διαρκούσης μιᾶς συγκεκριμένης περιόδου (κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον) κατέστη δυνατόν νὰ ἐργασθοῦν οἱ κωφάλαοι μὲ ἐπιτυχίαν εἰς τὰ Ναυπηγεῖα, εἰς τὰς Καπνοβιομηχανίας, τὰ Πολεμικὰ ἐργοστάσια, τὰ Ταχυδρομεῖα, τὸ Ἐθνικὸν Ἵπογραφεῖον» (Le «Sourd—Muet» par Raoul Labbé, σελ. 39).

ων ἔχουν βεβαίως βάσιν, δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀνακόψουν τὴν πρὸς τὰ ἐμπρὸς πορείαν καὶ νὰ περιορίσουν τὴν χρησιμοποίησιν τῶν κοφαλάων, εἰς συνεχῶς ἀξαναμομένην κλίμακα, τόσον εἰς τὴν ἑλαφράν, ὅσον καὶ εἰς τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν. Σήμερον οἱ κοφάλαοι χρησιμοποιοῦνται ἀθρόως, ἰδίως εἰς τὰς ἐξελιγμένας βιομηχανικῶς χώρας, καὶ τὰ ἀποτελέσματα δέον νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἱκανοποιητικά. (1)

3. Ἡ Γεωργία.—Ἡ γεωργία εἶναι τομεὺς παραγωγῆς, ὁ ὁποῖος προσιδιάζει τοῦλάχιστον ὅσον ἡ βιοτεχνία, πρὸς τὰς ἱκανότητας τῶν κοφαλάων. Προφανῆς εἶναι ὁ λόγος: Αἱ ἀγροτικαὶ ἐργασίαι εἶναι αἱ μόναι σχεδὸν αἱ ὅποιαι δύνανται νὰ ἀσκηθοῦν ὑπὸ τῶν κοφαλάων, ἔστω καὶ ἂν δὲν διαθέρουσι πολλὰς ἱκανότητας. Ἄλλωστε ὁ εἰρηνικὸς τρόπος ζωῆς, τὰ ἀπλᾶ ἤθη, ἡ ὑγιῆς ἀτμόσφαιρα ἐθεωρήθησαν ἐκτὸς τῶν ἄλλων λόγων, ὅτι

(1) Ἡ Ὀμοσπονδία Κοφαλάων τῆς Γιουγκοσλαβίας εἰς τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον ἐξέδωκε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Les Problèmes des Sourds — Muets dans le monde (1955)» τονίζει: «Κάθε νέα κατάκτησις ἔχει βεβαίως καὶ τὰς ἀσθενεῖς πλευράς. Τοῦτο ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν κοφαλάων εἰς τὴν βιομηχανίαν. Διὰ τοῦτο αἱ ὀργανώσεις τῶν κοφαλάων καὶ τὰ ἴδρυματα τῶν Κοφαλάων ἔχουσι καθήκον νὰ ἐξουδετερώσουν τὰ ἀσθενῆ σημεῖα καὶ νὰ προσανατολίσουν τοὺς κοφάλαους εἰς ἐπαγγέλματα, περισσότερον ἐξησφαλισμένα διὰ τὸ μέλλον. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα παρέχουν βασίμους ἐλπίδας ὅτι οἱ κοφῶφι θὰ κατακτήσουν τὴν θέσιν πού τοὺς ἀρμόζει εἰς τὴν βιομηχανίαν». Ἐπίσης ὁ Edgard Carli, ὁμιλῶν εἰς τὸ «I Διεθνὸς Συνεδριον (Ρώμη 1951) διὰ τὰ προβλήματα τῶν κοφαλάων» ἐτόνισε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ κώφωσις δὲν ἀποκλείει τὴν δυνατότητα νὰ ἐργασθῆ κανεὶς εἰς τὰ μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα. Πράγματι ὁ κώφωσις εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἕνας καλὸς τεχνικός. Ἡ πείρα ἀποδεικνύει ὅτι σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐργοδότες οἱ ὁποῖοι μὲ δυσπιστίαν καὶ κατώπιιν πιέσεων προσέλαβαν κοφάλαους, ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον διάστημα δὲν ἐδίωξαν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι ἔμειναν εὐχαριστημένοι, διότι οἱ κοφάλαοι ἀπέδειξαν ἱκανότητα καὶ πρὸ παντὸς θέλησιν, οὐχὶ συνηθισμένας. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀτυχήματα ἢ στατιστικὴ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κοφάλαος δὲν ἐκθέτει οὔτε τὸν ἑαυτὸν τοῦ οὔτε τοὺς ἄλλους εἰς κινδύνους μεγαλύτερους παρ' ὅσον οἱ ἀκούοντες (Atti Ufficiali del congresso mondiale dei Sordomuti—Roma, 1953, σελ. 439). Τέλος εἰς τὰ πορίσματα τοῦ II Διεθνὸς Συνεδρίου τοῦ συνελθόντος εἰς Ζάγκρεπ τὸ 1955, ἐπισημαίνεται ὁ κίνδυνος νὰ μείνουν οἱ κοφάλαοι ἀναπροσάρμοστοι εἰς τὴν νέαν πραγματικότητα: «Πρέπει νὰ υιοθετήσωμεν συγχρονισμένους μεθόδους εἰς τὴν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν. Πρέπει νὰ πολεμήσωμεν τὰς πλάναις τὰς κληρονομηθείσας ἐκ τοῦ παρελθόντος, νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν ρόλον τῆς τύχης εἰς τὴν ἐπιλογὴν ἐνὸς ἐπαγγέλματος. Ἐμπρὸς εἰς τὴν πλημυρίδα τῆς βιομηχανίας ἢ βιοτεχνίας ὑποχωρεῖ. Τὰ μόναι ἐπαγγέλματα τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ διατηρηθοῦν εἶναι τὰ «καλλιτεχνικά», τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτοπισθοῦν ἀπὸ τὰς βιομηχανικὰς μεθόδους. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐποφελῶμεν ἀπὸ ὅλας τὰς δυνατότητας, νὰ ἐπαναπροσανατολισώμεν τοὺς κώφους ἀπὸ τὴν βιοτεχνίαν πρὸς τὴν βιομηχανίαν». (Deuxieme Congrès Mondial des Sourds—Zagreb—1955, σελ. 405).

κατ' ἔξοχην προσιζιάζουσαν πρὸς τὴν εὐπαθῆ ψυχικὴν ὑφὴν τῶν κωφαλάων. Οἱ διασῶται τῆς ἀγροτικῆς ἀπασχολήσεως δὲν παύουσι νὰ τονίζουσι ὅτι αἱ συνθήκαι τῶν πόλεων ἀσκοῦν φθοροποιὸν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν κωφαλάων, ὅπου, ἐν μέσῳ τοῦ ἀνωμόμου πλήθους τῆς μεγαλοπόλεως, εἶναι φυσικὸν νὰ ἐνισχύονται τὰ αἰσθητάματα τῆς καχυποψίας, τῆς μειονεκτικότητος, αἱ παρορμητικαὶ διαθέσεις, χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τοῦ συναισθηματικοῦ των κόσμου. Βεβαίως οἱ κωφάλαοι μὲ δυσφορίαν στρέφονται πρὸς τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑπαιθρον ἐν γένει. Αἱ πόλεις ἔχουσι πολλὰ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα ἰδιαίτερος ἐκτιμῶν οἱ ἐκπαιδευθέντες κωφάλαοι. Οὕτω μόνον εἰς τὰς πόλεις δύνανται νὰ συναντῶνται μὲ τοὺς ὁμοιοπαθεῖς των, νὰ ἰδρῦσιν λέσχας (1), νὰ ὀργανώσουσι ἀπὸ κοινοῦ τὴν ψυχαγωγίαν των. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ πρόσθεντις μεγάλου ἀριθμοῦ κωφαλάων ἀπὸ ἀγροτικὰς οἰκογενεῖας, δεδομένου ὅτι ἡ ἐπίκτητος κωφαλαλία παρουσιάζει μεγαλυτέραν συχνότητα εἰς τὴν ὑπαιθρον — ἀσφαλῶς λόγῳ τῶν μειονεκτικῶν ὑγειονομικῶν συνθηκῶν — καὶ ἡ δυνατοῦς ἐπομένως ἀπασχολήσεώς των εἰς γεωργικὰ ἐπαγγέλματα εἶναι βάσιμα ἐπιχειρήματα διὰ τὴν ἀπασχόλησιν τῶν κωφαλάων εἰς τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν. Τοῦτο λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εἰς πολλὰς χώρας καὶ καταβάλλεται μέριμνα διὰ τὴν ἀγρονομικὴν καὶ δασοπονικὴν κατάρτισιν αὐτῶν.

4. Ἡ Ἀγροτικὴ Βιομηχανία καὶ Βιοτεχνία.

Εἰς τὴν Ἀγροτικὴν μικρὰν Βιομηχανίαν καὶ Βιοτεχνίαν (Γαλακτοκομία, Μελισσοκομία, Τυροκομική, κ.ο.κ.), ἡ ὁποία ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν μεταποίησιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν πρώτων ἀγροτικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν ὑλῶν οἱ κωφάλαοι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐργασθοῦν μὲ μεγάλην ἀποδοτικότητα. Ἡ συγκέντρωσις μεγάλου πλήθους κωφαλάων εἰς τὴν ὑπαιθρον, ὅπως ἐσημειώσαμεν ἤδη, καὶ ἡ χρησιμοποίησις ἐξ ἄλλου μικρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μηχανῶν εἰς τὴν ἀγροτικὴν ἐλαφρὰν βιομηχανίαν, εἶναι εὐνοϊκοὶ παράγοντες πρὸς τοῦτο. Τοῦτο κατενοήθη τελευταίως καὶ πολλὰ Ἰδρύματα Κωφάλαων, ἰδίως εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ἔχουσι προσανατολισθῆ καὶ πρὸς τὸν τομέα αὐτὸν τῆς παραγωγῆς.

5. Τὰ Ἐμπορικὰ ἐπαγγέλματα.—Τὰ ἐπαγγέλματα αὐτὰ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κλειστά διὰ τοὺς κωφάλαους. Θὰ ἠδύναντο βεβαίως νὰ ἐργασθοῦν ὡς ἐμπορικοὶ ἀντιπρόσωποι, ὡς προμηθευταί, ὡς πωληταὶ κ.ο.κ., ὅπως συμβαίνει μὲ εὐαρίθμους Ἑλληνας κωφάλαους. Ἐν

(1) «Ἡ πατρις τῶν κωφαλάων εἶναι ὁ σύνδεσμός των» γράφει ἡ Fräulein Eva Hüttinger, κοινωνικὴ λειτουργὸς (Fürsorgerin), (Schweizerische Gesundheits-Zeitung (1-7-58).

τούτοις αἱ προλήψεις τῶν ἐργοδοτῶν εἶναι τόσον ἰσχυραί, ὥστε ὁ τομεὺς αὐτὸς τῆς ἐπαγγελματικῆς δραστηριότητος θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ ἀποκλεισθῇ.

6. Τὰ Γραφειοκρατικὰ ἐπαγγέλματα. — Ὁρισμένα ἐκ τῶν ἐπαγγελμάτων αὐτῶν ἀποτελοῦν διέξοδον διὰ πολλοὺς κοφάλλους, ἄρτιως ἐκπαιδευθέντας. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν δὲν ἀπαιτοῦν ἐπικοινωνίαν μὲ τὸ πολὺ κοινὸν οὔτε καὶ πάλιν ἡ χρῆσις τηλεφώνου εἶναι ἀπαραίτητος. Ἐξ ἄλλου ἀπαιτοῦν ἐπίμονον προσοχὴν, αὐτοσυγκέντρωσιν, ἱκανότητα, τὰς ὁποίας διαθέτουν οἱ κοφάλλοι. Οὕτω αἱ λογιστικαὶ ὑπηρεσίαι, ἡ δακτυλογραφία, ἡ μηχανογραφία κ.ο.κ. εἶναι κλάδοι εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι δυνατὸν νὰ ἐργασθῶν ἀποδοτικῶς. (1)

7. Γραφικαὶ τέχναι. Εἰς τὸν τομέα αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ἰδιαιτέρον κλάδον τῆς βιοτεχνίας, οἱ κοφάλλοι εἶναι ἰδιαιτέρως ἱκανοί. Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι εἰς τὴν τυπογραφίαν, τὴν λινοτυπικὴν, τὴν λιθογραφικὴν οἱ κοφάλλοι ὄχι μόνον ἀποδίδουν, ἀλλὰ καὶ εὐδοκιμοῦν ἰδιαιτέρως. Τοῦτο δέον νὰ ἀποδοθῇ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ εἰς ὠρισμένους παράγοντας, οἱ ὁποῖοι κατ' ἐξοχὴν εὐνοοῦν τὴν ἐπίδοσιν τῶν κοφάλλων εἰς τὰς τέχνας αὐτάς, ὅπως, λόγου χάριν, ἡ παρατηρητικότητα, ἡ δυνατότης συλλήψεως τῶν λεπτομερειῶν — χάρις εἰς τὴν δξύτητα τοῦ ὀπτικοῦ ὄργανου, τὴν ὁποίαν διαθέτουν —, ἡ δύναμις αὐτοσυγκεντρώσεως κ.ο.κ.

8. Αἱ Ἐικαστικαὶ τέχναι. Αἱ τέχναι αὐταὶ ἐξετάζονται ἐνταῦθα ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἐπαγγελματικῆς τῶν ἀξιοποιήσεως. Γενικῶς εἰς τὰς τέχνας αὐτάς, συγγενεῖς μὲ τὰς προηγουμένας οἱ κοφάλλοι παρουσιάζουν ἐξαιρετικὰς ἱκανότητας, διὰ τοὺς ἰδίους, ὅπως καὶ ἀνωτέρω, λόγους. Κυρίως ἐπιδίδονται μὲ ἐπιτυχίαν εἰς τὴν διακοσμητικὴν,

(1) Ἀξίζει εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ ἀναφέρωμεν τὰς ἀπόψεις τῆς Mme Sacy, κοινωνικῆς λειτουργοῦ εἰς τὸ Ἰδρυμα Παρισίων: «Κατὰ κανόνα τὰ περισσότερα γραφειοκρατικὰ ἐπαγγέλματα προϋποθέτουν ἐπικοινωνίαν μὲ τὸ κοινὸν καὶ πρὸ παντὸς χρῆσιν τηλεφώνου» συνεπῶς λοιπὸν εἶναι ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συστήσωμεν εἰς τοὺς κοφάλλους. Ἐν τούτοις τελευταίως ἐπειραματίσθη μὲ τὴν τοποθέτησιν μηχανογράφων γυναικῶν εἰς μίαν ἐπιχειρήσιν. Ἡ ἐκπαίδευσίς των διήρκεσε δέκα ἐβδομάδας ἀντὶ πέντε, ὅπως συνήθως ἀπαιτεῖται διὰ τοὺς ἀκούοντας. Ὁ Διγῆς τῆς Ἐπιχειρήσεως εἶναι ἀπολύτως ἱκανοποιημένος μὲ τὴν ἀπόδοσιν των καὶ μὲ διεβεβαίωσιν ὅτι δὲν διαφέρει ἀπὸ αὐτὴν τῶν ἀκούοντων (Readaptation N 31 — Ἰούνιος 1956). Ἐπίσης ὁ M. Xeridat (Διγῆς τοῦ Ἰδρύματος Παρισίων) εἰς μίαν παλαιὰν ἐκθεσιν ἀναφέρει: «Si les Souds—Muets éduqués parviennent à se faire admettre dans les administrations et Industries privées, il leur est interdit d' espérer un poste dans les différentes administrations d' Etat. (Labbe : Le Sourd—Muet, σελ. 39).

τήν σκηνογραφίαν (1), τήν βιομηχανικήν αισθητικήν, τήν ἀγγειοπλαστικήν, τήν ξυλογλυπτικήν, τήν χρυσοχοΐαν, τήν ἀργυροχοΐαν, τήν κατασκευήν παιγνιδίων, τήν κατασκευήν ειδῶν «Λαϊκῆς Τέχνης».

Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι πολλοὶ κωφάλαοι εἰς τὰς τέχνας αὐτὰς κατώρθωσαν νὰ ὑπερβῶν τὰ ὁρῶσημα τῆς ἀπλῆς τεχνικῆς καὶ νὰ ἀναδειχθῶν εἰς τὰς καλλιτέχνας ἀκόμη (Χαράκται, Ζωγράφοι, γλύπται). (2)

Ἀπὸ τὴν σύντομον αὐτὴν ἔκθεσιν προκύπτει ὅτι ὑπάρχουν ἀρκετοὶ τομεῖς τῆς παραγωγῆς ἀγαθῶν καὶ παροχῆς ὑπηρεσιῶν πρὸς τοὺς ὁποίους εἶναι δυνατὸν νὰ προσαρμωθοῦν οἱ κωφάλαοι. Ἀπὸ τοὺς τομεῖς πάλιν αὐτοὺς ἄλλοι μὲν προσφέρονται ἀπολύτως ὅπως ἡ βιοτεχνία, ἡ γεωργία, αἱ γραφικαὶ καὶ αἱ εἰκαστικαὶ τέχναι, ἄλλοι δὲ καὶ ὑπὸ ὅρων, ὅπως ἡ βιομηχανία, τὰ γραφειοκρατικά καὶ ἔμπορικά ἐπαγγέλματα. Ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν δεδομένων αὐτῶν ἐνθιμίζεται καὶ ὁ προσανατολισμὸς νῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Προσανατολίζεται κατ' ἐξοχὴν πρὸς τὴν βιοτεχνίαν, τὴν γεωργίαν, τὰς γραφικὰς καὶ εἰκαστικὰς τέχνας, καὶ κατ' ἐξαιρέσειν πρὸς τὴν Βιομηχανίαν καὶ τὸ Ἐμπόριον. Ἐννοεῖται ὅχι πρὸς ὅλας τὰς ἐιδικότητας τῶν ἀνωτέρω τομέων, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἐιδικότητας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι κατ' ἐξοχὴν προσιδιάζουν καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀσκηθῶν ἀπὸ τοὺς κωφάλαους. (3)

---

(1) Διὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν κωφάλαων εἰς τὴν σκηνογραφίαν ὁ Ἴταλὸς Dondonna παρατηρεῖ : «Le Scenographe sourd etant donné son extrême sensibilité, exprime plus facilement le sentiment psychologique de la couleur, la valeur fonctionnelle de l'éclairage et les effets de perspective, le sens du mouvement—tous ces effets qui font de la scene une representation et non une vision fictive de la vie» (II Congrès Mondial des sourds, Zagreb, 1955, σελ. 312).

(2) Ἡ ἱστορία ἀναφέρει πολλοὺς κωφάλαους, οἱ ὁποῖοι ἀνεδείχθησαν ὡς ζωγράφοι καὶ γλύπται. Ἀναφέρομεν τὸν διάσημον Ἴσπανὸν ζωγράφον Navarette, τὸν ἀποκαλούμενον el Mudo (ὁ ἄλαλος), ἐπίσημον ζωγράφον τοῦ Φιλίππου τοῦ II τῆς Ἰσπανίας, τοὺς Γάλλους René Pierre—Charles Princeteau καὶ Peyson, τὸν Ἴταλὸν Antonio Piccini. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν δὲν εἶναι ὀλίγοι οἱ ζωγράφοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν νὰ παρουσιάσουν σημαντικὰς ἐπιτεύξεις. Σημειώομεν τὸν Durant-Cazelles, τὴν Anna-Maria-Seguín, τὸν Robert Dessales Quintin καὶ τὸν Bettermann. Ἀπὸ τοὺς γλύπτας ἀναφέρομεν τὸν σύγχρονον διάσημον αὐστριακὸν γλύπτην Ambrosi. Τέλος ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας κωφάλαους καλλιτέχνας τοὺς : Π. Καρδάκη καὶ Εὐρ. Βαβούρη.

(3) Ἀπὸ τὰς βιομηχανικὰς ἐιδικότητας πρέπει νὰ ἀποκλεισθῶν ἐκεῖναι, ὅπου εἶναι ἀπαραίτητος ὁ συνεχῆς καὶ ἀγρυπνος ἔλεγχος τῶν μηχανῶν, ὅπου ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ τοῦ ἐργάτου καὶ τοῦ ἐργοδηγοῦ εἶναι ἀναγκαῖα, ὅπου τὸ σῆμα τοῦ κινδύνου μόνον διὰ τῆς ἀκοῆς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀντιληπτόν, ὅπου ἡ διάκρισις τῶν ἤχων καὶ ἡ κατεύθυνσις αὐτῶν εἶναι ἀπαραίτητος (ὅπως εἰς ὄρι. σμένας λινοτυπικὰς μηχανάς). Ἀντιθέτως ἐνδείκνυται ἡ χρησιμοποίησις κωφάλαων μὲ τελείαν ἀμφοτεροπλευρον κώφωσιν εἰς τὰς ἐιδικότητας ἐκείνας, ὅπου οἱ

Ἐναφέρονται κατ' ἔνδειξιν : ἀπὸ τοὺς κλάδους τῆς Βιοτεχνίας κατὰ προτίμησιν διδάσκονται εἰς τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰς ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς : ἡ ξυλουργική, ἡ ὑποδηματοποιία, ἡ ἐπιπλοποιία, ἡ κατασκευὴ δερματίνων εἰδῶν, ἡ φρανοποιία, ἡ κλειθροποιία, ἡ καστοτεροποιία, ἡ βιβλιοδετική, ἡ κοσμηματοποιία, ἡ ἀρτοποιητική, ἡ ζαχαροπλαστική, ἡ κομμωτική, ἡ ὑαλουργική, ἡ κατασκευὴ παιγνιδίων κ.ο.κ. Ἀπὸ τὰς γραφικὰς τέχνας ἡ τυπογραφική, ἡ λινοτυπική, ἡ λιθογραφία κ. ο. κ., ἀπὸ τὴν Βιομηχανίαν ἡ εἰδικότης τοῦ μεταλλοτεχνίτου, τοῦ κλωστοῦφαντουργοῦ, τοῦ ταπητουργοῦ κ. ο. κ., ἀπὸ τὸν τομέα τῆς Γραφειοκρατίας : ἡ λογιστική, ἡ δακτυλογραφία, κ.ο.κ., ἀπὸ τὴν Γεωργίαν; ἡ ὀπωροκηπευτική, ἡ ἀνθοκομική, ἀπὸ τὴν Γεωργικὴν Βιομηχανίαν : ἡ μελισσοκομία, ἡ γαλακτοκομία, ἡ ἐλαιοκομική, ἡ οἴνοπνευματοποιία κ.ο.κ. Τέλος πρέπει νὰ σημειώσωμεν καὶ τὸ ἔξῃς : Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις, προκειμένου νὰ καθορίσῃ τὸν προσανατολισμὸν τῆς χρησιμοποιοῦν καὶ ἄλλα κριτήρια, καθαρῶς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως πλέον. Οὕτως ἡ προσφορὰ καὶ ἡ ζήτησις αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς εἰδικότητος, τὸ ὕψος τοῦ ἡμερομισθίου, αἱ τάσεις καὶ αἱ προτιμήσεις τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ κ.ο.κ., παίζουν εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ σημαντικὸν ῥόλον.

* * *

IV. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΚΩΦΑΛΛΩΝ. Τὸ πρῶτον σύστημα τὸ ὁποῖον ἐφηρμόσθη διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν τῶν κωφαλάων καὶ τὸ ὁποῖον ἀκόμη ἐξακολουθεῖ νὰ ἐφαρμόζεται, εἶναι τὸ ἔξῃς : Οἱ μαθηταὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἐκ τῶν Σχολείων βασικῆς ἀγωγῆς, τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν Σχολείων, τῶν κηδεμόνων καὶ τῶν γονέων, τοποθετοῦνται εἰς διάφορα βιοτεχνικὰ καταστήματα καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ ἰδιοκτιῆτου - τεχνίτου εἰδικεύονται εἰς διαφόρους βιοτεχνικὰς εἰδικότητας. Τὸ σύστημα τοῦτο παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα ὅτι οἱ κωφοὶ ἐκπαιδεύονται ἐν μέσῳ ὁμαλοῦ περιβάλλοντος, ἀκούοντων δηλαδὴ, καὶ ἐξοικειώνονται πρὸς τὴν ἀτμόσφαιραν ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἀργότερον θὰ ἐργασθῶν. Ἐν τούτοις ὁμοιᾶ καὶ τὰ μειονεκτήματα, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνει, εἶναι ἐπίσης ὀφθαλμοφανῆ : α) Ἡ εἰδικεύσεις τὴν ὁποίαν λαμβάνουν εἶναι ἀσυστηματοποιητος, ἀτελεῖς καὶ ἐπι-

---

θόρυβοι εἶναι ἐκκωφαντικοὶ καὶ ὑπάρχει κίνδυνος οἱ ἀκούοντες νὰ ὑποστοῦν βλάβας τοῦ ὄργανου τῆς ἀκοῆς. Ἴσως νὰ μὴ εἶναι ὑπερβολικὸν αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐγραφε τελευταίως ἡ «Arbeiterzeitung» τῆς Βιέννης : «Ὁ αἰὼν τῆς θορυβώδους καὶ ἐκκωφαντικῆς τεχνικῆς θὰ κατανήσῃ ὁ αἰὼν τῶν κωφαλάων (Τὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν Schweizerische-Gehörlosen-Zeitung—1-4-58).

ρική. (1) β) Είς πλείστας περιπτώσεις οί μαθητεύομενοι πίπτουν θύματα ἐκμεταλλεύσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη, δεδομένου ὅτι οὗτος εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνεξέλεγκτος. Τὸ τελευταῖον μειονέκτημα ἐμετριάσθη βεβαίως εἰς τὰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας ἐξακολουθεῖ νὰ ἐφαρμόζεται, ἀπὸ τὴν συστηματοποίησην τῆς ἐποπτείας τῶν γονέων, τῶν κηδεμόνων καὶ τῶν Σχολείων. Ἐν τούτοις ἡ ἀτελής καὶ ἐμπειρική ἐντελῶς κατάρτισις εἶναι τόσον σοβαρὸν μειονέκτημα, ὥστε τὸ σύστημα τοῦτο ἤρχισε βαθμιαίως νὰ ἐγκαταλείπεται καὶ νὰ ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰς ὑποανεπτυγμένας χώρας, ὅπου, λόγῳ τῶν κρατουσῶν συνθηκῶν, οὔτε ἐργαστήρια προσηρημένα εἰς τὰ Σχολεῖα εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν οὔτε αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικαὶ Σχολαὶ κατὰ μείζονα λόγον.

2. Τὸ δεύτερον σύστημα τὸ ὁποῖον ἐφηρμόσθη διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν τῶν κωφολάλων, τὸ ὁποῖον ἄλλωστε καὶ σήμερον ἐφαρμόζεται εἰς μεγάλην κλίμακα, τοῦλάχιστον εἰς τὴν Εὐρώπην, εἶναι ἡ κατάρτισις τῶν κωφολάλων εἰς ἐργαστήρια, τὰ ὁποῖα εἶναι προσηρημένα εἰς τὰ Σχολεῖα βασικῆς ἀγωγῆς τῶν κωφολάλων καὶ τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν παραλλήλως, ὑπὸ κοινὴν διεύθυνσιν. Ὁ μαθητὴς φοιτᾷ εἰς τὸ Σχολεῖον, ὅπου ἐκπαιδεύεται εἰς τὴν ἀρθρωσιν, τὴν χειλεανάγνωσιν καὶ εἰς τὰς στοιχειώδεις γνώσεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἐνῶ παραλλήλως καταρτίζεται καὶ ἐπαγγελματικῶς εἰς τὰ προσηρημένα ἐργαστήρια. Τὸ σύστημα ἀπέδωσε μέχρι σήμερον ἱκανοποιητικὸς καρπούς, δεδομένου ὅτι δὲν στερεῖται ὠρισμένων πλεονεκτημάτων. Συγκεκριμένως: α) ἀπὸ μικρᾶς ἀκόμη ἡλικίας δίδεται ἡ εὐκαιρία ἢ ἐπισημανθοῦν αἱ κλίσεις καὶ αἱ ἱκανότητες τῶν μαθητευομένων, οὕτως ὥστε νὰ προσανατολισθοῦν ὀρθῶς. β) Παραλλήλως μὲ τὴν τεχνικὴν κατάρτισιν ἀσχεῖται ὁ κωφάλαλος εἰς τὴν ἀρθρωσιν καὶ τὴν χειλεανάγνωσιν, ἀποθησαυρίζων ἰδίως τὸ λεξιλόγιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπαραίτητον καὶ διὰ τὴν ἀφομοίωσιν τῶν τεχνικῶν μαθημάτων καὶ διὰ τὴν ἀσκησιν μελλοντικῶς τῆς εἰδικότητος, τὴν ὁποίαν ἐπέλεξεν. Ἐν τούτοις καὶ τὸ σύστημα αὐτὸ δὲν εἶναι ἄμοιρον σοβαρῶν μειονεκτημάτων, πρῶγμα τὸ ὁποῖον συνετέλεσεν ὥστε, ἀπὸ τινων ἐτῶν, νὰ ἐγκαταλείπεται βαθμιαίως καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις νὰ προσανατολίζεται πρὸς ἄλλας λύσεις. Τὰ μειονεκτήματα τοῦ συστήματος αὐτοῦ, ὅπως ἀπέδειξεν ἡ μέχρι τοῦδε πείρα, εἶναι τὰ ἑξῆς: α) Ἡ Διεύθυνσις καταναλίσσεται κυρίως

(1) «Ἡ ἐργασία ἐντὸς ὁμαλοῦ περιβάλλοντος ἔχει θετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ κωφοῦ παιδιοῦ· ἐν τούτοις ἡ ποιότης τῆς διδασκαλίας καὶ ἡ προσωπικὴ τῆς μελλοντικῆς ἀπασχολήσεως εἶναι σημαντικώτερα ἀκόμη». Les problèmes des Sourds dans le monde (ἔκδ. Federation de Sourds de Yougoslavie, 1955).

εις την γενικήν παιδευσιν τῶν μαθητῶν, καὶ παρέργως, τρόπον τινά, ἀσχολεῖται μὲ τὰ ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια. β) Λόγω, καὶ πάλιν, τῆς γενικῆς κατευθύνσεως τῶν Σχολείων, τὰ ἐργαστήρια εἶναι ἀτελῶς ἐξωπλισμένα καὶ πενιχραὶ αἱ ἐγκαταστάσεις των (1). γ) Τὰ ἐργαστήρια εἶναι περιορισμένα εἰς ἀριθμὸν, οὕτως ὥστε ἡ ἐπιλογή τῆς ἐπαγγελματικῆς κατευθύνσεως νὰ περιορίζεται εἰς μικρὸν ἀριθμὸν βιοτεχνικῶν εἰδικότητων. δ) Αἱ βιομηχανικαὶ εἰδικότητες δὲν διδάσκονται πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ σοβαρὸν μειονέκτημα ἰδίως εἰς τὰς ἐξελιγμένας οἰκονομικῶς χώρας, ὅπου ἡ βιοτεχνία φθίνει συνεχῶς, ἐκτοπιζομένη ἀπὸ τὴν βιομηχανίαν καὶ ε) Ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις ἀρχίζει εἰς μικρὰν ἡλικίαν, εἰς ἐποχὴν δηλαδὴ καθ' ἣν ὁ κοφάλαλος δὲν εἶναι πνευματικῶς ὄριμος, ὥστε νὰ ἀφομοίωσῃ τὰ θεωρητικὰ τεχνολογικὰ μαθήματα, οὔτε καὶ πάλιν αἱ σωματικά του δυνάμεις ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένα, ὥστε νὰ ἀσκηθῇ πρακτικῶς. (2)

3. Τὸ τρίτον σύστημα, τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ καθιερώνεται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ἰδίως εἰς τὰς πλέον προωδημένας χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς εἶναι τὸ ἀκόλουθον: Οἱ κοφάλαλοι ἀφοῦ ἀποκτήσουν τὴν γενικὴν μόρφωσιν εἰς τὰ Σχολεῖα βασικῆς ἀγωγῆς (κοφάλων) ἐκπαιδεύονται ἐπαγγελματικῶς εἰς αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικὰς Σχολάς. Τὸ σύστημα τοῦτο παρουσιάζει πολλὰ πλεονεκτήματα σχετικῶς μὲ τὸ προηγούμενον. Συγκεκριμένως: α) Ἡ ἐκπαίδευσις ἀρχίζει μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἀπὸ τὰ Σχολεῖα βασικῆς ἀγωγῆς καὶ εἰς ἡλικίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχουν ὀριμᾶσαι αἱ πνευματικά, αἱ ψυχικά καὶ αἱ σωματικά ἰκανότητες τῶν κοφάλων. β) Αἱ Ἐπαγγελματικαὶ Σχολαί, ἐφ' ὅσον ἀποκλειστικῶς ἀποβλέπουν εἰς τὴν τεχνικὴν κατάρτισιν εἶναι μεθοδικώτερον καὶ συστηματικώτερον ὀργανωμένα, ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, παρ' ὅσον τὰ προσηρημένα ἐργαστήρια. γ) Καταρτίζουν τοὺς μαθητὰς εἰς πλείστας βιοτεχνικὰς εἰδικότητας, παρακολουθοῦσαι καὶ ἐρευνῶσαι συνεχῶς καὶ νέους βιοτεχνικοὺς τομεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιδοθοῦν οἱ κοφάλαλοι. Αἱ Σχολαὶ αὗται ὑπερέχουν καταφανῶς τῶν μικτῶν Σχολείων. Ἐν τούτους παρουσιάζ-

(1) «Ἡ πρόοδος τῆς μηχανοκρατίας καὶ τὸ ὑψηλὸν κόστος τῶν νεωτάτων μηχανῶν καθιστᾷ δύσκολον, ἂν μὴ ἀδύνατον, τὴν διδασκαλίαν ὀρισμένων νέων ἐπαγγελμάτων εἰς τὰ Σχολεῖα μας, λαμβανομένου ὅπ' ὅσιν τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν καὶ τῶν ὑψηλῶν ἐξόδων, θὰ ὅποια θὰ ἀπητοῦντο». Ἀπὸ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Lucien Morel εἰς τὸ II Παγκόσμιον Συνέδριον διὰ τὰ προβλήματα τῶν κοφάλων εἰς Ζάγκρεμπ τὸ 1955. (Deuxieme Congrès Mondial des Sourds, 1955, σελ. 325).

(2) Ὁ Lucien Morel, ὁμιλῶν εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Zagreb (23/27-8-55), ἐτόνισε: «Τὸ σύστημα τῆς παραλλήλου γενικῆς καὶ τεχνικῆς ἐκπαίδευσως εἶναι πλάνη. Ὁ κοφάλαλος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀκολουθήσῃ ἀποδοτικῶς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν, χωρὶς νὰ ἔχη προηγηθῇ ἡ γενικὴ παιδευσις τοῦ μαθητοῦ».

ζουν και αὐται τὸ ἐξῆς σοβαρὸν μειονέκτημα : Ἡ κατάρτισις τῶν μαθητῶν δὲν ἐκτείνεται και εἰς τὰς βιομηχανικὰς εἰδικότητας, πρῶγμα τὸ ὁποῖον δὲν στρεφεται σημασίας διὰ τὰς ἀνεπτυγμένας οἰκονομικῶς χώρας, λόγω τοῦ συνεχοῦς ἐκτοπισμοῦ τῆς βιοτεχνίας ἐκ μέρους τῆς βιομηχανίας, ὅπως ἐσημείωσαμεν και ἀνωτέρω.

4. Τὸ τέταρτον σύστημα, τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ ἐφαρμόζεται προσφάτως μὲ τάσεις συνεχοῦς ἐπεκτάσεως εἰς τὰς ἐξελιγμένας χώρας, εἶναι τὸ ἐπόμενον : Οἱ μαθηταὶ ἀφοῦ ἀποφοιτήσουν ἐκ τῶν εἰδικῶν Σχολείων ἐκπαιδεύονται ἐντὸς τῶν βιοτεχνικῶν ἐργαστηρίων και τῶν ἐργοστασίων, ἐνῶ ἐργάζονται συγχρόνως. Τὸ σύστημα τοῦτο ὑπερέχει προφανῶς ὄλων τῶν προηγουμένων, διότι : α) ὁ μαθητὴς προσαρμόζεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἀργότερον θὰ ἀσκήσῃ τὸ ἐπάγγελμά του, πρῶγμα τὸ ὁποῖον ἔχει σημαντικὴν σημασίαν, διότι παρατηρήθη ὅτι πλείιστα ψυχολογικὰ προβλήματα ἀντιμετωπίζουν οἱ κωφάλοιοι διὰ νὰ προσαρμοσθοῦν εἰς τὸν χώρον ἐργασίας μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν των ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια και τὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολάς, (1) και γ) λύει τὸ πρόβλημα τῆς, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀπασχολήσεως τῶν μαθητῶν. Καὶ τοῦτο δὲν ἔχει μικρὰν σημασίαν. Εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας οἱ ἀγῶνες τῶν ἀποφοιτῶν κωφαλάων πρὸς τοὺς ἀκούοντας διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ἐργασίας εἶναι ἰδιαιτέρως σκληροί. Τὸ σύστημα τοῦτο τὸ πλέον κατάλληλον και συγχρονισμένον, ὅπως προκύπτει ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἐφημερόσθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν και τὴν Ἀμερικὴν, ἐπεξετάθη βαθμιαίως εἰς τὰς Ἀνατολικὰς χώρας τῆς Εὐρώπης και ἤδη παρουσιάζει τάσεις καθολικῆς προωθήσεως και ἐπιβολῆς.

5. Τέλος δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν και ἓν ἀκόμη σύστημα, μολοντί

---

(1) «Εἰς τὸν χώρον τῆς ἐργασίας δὲν ἔχουν οὔτε τὸν χρόνον οὔτε τὴν ὑπομονὴν νὰ ἀσχολοῦνται μὲ αὐτοὺς» σημειώνει μὲ πικρίαν ἡ Schweizerische Gehörlosen—Zeitung» (1-10-58). Ἡ κυρία Saey, κοινωνικὴ λειτουργὸς εἰς τὸ ἴδρυμα Κωφῶν τῶν Παρισίων, σημειώνει : «Ἐντεταχθέντες κατὰ τὸ διάστημα τῆς μακροῦς παραμονῆς του εἰς τὸ Σχολεῖον ἀντιμετωπίζει ὁ κωφάλοιο, εὐθὺς ὡς ἀποφοιτήσῃ, νέα προβλήματα : Θέλομεν νὰ εἴπωμεν διὰ τὴν ἀφηνιάδιαν εἰσοδὸν εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ζωὴν, διὰ τὰς εὐθύνας και τὴν πρωτοβουλίαν, τὴν ὁποίαν ἀναλαμβάνει» (Revue de l'enseignement des Sourds—Muets, Avril 1957). Ὁ L. Klotz ἀναφέρει : «Συχνὰ θύμα ἐνὸς συμπλέγματος κατωτερότητος εἶναι δυνατὸν νὰ τοῦ ἐντυπωθῇ ἡ ἰδέα, ὅτι δὲν κατανοεῖται, ὅτι χλευάζεται, ὅτι τελεῖ ὑπὸ διωγμῶν» (Readaptation, No 11, 1954). Τέλος ὁ Δ)ντῆς τοῦ Ἰδρυματοῦ Κωφάλων τῆς Μασσαλίας ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ προβλήματα αὐτὰ παρατηρεῖ : «Θὰ πρέπει νὰ δίδονται συμβολαὶ και ὁδηγίαι εἰς τοὺς κωφάλοιοι, οἱ ὁποῖοι πρόκειται νὰ τοποθετηθοῦν εἰς ἐργασίαν, οὕτως ὥστε τὸ «Choc» ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ ἐργοστασίου νὰ εἶναι ὀλιγώτερον ἐπώδυνον». (Readaptation, No 11, 1954)

δὲν πρόκειται περὶ συστήματος, εἰδικῶς ἐπιλεγέντος διὰ τὴν ἐκπαιδεύειν τῶν κοφραλάων, ἀλλὰ περὶ συστήματος ἐπιβληθέντος ἐξ ἀνάγκης. Γίνεται συγκεκριμένως τὸ ἐξῆς: Εἰς τὰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας δὲν ὑπάρχουν οὔτε ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια οὔτε αὐτοτελεῖς Ἑπαγγελματικαὶ Σχολαί, οἱ κοφράλαοι ἐκπαιδεύονται εἰς τὰς κοινὰς Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς ὁμοῦ μετὰ τῶν ὁμαλῶν ἀτόμων. Τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει προδήλως τὴν καλὴν πλευρὰν ὅτι οἱ μαθηταὶ ἐκπαιδεύονται ἐν μέσῳ ὁμαλοῦ περιβάλλοντος. Ἐν τούτοις τὰ μειονεκτήματα εἶναι προφανῆ. Συγκεκριμένως: α) ἡ πρόοδος τὴν ὁποίαν σημειῶνουν οἱ ἀκούοντες δὲν δύναται νὰ εὐθυγραμμισθῇ μετὰ αὐτὴν τῶν κοφραλάων, πρῶγμα τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ αἰσθήματα μειονετικότητος διὰ τοὺς τελευταίους. (1) β) Οἱ διδάσκοντες, ἀδυνατοῦντες νὰ πλησιάσουν πνευματικῶς καὶ ψυχικῶς τοὺς κοφραλάους μαθητὰς των, ἐγκαταλείπουν αὐτούς, ὅπως τοῦλάχιστον ἀπέδειξεν ἡ πείρα, εἰς σημεῖον ὥστε οἱ τελευταῖοι νὰ ἀποκοτῶν στοιχειώδεις μόνον γνώσεις τῆς εἰδικότητος διὰ τὴν ὁποίαν προορίζονται. Τὸ σύστημα αὐτὸ ἐφαρμόζεται, ὡς εἶπομεν, εἰς τὰς καθυστερημένας χώρας τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἐργαστήρια οὔτε καὶ αὐτοτελεῖς Ἑπαγγελματικαὶ Σχολαί. Κατ' ἐξάφρσιν ὅμως ἐφαρμόζεται πειραματικῶς καὶ εἰς τὰς πλέον ἐξελιγμένας χώρας (Σουηδία, Ἡνωμένα Πολιτεῖα καὶ ἀλλαχοῦ). Ἐκεῖ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν μαθητῶν εἶναι τόσον ἀριτία, ἡ πρόοδος τῶν ἀποφοίτων εἰς τὴν ἀρθρωσιν καὶ χειλεανάνγωσιν τόσον πλήρης, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ παρακολουθοῦν ἀνέτους, ἐν συστοιχίᾳ πρὸς τοὺς ὁμαλοὺς, τεχνικὰ μαθήματα εἰς τὰς κοινὰς Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς.

* * *

V. ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.—

Οἱ φορεῖς τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσεως τῶν κοφραλάων ποικίλλουν καὶ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν καὶ εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χώρας. Συνήθως εἶναι τὸ Κράτος, Φιλανθρωπικὰ σωματεῖα, Θερησκευτικὰ Ὅργανώσεις, Δήμοι, Κοινότητες, Παροικία ἀλλοδαπῶν καὶ τέλος ἀπλοὶ Ἰδιῶται. Εἰς τοὺς φορεῖς αὐτοὺς προσετέθησαν τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ οἱ Σύνδεσμοι Κοφραλάων, (εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ Ἰταλίαν καὶ ἀλλαχοῦ), οἱ ὁποῖοι, ἐνισχυθέντες ἀπὸ τὸ Κράτος, ἀνέλαβον εἰς χεῖρας των τὴν εὐθύνην τῆς ἐπαγγελματικῆς κατάρτισεως τῶν μελῶν των. Ἡ διάσπασις καὶ ὁ τεμαχισμὸς τῶν φορέων φθάνει εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε καὶ εἰς τὰς περιπτώ-

(1) «Εἰς τὰ Τεχνικὰ Σχολεῖα τῶν κανονικῶν μαθητῶν παρακολουθοῦν οἱ κοφ/οι χωρὶς νὰ ὠφελοῦνται. Ὁ διδάσκαλος συνεχῶς παραδίδει καὶ νέα πράγματα καὶ ὁμιλεῖ ταχέως». (Schweizerische Gehörlosen—Zeitung, 1-10-58).

σεις έκεινας κατά τὰς όποίας τὸ Κράτος ἔχει ἀναλάβει τὴν σχετικὴν εὐθύνην, καὶ ἔκει οἱ φορεῖς νὰ εἶναι ἔγκατεσπαρμένοι μεταξὺ τῶν διαφόρων Ὑπουργείων. Οὕτω διὰ νὰ ἀναφέρωμεν ἓν παράδειγμα : εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου αἱ περισσότερα Ἑπαγγελματικαὶ Σχολαὶ καὶ τὰ Σχολεῖα βασικῆς ἀγωγῆς (τῶν κωφῶν) ἀνήκουν εἰς τὸ Κράτος, ἡ σχετικὴ ἐποπτεία καὶ ἡ εὐθύνη εἶναι κατανεμημένη μεταξὺ τῶν Ὑπουργείων Δημοσίας Ὑγείας καὶ Πληθυσμοῦ, Ἐθνικῆς Παιδείας, Βιομηχανίας καὶ Ἑργασίας. Ἡ διασπορὰ αὐτῆ τῶν φορέων δημιουργεῖ, ὅπως εἶναι φυσικόν, πλεῖστα ὄσα προβλήματα καὶ συγχύσεις καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰς πλέον ἀνεπτυγμένας χώρας παρατηρεῖται μία κίνησις διὰ τὴν ἑνοποίησιν τῶν φορέων καὶ συντονισμόν τῶν διασπάρτων προσπαθειῶν. (1) Συγκεκριμένως ἐπιδιώκεται ἡ ἀνάληψις ἐκ μέρους τοῦ Κράτους καὶ εἰδικώτερον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς ὅλης εὐθύνης διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν τῶν κωφῶν. Βεβαίως ἡ κίνησις αὐτὴ δὲν ἔχει ἀποκρυσταλλωθῆ ἀκόμη εἰς συγκεκριμένα πρακτικὰ ἀποτελέσματα, ἐν τούτοις θεωρεῖται βέβαιον ὅτι θάττον ἢ βράδιον ἡ ἑνοποίησις τῶν φορέων θὰ καταστῇ πραγματικότης διὰ νὰ τεθῆ τέρμα εἰς τὴν ἔλλειψιν συντονισμοῦ, ἡ ὅποια ἐπικρατεῖ εἰς τὸν τομέα αὐτόν.

* * *

VI. ΗΛΙΚΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ.—Τὸ θέμα τῆς ἡλικίας, ἡ ὅποια εἶναι κατάλληλος διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν τῶν κωφῶν, ἔχει ἀποβῆ ἀντικείμενον πολλῶν συζητήσεων μεταξὺ τῶν ἐμπειρογνομόνων. Συνήθως διὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἀκουόντων εἰς τὰς Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς θεωρεῖται ὡς κατάλληλος ἡλικία τὸ 14ον ἔτος. Κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτὴν ἔχουν ἤδη ἀποκτήσει τὰς στοιχειώδεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἔχουν ὀρμιάσει πνευματικῶς καὶ σωματικῶς καὶ εἶναι εἰς θέσιν πλέον ὄχι μόνον νὰ ἀφομοιώσουν τὰ θεωρητικὰ μαθήματα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀσκηθοῦν πρακτικῶς. Τὸ ἴδιον μέτρον δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ ἰσχύσῃ καὶ διὰ τοὺς κωφῶν. Κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτὴν οἱ κωφῶν ἔχουν βεβαίως τὰς ἰδίας περίπου, μὲ τοὺς ὁμηλικούς των, σωματικὰς ἰκανότητας, ὅσοι οὖν ὅμως ἀναφορικῶς πρὸς τὰ πνευματικὰ ἐφόδια. Καὶ τὰ ἐφόδια αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν

(1) Ἡ λύσις εἶναι μία : ἡ ἀνάληψις τῆς εὐθύνης τῶν γενικῆς ὅσον καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς παιδείας ἐκ μέρους τοῦ Κράτους· τοῦτο ἰσχύει ὄχι μόνον διὰ τὴν Γαλλίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἄλλας χώρας. Διότι μόνον διὰ τῆς ἐνιαίας ὀργανώσεως τῆς παιδείας τῶν κωφῶν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ καταρτίσθαι ὁμοιόμορφως οἱ μαθηταὶ· ἐπίσης μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ διδάσκαλοι θὰ εἶναι δυνατόν νὰ προσλαμβάνωνται μὲ τὰ ἴδια προσόντα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς παιδείας, ὀργανωμένης ὑπὸ ἐνιαίον φορέα, θὰ εἶναι πλούσια καὶ γόνιμα». (Robert Colin : Revue generale de l'enseignement des Sourds - Muets», Avril 1957).

ἀφομοίωσιν τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων, ὅπως εἶναι ἡ τεχνολογία, ἡ γεωμετρία, τὰ μαθηματικά, ἡ ἱστορία τοῦ ἐπαγγέλματος, τὸ καλλιτεχνικὸν καὶ βιομηχανικὸν σχέδιον κ.ο.κ. Ἡ κτηθεῖσα ἄλλωστε πείρα ἀπὸ τὴν περιόδου τῆς εἰσόδου εἰς τὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς ἀπὸ τοῦ 14ου ἔτους τῆς ἡλικίας, αὐτὸ ἀπέδειξεν. Οἱ κωφάλαοι μαθηταὶ δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἀφομοιώσουν τὰ θεωρητικὰ μαθήματα, ἔστω καὶ ἂν παρεδίδοντο εἰς ἀπλουστευμένην μορφήν, οὔτε πάλιν, κατὰ τὴν πρακτικὴν ἄσκησιν, διέθετο τὰς ἀπαιτουμένας μυϊκὰς δυνάμεις. (1) Κατόπιν αὐτοῦ οἱ εἰδικοί εἰς τὰ θέματα αὐτὰ προσανατολίζονται πρὸς τὴν ἐξῆς λύσιν : Ἡ ἐπαγγελματικὴ κατάρτις θὰ πρέπει νὰ ἀρχίζῃ μὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας, διότι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτὴν ἔχουν καὶ τὰς ἀπαραίτητους φυσικὰς δυνάμεις διὰ τὴν ἐπιτυχήν πρακτικὴν ἄσκησιν καὶ τὴν ἀνάλογον πνευματικὴν ὀριμότητα διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀφομοιώσουν καὶ τὴν θεωρητικὴν διδασκαλίαν. Ἡδὴ ἡ ἡλικία τῶν 16 ἐτῶν, ὡς ὄριον εἰσόδου, εἰς τὰς αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς, ἤρχισε νὰ ἐφαρμόζεται εἰς μεγάλην κλίμακα εἰς πολλὰς χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

* * *

VII. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ.—Διὰ νὰ ἀποφέρῃ καρπὸς ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις πρέπει ὁ εἰσαγόμενος μαθητὴς, ἀνεξαρτήτως τυπικῶν προσόντων (ἡλικία—ἀπολυτήριον εἰδικοῦ Σχολείου βασικῆς ἀγωγῆς), νὰ παρουσιάζῃ ἱκανὰς προόδους τόσον εἰς τὴν ἄρθρωσιν ὅσον καὶ εἰς τὴν χειλεανάνγνωσιν, κατέχῃ δὲ καὶ ὀρισμένας θεωρητικὰς γνώσεις. Τοῦτο κατενοήθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτι καὶ διὰ τοῦτο ἤρχισε νὰ καθιερῶνται διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς ἡ ἐξῆς διαδικασία : Οἱ ὑποψήφιοι τεχνῖται ὑποβάλλονται εἰς ὀρισμένας ἐξετάσεις διὰ νὰ διαπιστωθῇ κατὰ πόσον : α) ἡ ἄρθρωσις καὶ ἡ χειλεανάνγνωσις εἶναι ἐπαρκεῖς διὰ τὴν ἀφομοίωσιν τῆς διδασκαλίας. β) αἱ θεωρητικαὶ γνώσεις εἶναι ἐπαρκεῖς διὰ τὴν κατανόησιν τῶν θεωρητικῶν, κυρίως, μαθημάτων (2) καὶ γ) ἐὰν γενικῶς εἶναι δεκτικοὶ δι' ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν.

* * *

(1) Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ κωφάλαα ἐπιδρᾷ καὶ ἐπιηρεάζει καὶ τὰς φυσικὰς ὀκότης λειτουργίας τοῦ ἀτόμου, μέχρις ἐνός σημείου βεβαίως. Ἐπ' αὐτοῦ : Horst Gerlach : Die Taubstumme und die Leibesübungen εἰς τὸ περιοδικόν : Neue Blätter für Taubstummeneubildung, Jan/Febr 1961.

(2) Ἐξετάζονται συγκεκριμένως ἐὰν γνωρίζουν ὀρθογραφίαν, σύνταξιν τῆς γλώσσης, ἀριθμητικὴν, μετρικὰ συστήματα, στοιχεῖα ἐπιπέδου γεωμετρίας κ. ο. κ.

VIII. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΩΦΑΛΛΩΝ.—Μετά την εισαγωγήν τῶν κοφάλλων εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς λαμβάνει χώραν καὶ ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς αὐτῶν. Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς εἰς ἄλλας μὲν χώρας εὐρίσκειται εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἔμπειρισμοῦ, εἰς ἄλλας δὲ χώρας ἔχει ἀναγκὴν εἰς ἐπίπεδον ἐπιστημονικόν. (1) Ἐμπειρικῶς ὁ προσανατολισμὸς γίνεται ὡς ἑξῆς: Οἱ μαθηταὶ δοκιμάζονται ἐναλλάξ εἰς εἰς τὰ διάφορα ἐργαστήρια καὶ ἀναλόγως πρὸς τὴν κλίσιν καὶ τὰς δεξιότητας, τὰς ὁποίας ἐπιδεικνύουν, καθορίζεται καὶ ἡ εἰδικότης πρὸς τὴν ὁποίαν θὰ κατευθυνθοῦν. Εἰς τὰς χώρας ὅπου λειτουργοῦν «Εἰδικὰ Κέντρα Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ» εἰδικοί ἐπιστήμονες ἔρευνοῦν: α) Τὰς κλίσεις, τὰς ροπὰς καὶ τὴν βιολογικὴν κατασκευὴν τῶν ὑποψηφίων, χρησιμοποιοῦντες διάφορα κριτήρια (Tests). β) Τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς ἱκανότητας τῶν ὑποψηφίων. Διὰ τὴν ἔρευναν αὐτὴν πολὺτιμα στοιχεῖα παρέχουν ἡ διακρίβωσις τῶν ὑπολειμμάτων ἀκοῆς, ἡ νόσος ἐξ ἧς προσεβλήθη ὁ ὑποψήφιος, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐπικτητῶν κοφώσεως, ἡ δυνατὸτης ὑποκαταστάσεως τῆς ἑλλειπούσης ἢ ἀπλῶς ἑλλιπούς ἀκοῆς ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δύο ἄλλων αἰσθήσεων, τῆς ἀφῆς καὶ τῆς ὁράσεως. (2) γ) Τὴν ψυχικὴν φυσιογνωμίαν τῶν ὑποψηφίων, δεδομένου ὅτι εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὑπάρχουν μεγάλαι διαφοραὶ μεταξὺ τῶν κοφάλλων. Πράγματι ἐνῶ πολλοὶ κοφάλλοι βαρέως φέρουν τὴν δυσμένειαν τῆς φύσεως καὶ κατατρώχονται ἀπὸ «ἀγχώδη συναισθήματα», ἀντιθέτως ἄλλοι μὲ ἰσχυρὰν βούλησιν καὶ δυναμικὴν προσωπικότητα κατέρχονται, παρ' ὅλην

(1) «Εἰς τὰς περισσότερας Σχολὰς ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς ἀρχίζει ἀπὸ τὸ 12—14 ἔτος τῆς ἡλικίας. Οἱ μαθηταὶ ἐκτελοῦν μικρὰς ἐργασίας ἐναλλάξ εἰς τὰ διάφορα ἐργαστήρια διὰ νὰ διαπιστωθοῦν αἱ κλίσεις καὶ αἱ ἱκανότητές των. Μερικαὶ Σχολαὶ καταφεύγουν διὰ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν μαθητῶν εἰς εἰδικούς ὁργανισμούς ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ Ἑθν. Ἰδρύματος Παρισίων, τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Ἴδρυμα Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ» καὶ τοῦ Ἰδρύματος τοῦ Στρασβούργου εἰς τὸ «Κέντρον Ἀναπροσαρμογῆς LAVAL» καὶ ἀφοῦ διαπιστωθοῦν αἱ ἱκανότητες καὶ αἱ κλίσεις τῶν μαθητῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων ψυχοτεχνικῶν μεθόδων, ἐν συνεννοήσει πάντοτε μὲ τὴν οἰκογένειαν τῶν μαθητῶν, ἀποστέλλονται οὗτοι εἰς τὰ ἐργαστήρια πρὸς μαθητείαν». (Revue Generale de l'enseignement des Sourds—Muefs, Avril 1957).

(2) «Δὲν ὑπάρχει εἰς κοφάλλοις ὁμοίος πρὸς τοὺς λοιπούς, λέγει ὁ καθηγητὴς τῆς Ἰατροδικαστικῆς ἐν Παρισίοις Bronandel, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἔχει ἰδιόζουσαν διανοητικὴν ἱκανότητα. (Κ. Σιφραίου—Θ. Χαλκιά : Ὁ Νέος Ποινικὸς Κώδιξ, Ἀθήναι 1955, σελ. 48). Ἐπ' αὐτοῦ διεθδικῶς εἰς τὴν μελέτην τοῦ H. Klinghammer : «Der Taubstumme Täter und die Beurteilung seiner Zurechnungsfähigkeit εἰς Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform—τεύχη 3—4—Ἰούnius 1959.

ἀναπηρίαν των, με θάρρος εις τὸν σίβον τῆς ζωῆς (1) καὶ δ) τὴν ἰδιομορφίαν καὶ τὰς ἀπαιτήσεις ἐκάστης εἰδικότητος. Οὕτω διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῆς τυπογραφίας μεγάλην σημασίαν ἔχει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἡ γνώσις τῆς δομογραφίας, τῆς συντάξεως τῆς γλώσσης, ἐνῶ δι' ἄλλας εἰδικότητας ἀπαιτοῦνται ἱκαναὶ γνώσεις μαθηματικῶν (πράξεις ἀριθμητικῆς — μετρικὸν σύστημα — στοιχεῖα ἐπιπέδου γεωμετρίας). Μετὰ τὴν ἔρευναν αὐτὴν οἱ εἰδικοὶ προσανατολισθεὶς, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς «συνθήκας ἀγορᾶς» ἐργασίας, προσανατολιζοῦν τοὺς ὑποψηφίους πρὸς τὸ πλέον κατάλληλον ἐπάγγελμα, οὕτως ὥστε νὰ ἐκπληρωθῇ κατὰ τὸ δυνατόν ἡ ἀρχή: «ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν».

* * *

ΙΧ. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ — ΩΡΑΡΙΟΝ. — Ἡ διάρκεια τῆς ἐκπαιδεύσεως ποικίλλει εἰς τὰς διαφόρους Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Κυμαίνεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς πέντε ἔτη. Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν ἰδίαν Ἑπαγγελματικὴν Σχολὴν ποικίλλουν τὰ ἔτη μαθητείας, ἀνάλογος πρὸς τὴν εἰδικότητα. Τοῦτο εἶναι φυσικὸν ἄλλωστε. Ὑπάρχουν εἰδικότητες, αἱ ὁποῖαι, λόγῳ τῆς φύσεώς των, ἀπαιτοῦν πολλὰ ἔτη μαθητείας, ὅπως ἡ τυπογραφία, ἐνῶ, ἀντιθέτως, ἄλλα ἀπαιτοῦν ὀλιγότερα ἔτη, ὅπως ἡ ἀπλὴ ξυλουργικὴ κ.ο.κ. Πάντως γενικῆ εἶναι ἡ τάσις ἀξίσεως τοῦ χρόνου διαρκείας τῆς ἐκπαιδεύσεως, δεδομένου, ἐάν, κατὰ μέσον ὄρον, τὰ πέντε ἔτη εἶναι ἐπαρκῆ διὰ τὴν καλὴν κατάρτισιν ἑνὸς αἰσθητηριακῶς ἀρτίου μαθητοῦ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἐπαρκῆ καὶ διὰ τὸν κοφάλαον μαθητευόμενον. Ἦδη εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν οἱ πλέον εἰδικοὶ ἐπὶ τοῦ θέματος προτείνουν τὴν παράτασιν τῶν ἐτῶν μαθητείας. (2)

Σχετικῶς μετὰ τὸ ὠράριον τῆς ἐργασίας καὶ τοῦτο ποικίλλει ἀπὸ Σχολῆς εἰς Σχολήν. Συνήθως εἶναι 40—50 ὥραι ἐβδομαδιαίως, κατανεμόμεναι μεταξύ τῆς πρακτικῆς καὶ θεωρητικῆς διδασκαλίας. Συνήθως ἡ θεωρητικὴ

(1) Ὁ Κ. Γ. Καλαντζῆς, ὁμιλῶν γενικώτερον διὰ τὰς δυσκολίας τῆς ἐρεύνης τῆς προσωπικότητος τῶν γλωσσικῶς διατεταραγμένων ἀτόμων γράφει: «Ἡ ἐφαρμογὴ «βουβῶν τέστ»... εἶναι δύσκολη γιὰ τὴν ὑπάρχον καὶ κοφά, κοφάλακα, ἀφασικά καὶ ἀκουστικά ἄλλα παιδιὰ πού εἶναι καὶ πνευματικῶς καθυστερημένα. Ἄλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πνευματικὰ προικισμένα παιδιὰ, ἄλλα γλωσσικὰ διατεταραγμένα ἀπ' τὸν τραυματισμὸ ὡς τὸν πιὸ ἐλαφρὸ ψευδισμό, παρουσιάζουν διαφορετικῶς βαθμοῦ διαταραχῆς στὴν προσωπικότητα, ἀπ' τὴν ἀναστολὴ τῆς πνευματικῆς ἀνάπτυξης ὡς τὴν χαρακτηριστικῶς διαταραχῆς». (Διαταραχῆς τοῦ λόγου στὴν παιδικὴ ἡλικία». 1957, σελ. 66).

(2) «Προϋποθέσεις τῆς ἀριωτέρας καταρτίσεως τῶν κοφάλαων εἶναι ἡ παράτασις τῶν ἐτῶν μαθητείας εἰς 9 καὶ 10 ἔτη»: «Die Berufsausbildung der Taubstummen, von Karl Mühl (εἰς τὸ λεύκωμα «Festschrift zum 175. Jahrgang des Bundestaubstummen Institutes in Wien». 1954, σελίς 99).

δικασκαλία γίνεται τὰς πρωϊνὰς ὥρας, ἐνῶ ἡ πρακτικὴ ἄσκησις τὰς ἀπογευματινὰς. Εἰς ὀρισμέναις ὅμως Σχολὰς ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ διδασκαλία ἐναλλάσσεται μέχρις ἐξαντλήσεως τοῦ ὥραριου τῆς ἡμέρας. Τὸ σύστημα τοῦτο προκρίνεται ὡς πλέον κατάλληλον διὰ τὰ μὴ πλήττοντο οἱ μαθηταί.

* * *

Χ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ.—Διὰ τὰ ἀποδώσων οἱ διδάσκαλοι τῶν τεχνικῶν μαθημάτων θὰ πρέπει, ἐκτὸς τοῦ ἐπαγγέλματος, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ διδάξουν, νὰ κατέχουν καὶ γενικὰς γνώσεις, σχετικῶς μὲ τὴν ἀγωγὴν τῶν κοφθαλάων. Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶχεν ἀπασχολήσει τοὺς εἰδικούς. Ἦδη ὅμως ἡ κτηθεῖσα πλουσία πείρα ἀπέδειξεν ὅτι οἱ διδάσκαλοι τῆς ἐπαγγελματικῆς παιδείας θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐνημερωμένοι, ἔστω καὶ στοιχειωδῶς, εἰς τὴν μέθοδον τῆς γενικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν κοφθαλάων. (1) Ἐπίσης ἀπεδείχθη ὅτι ἐπωφελεῖς εἶναι καὶ ἡ συνεργασία μεταξὺ τῶν διδασκάλων αὐτῶν καὶ τῶν διδασκάλων τῆς γενικῆς παιδείας. Κατόπιν τῶν διαπιστώσεων τούτων ἤρχισε τὰ τελευταῖα ἔτη, ἰδίως εἰς τὴν Γαλλίαν, νὰ ἐπιδιώκεται ἡ συνεργασία μετὰ τοὺς λοιποὺς διδασκάλους. (2) Τὰ ἀποτελέσματα κρίνονται ἤδη ὡς πλέον ἢ εὐχάριστα. Ἐτερον ζήτημα σχετικῶς μὲ τὸ προσωπικὸν εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς: Οἱ διδάσκαλοι τῶν Τεχνικῶν Σχολῶν εἶναι μῆπως προτιμώτερον νὰ εἶναι κοφθαλάοι, ἀπόφοιτοι, ἐννοεῖται, Τεχνικῶν Σχολῶν ἢ ὄχι; Ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἀντιλήψεις τῶν εἰδικῶν εἶναι διχασμένα: Ἄλλοι μὲν ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ κοφθαλάοι διδάσκαλοι ἀποδίδουν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀκούοντας, ἀκριβῶς διότι κατέχουν τὸν τρόπον τῆς ἐπαφῆς μὲ τοὺς μαθητάς, ἐνῶ ἄλλοι, ἀντιθέτως, ἔχουν τὴν ἀντίληψιν, ὅτι ἀνεπαρκέστερον κατηρτισμένοι, ὡς εἶναι φυσικόν, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὸ ἔργον τῶν τῶσον ἀποδοτικῶς

(1) Ἦδη ἡ Revue generale de l'enseignement des Sourds—Muets σημειώνει εἰς τὸ φύλλον τοῦ Ἰανουαρίου 1959: «Διὰ τὴν παιδαγωγικὴν κατάρτιον τῶν νέων καθηγητῶν τῆς τεχνικῆς παιδείας θὰ ἦτο θαυμάσιον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὃ, τι συνέβαιναν εἰς τὸ παρελθόν, ὅπου ἡ κατάρτισις αὐτῆ εἶχεν ἀφεθῆ εἰς τὴν τύχην, καὶ εἰς τὴν καλὴν θέλησιν τοῦ καθενός, νὰ ἐνημερώνοντο σχετικῶς μὲ τὴν εἰδικὴν παιδαγωγικὴν τῶν κοφθαλάων, μὲ τὴν παρακολούθησιν μαθημάτων ὀρθοφωνίας καὶ χειλεαναγνώσεως, ὁπότε θὰ ἐπέκτων μίαν ἰδέαν συνοπτικὴν τῆς μεθόδου καὶ τὴν ὁποῖαν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐφαρμόσουν καρποφόρος, ὡσάκις θὰ τὸ ἐπέβαλεν ἡ ἀνάγκη, εἰς τοὺς μαθητάς των».

(2) «Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐργαστηρίων ἐπιλέγονται κατὰ πιν διαγωνισμοῦ καὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πτυχιούχοι Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν. Ὅφειλον ἀπαραιτήτως νὰ ἔχουν καὶ παιδαγωγικὰς γνώσεις, ἰδίως νὰ εἶναι καταποτισμένοι εἰς τὰ προβλήματα ἀγωγῆς τῶν κοφθαλάων». (Robert Colin: Revue generale de l'enseignement des Sourds—Muets, Avril, 1957).

ὅσον οἱ ἀκούοντες, ἐκτὸς βεβαίως ἐξαιρέσεων. (1) Πάντως τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη καθολικῆ εἶναι ἢ τάσις τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν κωφῶν διδασκάλων ἀπὸ τὰ Τεχνικὰ Σχολεῖα, παρ' ὅλας τὰς σχετικὰς πιέσεις τῶν ὀργανώσεων Κωφῶν. Ἦδη εἰς μεγάλην κλίμακα οἱ ἀκούοντες — διδάσκαλοι ἔχουν ἀντικαταστήσει εἰς τὰς Τεχνικὰς Σχολὰς τῆς Εὐρώπης τοὺς κωφῶν διδασκάλους— διδασκάλους καὶ μόνον εἰς τὴν Ἀμερικανὴν διατηρεῖται ἰσχυρὰ ἀκόμη ἢ παράδοσις.

* * *

XI. ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΙΣ ΕΚΑΣΤΟΝ ΤΜΗΜΑ Ἡ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ.—Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν εἰς ἕκαστον ἐργαστήριον ἢ εἰς ἕκαστον τμήμα δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 15. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς θεωρεῖται ὁ ἀριόμζων, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ πείρα ἐτῶν πολλῶν. Πράγματι μὲ ἀριθμὸν μεγαλύτερον τῶν 15 δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ καθηγητὴς νὰ παρακολουθῇ ἕνα ἕκαστον μαθητὴν, δεδομένου ὅτι καὶ ἐδῶ, εἰς τὰς Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς, ἡ διδασκαλία εἶναι ἐξατομικευμένη. (2) Τοῦτο κατέστη περισσότερον ἀπαραίτητον κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη, ὅτε, μὲ τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν Ἑπαγγελματικῶν Σχολείων διὰ μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων, ἢ ἄγρυνος καὶ ἡ συνεχῆς ἐποπτεία κατέστη περισσότερον ἀναγκαία.

(1) Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ διεξήχθησαν εὐρείαι συζητήσεις εἰς τὸ συνέληθὸν εἰς Ρώμην τὸ 1951 I Παγκόσμιον Συνέδριον διὰ τὰ προβλήματα τῶν Κωφῶν. Παραθέτομεν ὠρισμένα ἀποσπάσματα ἐκ τῶν πρακτικῶν : «Ὁ Conti, ὑποστηρίζει τὴν ἄποψιν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον ὁ διδάσκαλος τῆς τεχνικῆς νὰ εἶναι ὁμιλῶν καὶ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι οἱ κωφάλοιοι δὲν εἶναι δυνατοὶ νὰ ἐκπαιδεύουν τοὺς κωφῶν ἀδελφούς των

Ὁ Greggi, ὑποστηρίζει ὅτι οἱ κωφάλοιοι οἱ χρησιμοποιηθέντες εἰς τὴν Ἱταλίαν δοκιμαστικῶς ὡς διδάσκαλοι ἐπαγγελματικῶν Σχολείων, ἀπέδωκαν πλήρως. Ὁ διδάσκαλος—κωφός, ὄχι μόνον γνωρίζει κατὰ βάθος καὶ πλάτος τὴν ἐιδιότητά του, ἀλλὰ καὶ τὸ ἰδιαιτερον λεξιλόγιον τῆς ἐργασίας του. Εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις προτιμᾷ τὸν διδάσκαλον—κωφόν. Τέλος ἐκφράζει τὴν ἄποψιν ὅτι παραπλεύρως τοῦ κωφοῦ—διδασκάλου πρέπει νὰ τοποθετηθῇ καὶ ἕνας ἀκούων.

Ὁ Scuri, νομίζει ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὴν περίοδον τῶν πειραματισμῶν ἀκόμη καὶ ὑποστηρίζει ὅτι καὶ αἱ δύο ἀπόψεις ἔχουν τὰς καλὰς ἀλλὰ καὶ τὰς ἀσθενεῖς πλευράς. Καταλήγων ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προέχει εἶναι νὰ συναντᾷ ὁ κωφάλοιο μαθητὴς εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ διδασκάλου πλήρη κατανόησιν». (Atti ufficiali del Congresso Mondiale dei Sordomuti, 1953, Roma, σελ. 484).

(2) «Par dessus tout, les Enseignants d'ecoles professionnelles des Sourds, doivent connaitre en detail l'état physiologique et physiopathologique, les sensations exterieures et interieures, le caractere, le temperament, les facultés visuelles et intellectuelles, les mouvements accompagnant le langage oral et le langage des signes de chacun de leurs élèves. (11 Congrès Mondial, Zagreb, 1955, σελ. 291).

XII. ΤΑ ΠΤΥΧΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.—Τὰ πτυχία τῶν Ἐπαγγελματικῶν Σχολείων εἶναι ἰσότιμα μὲ τὰ πτυχία τῶν ἀντιστοίχων Ἐπαγγελματικῶν Σχολείων τῶν ὁμαλῶν μαθητῶν, εἰς τὰς περισοτέρας χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ οὐσιαστικὰ προσόντα τῶν ἀποφοίτων κοφάλαων, συγκριτικῶς πρὸς τοὺς ἀκούοντας ἀποφοίτους τῶν κοινῶν Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν, δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν τὰ ἑξῆς: Ὅσον ἀφορᾷ τὴν θεωρητικὴν κατάρτισιν θιπάρχει σημαντικὴ διαφορὰ μεταξύ των. (1) Οἱ κοφάλαοι καθυστεροῦν εἰς τὴν γραφὴν, τὴν γνώσιν τῆς ὀρθογραφίας καὶ τῆς συντάξεως τῆς γλώσσης, εἰς τὸν πλοῦτον, ὅπως εἶναι αὐτονόητον, τοῦ γλωσσικοῦ ὄργάνου τὸ ὁποῖον χρησιμοποιοῦν, εἶναι ἀκόμη ἀνεπαρκῶς κατηρητισμένοι εἰς τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν γεωμετρίαν, καὶ ἔχουν στοιχειώδεις καὶ ἀνεπαρκεῖς γνώσεις τῆς ἱστορίας γενικῶς τῆς τέχνης. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὸς χειροτεχνικὰς ἱκανότητας οἱ ἀπόφοιτοι κοφάλαοι εἶναι ἰσότιμοι καὶ εἰς ὠρισμένας εἰδικότητας, ὅπως εἰς τὰς γραφικὰς τέχνας, ὑπερτεροῦν σαφῶς τῶν συναδέλφων των ἀκούοντων. Διὰ τὴν ἐδραιωθῆ ἄλλιστα ἢ πεποίθησις καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργοδοτῶν εἰς τὰς πρακτικὰς ἱκανότητας τῶν μαθητῶν, πολλὰ Ἐπαγγελματικὰ Σχολεῖα, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κύκλου τῆς ἐκπαιδεύσεως, καλοῦν τοὺς ἐργοδοτάς, τοὺς ἐκπρόσωπους τῶν συνδικατῶν καὶ παρουσίᾳ αὐτῶν ὑποβάλλουν τοὺς μαθητὰς των εἰς τὰς πτυχιακὰς ἐξετάσεις. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπέδωσεν ἀποδοτικὸς καρπὸς μέχρι σήμερον. Συντέλεσε νὰ διαλυθῶν βαθμιαίως αἱ σχετικαὶ προλήψεις τῶν ἐργοδοτῶν οἱ ὁποῖοι, κατὰ παράδοσιν, ἐδίσταζον νὰ προσλαμβάνουν κοφάλαους εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των. (2)

(1) Ὁ Δ)της τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ὁρλεάνης τονίζει: «Ἡ θεωρητικὴ κατάρτισις, δυσχερὴς διὰ τοὺς ἀκούοντας, εἶναι προστιθὴ εἰς τοὺς κοφάλαους, ἐφ' ὅσον πνευματικῶς εἶναι ἄνω τοῦ μετρίου» (Revue de l'enseignement des Sourds—Muets—No 2—Avril 1957). Ἐπίσης πρόσφατος ἔκθεσις τριῶν καθηγητῶν τοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Παρισίων τονίζει: «Δὲν εἶναι τὸ ἴδιον, ἀλλοίμονον, καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰς θεωρητικὰς γνώσεις· οἱ μαθηταὶ μας, γενικῶς, ὕστερον τῶν ἀκούοντων εἰς τὴν γλώσσαν, τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. Εἰς τοὺς τομεῖς αὐτοὺς θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιδειξώμεν ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον, ἔστω καὶ ἐπὶ ζημίᾳ ἄλλων μαθημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι καὶ τόσον ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος». (Revue de l'enseignement des Sourds—muets. Ἰαν., τεύχος 57, 1959).

(2) Ὁ Robert Colin παρατηρεῖ εἰς τὸ σημεῖον αὐτό: «Ἐὰν πρέπει νὰ ἐνθαρρύνωμεν τοὺς ἐργοστασιαρχὰς καὶ τοὺς βιοτέχνας νὰ ἀπασχολῶν κοφάλαους, ἄλλο τόσον θὰ ἔπρεπε νὰ διατηρῶμεν σχέσεις μὲ αὐτούς» (Revue generale de l'enseignement des Sourds—Muets, Avril 1957). Καὶ ὁμιλῶν γενικώτερον διὰ τὰς σχέσεις μεταξύ Σχολείων—Ἐργοδοτῶν γράφει εἰς τὸ ἴδιον περιοδικόν: «Πρέπει νὰ πείσωμεν τοὺς ἐργοδοτάς ὅτι κατ' ἀρχὰς οἱ κοφάλαοι ἀποδίδουν ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὀλίγον ὅμως κατ' ὀλίγον, ἀφοῦ διέλθουν μίαν περίδον

XIII. Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩ-ΠΗΝ, ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΛΛΑΣ ΧΩΡΑΣ.—Ἡ ἐπαγγελμα-τική ἐκπαίδευσις τῶν κωφάλλων χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν πρῶτων Σχολείων βαιονῆς ἀγωγῆς. (1) Ἦτο ὅμως, ὅπως ἦτο φυσικόν, ἀσυ-στηματοποίητος καὶ τελείως ἐμπειρική. Οἱ κωφάλλοι, εἴτε ἀπόφοιτοι τῶν Σχολείων γενικῆς παιδείας εἴτε ἀνεκπαίδευτοι τελείως, ἀπεστέλλοντο εἰς διαφόρους βιοτέχνους καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν Σχολείων καὶ τῶν γο-νέων κατηρτίζοντο εἰς διαφόρους ἐπαγγελματικὰς εἰδικότητας καὶ ἰδίως εἰς τὴν ξυλουργικὴν, τὴν ὑποδηματοποιίαν, τὴν ραπτικὴν κ.ο.κ. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐξακολοθεῖ νὰ ὑφίσταται εἰς διαφόρους ἀκόμη χώρας. Παρὰλλήλως ὅμως, καὶ ἰδίως μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, ἤρχιζαν νὰ ἐφαρ-μύζωνται καὶ τὰ νεότερα συστήματα, τὰ ὅποια περιεγράψαμεν ἀνωτέρω. Σήμερον ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἔχει λάβει ἱκανὰς διστάσεις καί, κατὰ μέγα ποσοστὸν, καλύπτονται αἱ σχετικαὶ ἀνάγκαι εἰς τὰς πλέον τοῦ-λάχιστον προηγμένας χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Κατωτέρω δι-δομεν μίαν συνοπτικὴν εἰκόνα τῶν προσόδων εἰς τὸν τομέα αὐτὸν εἰς τὰς κυριωτέρας χώρας τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν ἄλλων Ἠπειρῶν.

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ 14ου ἔτους. Εἰς ὀρισμένας περιοχὰς ἡ ἐκπαίδευσις γίνεται εἰς ἐπαγγελ-ματικὰ ἐργαστήρια, προσορητῆμενα εἰς τὰ Σχολεῖα γενικῆς παιδείας, (ὅπως εἰς τὰ Σχολεῖα St. Michielsgestel, Voorburg κ. ἄ.). Εἰς ἄλλας περιοχὰς εἰς τὰ «Κέντρα Τεχνικῆς Ἐκπαίδευσεως» τῶν ὁμαλῶν μαθητῶν καὶ τέλος εἰς ἄλλας εἰς ἰδιωτικὰ βιοτεχνικὰ καταστήματα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν Σχο-λείων. Οἱ ἄρρενες κωφάλλοι ἐκπαιδεύονται εἰς τὰς ἐξῆς εἰδικότητας : Εἰς τὴν ἐπιπλοποιίαν, τὴν ξυλουργικὴν, τὴν ὀδοντοτεχνικὴν, τὴν ὀπτικὴν, τὴν

προσαρμογῆς, φθάνουν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ὁμαλῶν ἀτόμων. Ἡ ποιότης τῆς ἐρ-γασίας των εἶναι καλὴ, ἐνίοτε ἀνωτέρα τῶν ἄλλων καὶ χωρὶς ὑπερβολὴν εὐρισκό-μεθα ἐνώπιον ἐνὸς εὐσυνειδήτου ἐργάτου ὁ ὁποῖος ἐργάζεται ἱκανοποιητικῶς . . . ἀκόμη πρέπει νὰ ἀνατρέψωμεν τὰς ἀντιλήψεις μερικῶν ἐργοδοτῶν ἀπέναντι τῶν κωφάλλων, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὸν χειρισμὸν τῶν μηχανῶν καὶ τὴν συχνότητα τῶν ἀτυχημάτων».

(1) Πρὸ τῆς καθιερώσεως τῆς παιδείας τῶν κωφάλλων καὶ τοῦ σχετικοῦ διαφωτισμοῦ τῆς κοινῆς γνώμης οἱ κωφάλλοι, καὶ ἂν ἀκόμη κατ'ὄρθωσαν νὰ ἐκ-μάθουν βιοποριστικὴν τινα τέχνην, δὲν ἠδύναντο εἰς ἐργασθῶν, διότι δὲν ἐπε-τρέπετο ἡ ἐγγραφή των εἰς τὰς συντεχνίας. Ὁ Knapp παρατηρεῖ : «Sie durften auch kein Handwerk selbständig ausüben. Die starren mittelalterlichen Zunftordnungen verboten die Aufnahme von Nichtvoltsinnigen jeder art in Innungen und Zünften». (Der Taubstumme als Glied der Gemeinschaft, von Dr Karl Knapp, εἰς «175 Jahre Bundes-Taubstummeninstitut in Wien» 1954, σελ. 67). Ἐπ' αὐτοῦ ἐπίσης : H. Werner : Geschichte des Taubstum- menproblems, Jena, 1932, σελ. 84—128).

κοσμηματοποιίαν, τὴν βιβλιοδετικὴν, τὴν τυπογραφίαν, τὴν κηπουρικὴν, τὴν ἀρτοποιητικὴν, τὴν ζαχαροπλαστικὴν, τὴν διακοσμητικὴν, τὴν ἐπισκοπεὴν αὐτοκινήτων, τὴν κομμωτικὴν, τὴν θαλυργικὴν, τὴν ραπτικὴν, ἐνῶ αἱ θήλεις ἐκπαιδεύονται ὡς ράπτρια, ὡς κεντήτριαι, ὡς μαγεύρισαι. (1)

Εἰς τὴν Γ α λ λ ί α ν ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις γίνεται εἰς τὰ ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια, τὰ ὁποῖα εἶναι προσηρτημένα εἰς τὰ Σχολεῖα γενικῆς παιδείας. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως ἰκανὸς ἀριθμὸς κοφάλαων ἐκπαιδεύεται κατὰ τὸ παλαιὸν σύστημα. Τοποθετοῦνται δηλαδὴ εἰς ἰδιωτικὰ ἐργαστήρια, ὅπου ἐκπαιδεύονται ὑπὸ τὴν συστηματικὴν ἐποπτείαν τῶν Σχολείων. Οἱ Γάλλοι κοφάλαοι, ἐκπαιδεύονται εἰς τὰ ἐξῆς κατὰ προτίμησιν ἐπαγγέλματα : Εἰς τὴν ξυλυργικὴν, τὴν ραπτικὴν, τὴν ἠθοδηματοποιίαν, τὴν βιβλιοδετικὴν, τὴν κλειθροποιίαν, τὴν κηπουρικὴν, τὴν θαλυργικὴν, τὴν διακοσμητικὴν, τὴν οἰκοδομικὴν, τὴν τυπογραφίαν, τὴν λινοτυπικὴν, τὴν ταπητουργικὴν, τὴν κατασκευὴν γυφίνων ἀντικειμένων· αἱ δὲ θήλεις εἰς τὴν : ραπτικὴν, τὴν κατασκευὴν λινοστολῶν, τὴν κεντηστικὴν, βιβλιοδετικὴν, τὴν κατασκευὴν γυναικείων εἰδῶν ἱματισμοῦ, τὴν ταπητουργικὴν, τὴν κατασκευὴν παιγνιδίων, τὴν φωτογραφικὴν κ. ἄ.

*Ὡρισμένα Ἰδρύματα ὅπως τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Chambery διανέμουν μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἐκ τῶν Σχολείων—Ἐργαστηρίων ἐργαλεῖα καὶ ἕνα χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὴν δημιουργίαν ἰδίων ἐπαγγελματικῶν ἐγκαταστάσεων. Ἐπίσης εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχει εἰδικὸς ὄργανισμὸς ἐν τῷ τίτλῳ «Société Centrale pour l' Education et l' Assistance des Sourds—Muets» ὁ ὁποῖος βοηθεῖ τοὺς ἀποφοίτους διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν δυσχερειῶν, τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζουν εἰς τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐπαγγελματικῆς τῶν σταδιοδρομίας. Σχετικῶς μὲ τοὺς φορεῖς, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις κατανέμεται ὡς ἐξῆς : 4 Σχολεῖα—ἐργαστήρια ὑπάρχοντα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δημοσίας Ὑγείας καὶ Πληθυσμοῦ, 3 εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ 40 ἀνήκουν εἰς θρησκευτικὰς κοινότητας ἢ εἶναι ἰδιωτικά. Αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικαὶ Σχολαὶ δὲν ὑπάρχοντες εἰς τὴν Γαλλίαν. (2)

(1) «Readaptation», N. 19, 1955.

(2) Εἰς τὴν Γαλλίαν ἔχει καθιερωθῆ καὶ εἰδικὴ προστασία τῶν Κοφάλαων, διὰ τοῦ νόμου Cordonnier (ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ εισηγητοῦ) τῆς 2-8-1949. Ὁ νόμος οὗτος τροποποιηθεὶς μεταγενεστέρως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, παρέχει καὶ βοήθημα εἰς τοὺς κοφάλαους τοὺς ἀνικάνους πρὸς ἐργασίαν. Ἐπίσης οὐρίζει ὅτι παρέχεται καὶ συμπληρωματικὴ ἀμοιβή· ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἐφ' ὅσον τὸ ἡμερομίσθιον τῶν ἀπασχολομένων κοφάλαων δὲν ὑπερβαίνει ὀρισμένον ὄριον (Suzanne Lavaud : Atti Ufficiali del Congresso Mondiale dei Sordomuti—Roma—1955, σελ. 412).

Εἰς τὴν Πολωνίαν ἐκπαιδεύονται οἱ κωφάλαλοι εἰς αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικὰς Σχολάς, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλαι ὑπάγονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δημοσίας Παιδείας, ἄλλαι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας καὶ ἄλλαι τέλος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Προνοίας. Ἐκπαιδεύονται κυρίως ὡς μηχανουργοὶ, σχεδιασταί, ἠλεκτρολόγοι, ὑφαντουργοὶ κ.ο.κ. Κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Πολωνίας — εἰς τὸ Π Παγκόσμιον Συνέδριον διὰ τὰ προβλήματα τῶν κωφάλαλων — 3.000 κωφάλαλοι ἐργάζονται ἤδη εἰς τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν, 450 εἰς τὴν ὑφαντουργίαν καὶ 1500 εἰς τὴν «Συνεργατικὴν τῶν Ἀναπήρων». Ἐκτὸς αὐτοῦ ἡ «Πολωνικὴ Ἐνωσις τῶν Κωφάλαλων καὶ τῶν Φίλων τῶν» συντηρεῖ διάφορα «Κέντρα Πολιτισμοῦ καὶ Ψυχαγωγίας» ὅπου οἱ κωφάλαλοι συμπληρῶνουν τὴν τεχνικὴν τῶν κατάρτισιν καὶ παρακολουθοῦνται κατὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐπαγγελματικῆς τῶν σταδιοδρομίας. Ἐπίσης ἡ ἴδια Ἐνωσις ἔχει ἀναλάβει τὴν καλλιέργειαν τῶν καλλιτεχνικῶν προδιαθέσεων τῶν μελῶν τῆς διὰ τῆς συγκροτήσεως ἐδικῶν τμημάτων ζωγράφων, γλυπτῶν, χορευτῶν, κ.ο.κ.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν οἱ κωφάλαλοι διὰ τῶν ὁργανώσεών τῶν ἀνάβουον εἰς τὰς χεῖράς τῶν τὸ πρόβλημα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀναπροσαρμογῆς τῶν. Ἐξησφάλισαν τὴν ὑλικὴν συμπαράστασιν τοῦ Κράτους καὶ ἐδημιούργησαν εἰς πολλὰς πόλεις Ἐπαγγελματικὰς Σχολάς, εἰς τὰς ὁποίας ἐκπαιδεύονται οἱ κωφοὶ εἰς πολλὰς βιοτεχνικὰς εἰδικότητας. Ἀναφέρομεν ἔνδεικτικῶς τὰς Τεχνικὰς Σχολὰς τοῦ Μιλάνου, τῆς Ρώμης, τῆς Τεργεστής, τῆς Παδούης, τῆς Βολωνίας, τοῦ Παλέρμου, τοῦ Καλιάρου, κ. ἄ. ὅπου κατὰ προτίμησιν διδάσκονται : Ἡ τυπογραφικὴ, ἡ ραπτικὴ, ἡ βιβλιοδετικὴ, ἡ ὀδοντοτεχνικὴ, ἡ φωτογραφικὴ, ἡ φωτοτυπικὴ. Ἰδιαιτέρα μέρηματα εἰς τὴν χῶραν αὐτὴν καταβάλλεται διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν κωφάλαλων εἰς τὰς γραφικὰς τέχνας. Πολλὰ μάλιστα Ἐπαγγελματικαὶ Σχολαὶ ἔχουν περιορισθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς τέχνας αὐτὰς καὶ ἔχουν ἀναδείξει μεγάλον ἀριθμὸν ἀρίστων ἐπαγγελματιῶν. Ἀναφέρομεν ἔνδεικτικῶς τὴν περιφημὸν Σχολὴν Γραφικῶν Τεχνῶν τῆς Ρώμης, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τμήματα : τυπογραφίας, λινοτυπικῆς, βιβλιοδετικῆς, λιθογραφικῆς καὶ ἡ ὁποία, ἰδρυθεῖσα τὸ 1951, ἔχει ἐκπαιδεύσει μέχρι τοῦδε 50 περίπου τυπογράφους καὶ λινοτύπας. Ἐπίσης εἰς τὴν Ἰταλίαν ἰδιαιτέρα καταβάλλεται μέρηματα καὶ διὰ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ. Ἐκτὸς τῆς τεχνικῆς κατάρτισεως πρέπει νὰ ἔχουν καὶ ἐιδικὴν ἐπιμόρφωσιν, συνισταμένην εἰς ἐπαρκεῖς γνώσεις τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ κωφάλαλου, καὶ εἰς γνώσεις ἀκόμη τῆς γλώσσης τῶν «σημείων». (1)

(1) «Congrès Mondial des Sourds—Muets», Zagreb, 1955. Ἀξίαι ἰδιαιτέρας ἐξάφρασεως εἶναι ἐπίσης εἰς τὴν Ἰταλίαν ἡ ἐιδικὴ διὰ τοὺς κωφάλαλους προστατευτικὴ νομοθεσία. Διὰ τοῦ νόμου 308)13-3-58 κατέστη ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς

Εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἡ ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις παρέχεται εἰς τοὺς κωφολάλους ἐντὸς τῶν Σχολείων τῆς γενικῆς παιδείας. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ Τεχνικαὶ Σχολαὶ αὐτοτελεῖς, ὅπως τῆς Βέρνης, τῆς Ζυρίχης καὶ ἄλλων πόλεων. Ἡ Τεχνικὴ Σχολὴ τῆς Ζυρίχης, ἰδρυθεῖσα τὸ 1954, προ-παρασκευάζει τοὺς μαθητὰς εἰς 50 περίπου εἰδικότητας. Ἰδιαίτερα μνεῖα πρέπει νὰ γίνῃ καὶ διὰ τὴν ἀγροτικὴν Τεχνικὴν Σχολὴν τοῦ Uetendorf (τῆς γερμανοφώνου περιοχῆς). Ἡ Σχολὴ αὕτη, ἰδρυθεῖσα τὸ 1957, ἐκπαιδεύει (στοιχεῖα Ὀκτωβρίου 1958) 48 μαθητὰς εἰς τὴν κηπουρικὴν, τὴν δασοπο-νίαν, τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, τὴν γαλακτοκομίαν καὶ τὴν καλαθοπλε-κτικήν. Ἐπὶ πλέον παρέχει εἰς τοὺς κωφολάλους καὶ κοινωνικῆς φύσεως ὑπηρεσίας, ἡ δὲ Schweizerische Gehörlosen - Zeitung—(1/10/58), σημει-ώνει : «Πρὸ παντὸς εἶναι ἡ θερμὴ ἀτμόσφαιρα, τὸ πνεῦμα τῆς κατανοή-σεως καὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς κωφολάλους, τὸ ὅποιον ἐπιθέτει τὴν σφραγίδα εἰς τὸ Ἴδρυμα αὐτό».

Εἰς τὴν Ἀυστρίαν ἡ ἐκπαίδευσις γίνεται συνήθως ἐντὸς τῶν Σχολείων γενικῆς παιδείας. Οὕτω εἰς τὸ Ἴδρυμα Κωφολάλων τῆς Βιέννης εἶναι προ-σηρτημένον ἐργαστήριον κατασκευῆς ἐνδυμάτων εἰς τὸ ὅποιον φοιτοῦν 130 μαθητρία - κωφάλοιοι. Εἰς τὸ Graz ὑπάρχει ἐπίσης ἐργαστήριον, ὅπου ἐκπαιδεύονται οἱ μαθηταὶ εἰς πολλὰς βιοτεχνικὰς εἰδικότητας καὶ κυρίως εἰς τὴν κατασκευὴν γυναικείων ἐνδυμάτων. Τέλος εἰς τὸ Linz καὶ τὸ Salz- burg ὑπάρχουν ἐργαστήρια διὰ τὴν κατασκευὴν γυναικείων ἐνδυμάτων, πλεκτῶν καὶ ὑποδημάτων. (1)

Εἰς τὴν Νορβηγίαν ὑπάρχουν δύο αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικαὶ Σχολαί, ἡ μία εἰς Bergen ὑπὸ τὸν τίτλον Officielle Skole For Døve, ὅπου ἐκπαιδεύονται 26 μαθηταὶ καὶ εἰς τὸ Stavanger ὑπὸ τὸν τίτλον Døves Hus (οἶκος Κωφῶν), ὅπου ἐκπαιδεύονται μαθητρία. (1)

Εἰς τὸ Βέλγιον ὑπάρχουν ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ Σχολεῖα γενικῆς παιδείας. Οὕτως εἰς Ἀμβέρσαν, Brügge, Brüs- sel, Gent, Hasselt, Maaseik, κ.ο.κ. Τὰ περισσότερα ἐκ τῶν σχολείων αὐ-τῶν ἀνήκουν εἰς καθολικὰς θερησκευτικὰς κοινότητες. (2)

ἐργοδότης ἢ πρόσληψις κωφολάλων κατὰ ποσοστὸν 3 % διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις τὰς ἀπασχολούσας ἐργάτας πλέον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 300 καὶ ἐφ' ὅσον συντρέχουν καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν κωφολάλων ὠρισμένοι προϋποθέσεις (ἄρθρα : 1, 2, 3, 6). Ἐπίσης τὸ ἄρθρον 7 ὀρίζει ὅτι διὰ τὴν κατάληψιν οἰασθήποτε θέσεως εἰς τὰς Δημόσιαις Ὑπηρεσίαις εἶναι δυνατόν νὰ λαμβάνουν μέρος καὶ κωφάλοιοι, ἀρκεῖ νὰ κριθοῦν ἱκανοὶ πρὸς τοῦτο ὑπὸ Ἐπιτροπῆς, συγκεκριμένης συμφώνως πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου. («La Voix du Silence», Janvier—Avril, 1958).

(1) «Deutsches Gehörlosen—Taschenbuch», 1958/59, σελ. 86—87.

(2) Ὅπου ἀμέσως ἄνωτέρω (σελ. 73). Ἄξιον ἰδιαίτερας μνεῖας διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀξιοποίησιν τῶν κωφολάλων εἶναι τὸ Ἴδρυμα Βρυξελλῶν (Brüs-

Εἰς τὴν Φιλανδίαν ἡ ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις ἐνεργεῖται εἰς διάφορα δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ Τεχνικὰ Σχολεῖα. Ἀναφέρομεν ἐνδεικτικῶς τὴν Τεχνικὴν Σχολὴν Turku, ἡ ὁποία, προσηρητημένη εἰς τὴν Σχολὴν γενικῆς παιδείας τῆς ἰδίας πόλεως, ἀπεσπᾶσθη τελευταίως καὶ ἀπετέλεσεν αὐτοτελὲς Ἴδρυμα. Προσπαρασκευάζει τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, τὴν βιοτεχνίαν καὶ εἰς ἔμπορικὰ καὶ γραφειοκρατικὰ ἐπαγγέλματα. Παρὰλλήλως ἡ «Ἐνωσις Κωφαλάων» τῆς Φιλανδίας, ἐδρεύουσα εἰς Helsinki, ἔχει ἐκπαιδεύσει ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς 40 περίπου τυπογράφους, στοιχειοθέτας, βιβλιοδέτας, οἱ ὅποιοι ἀπασχολοῦνται, λαμβάνοντες ὑψηλὰ ἡμερομίσθια. (1)

Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, ἡ «Ἐνωσις τῶν Κωφαλάων» ἔχει ἀναλάβει, κατὰ κύριον λόγον, τὴν ὑπόθεσιν τῆς τεχνικῆς καταρτίσεως τῶν κωφαλάων. Μὲ τὴν ὄλικὴν καὶ ἥθικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον παρέχει τὰς πρώτας ὕλας καθὼς καὶ τὰς ἀπαραιτήτους τεχνικὰς ἐγκαταστάσεις, ἔχει δημιουργήσει πολλὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐκπαιδεύονται οἱ κωφάλαοι καὶ παρὰλλήλως ἐργάζονται. Εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτὰς αἱ ὁποῖαι συνήθως κατασκευάζουν ἔπιπλα, ὑποδήματα, ἐνδύματα, καθρέπτας, μεταλλικὰς κλίνας κ.ο.κ. ἀπασχολοῦνται ἤδη τὰ 80 % τῶν κωφαλάων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 35 % εἶναι μαθητευόμενοι. Αἱ ἐπιχειρήσεις παρουσιάζουν μεγάλην παραγωγικότητα καὶ ἐκ τῶν κερδῶν ποσοστὸν διατίθεται διὰ τὰς σολιτιστικὰς ἀνάγκας τῆς «Ἐνώσεως Κωφαλάων» καὶ ποσοστὸν διὰ νέας παραγωγικὰς ἐπενδύσεις. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὅτι τὸ ἔτος 1955 ἡ παραγωγικότης ἐκάλυψε ποσὸν 250 ἐκ. ρουβλίων, αἱ δὲ νέαι ἐπενδύσεις ἀνῆλθον κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος εἰς τὸ ποσὸν τῶν 15 ἐκ. ρουβλίων. Εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν «Ἐνωσιν Κωφαλάων», λαμβάνεται μέρημα διὰ τὴν ἐπιμόρφωσιν τῶν ἐργαζομένων κωφαλάων κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον : Ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολομένων κωφῶν ὑπερβαίνει τοὺς 20, αἱ ἐπιχειρήσεις ὑποχρεοῦνται νὰ προσλαμβάνουν παιδαγωγοὺς—ἀρχιτεχνίτας, οἱ ὅποιοι καθοδηγοῦν καὶ μεριμνοῦν διὰ τὴν ἀρτίωσιν τῆς ἐπαγγελματικῆς τῶν μορφώσεως. Οὕτω εἰς τὸ ἐργαστάσιον μηχανῶν ἑλξεως τῆς Celadine, ὁμάδες ἐκ 500 κωφαλάων ἐργάζονται εἰς ὅλους τοὺς κλάδους καὶ τοὺς τομεῖς τῆς παραγωγῆς. Ἐκάστη ὁμάς ἔχει ἐπικεφαλῆς τὸν παιδαγωγὸν—ἀρχιτεχνίτην, ὁ ὁποῖος ρυθμίζει

sel). Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1961 ἐφοίτησαν εἰς τὰ ἐργαστήρια αὐτοῦ ἐν συνόλῳ 111 κωφάλαοι, οἱ ὅποιοι κατηνέμοντο ὡς ἐξῆς : 11 εἰς τὸ ἐργαστήριον ραπτικῆς, 17 εἰς τὸ ἐργ. ὑποδηματοποιίας, 14 εἰς τὸ ἐργ. ξυλουργικῆς, 13 εἰς τὸ ἐργ. ἀρτοποιίας—ζαχαροπλαστικῆς, 12 εἰς τὸ ἐργ. λεβητοποιίας, 19 εἰς τὸ ἐργ. κατασκευῆς μουσικῶν ὀργάνων, 18 εἰς τὸ ἐργ. τυπογραφίας καὶ 8 εἰς ἄλλα ἐργαστήρια.

(1) «Les Sours—Finlandais», par Rürik Pitkänen, «Voix du Silence» (Aug.—Dsc. 1958).

τὰς σχέσεις μεταξύ ἀκούοντων καὶ κωφῶν καὶ μερμιᾶ διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν δεξιότητων τῶν ἀπασχολουμένων κωφαλάων. Ἡ μέθοδος αὐτὴ ἔχει ἐπιτύχει ἀξιόλογα ἀποτελέσματα καὶ πλείστοι κωφοὶ ἔχουν εἰδικευθῆ εἰς πολυπλόκους ἐργασίας. Ἐπίσης ἔχει δώσει τὴν δυνατότητα εἰς πολλοὺς κωφοὺς νὰ ὑπερβῶν τὸ «ὄριον» (Norme) τῆς κανονικῆς ἀποδοτικότητος καὶ νὰ βελτιώσουν σημαντικῶς τὸ βιοτικόν των ἐπίπεδον. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὅτι εἰς Vladimir, πλησίον τῆς Μόσχας, ἐργάζονται 220 κωφαλάοι ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 65, ὑπερβάντες τὸ «ὄριον» τῆς κανονικῆς ἀποδοτικότητος, ἐτιμῆθησαν μὲ μετάλλια καὶ ἄλλας διακρίσεις. (1)

Εἰς τὴν Ροσσοβιαν λειτουργοῦν ἕξ Τεχνικαὶ Σχολαὶ εἰς τὰς ὁποίας φοιτοῦν 1.430 κωφαλάοι· τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ 93 διδασκάλους γενικῆς παιδείας καὶ 71 τεχνικούς. Διδάσκονται εἴκοσι τέσσαρες διαφορετικαὶ εἰδικότητες. Αἱ Τεχνικαὶ Σχολαὶ ὑπάγονται ἄλλαι μὲν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῆς Προνοίας, ἄλλαι δὲ εἰς τὸ «Ἰνστιτούτον Ἀναπροσαρμογῆς εἰς τὴν Ἐργασίαν», τὸ ὁποῖον ἐδρεύει εἰς τὸ Βουκουρέστιον. (2)

Εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν οἱ κωφαλάοι ἐκπαιδεύονται εἰς εἰδικὰς Τεχνικὰς Σχολάς, ὅπου καταρτίζονται τόσον εἰς βιοτεχνικὰς ὅσον καὶ εἰς βιομηχανικὰς εἰδικότητας. Βιοτεχνικῶς καταρτίζονται ὡς κλειθροποιοὶ, βιβλιοδέται, τυπογράφοι, ὄρολογοποιοὶ, χρυσοῦχοι, χαράκται, σχεδίασταί, κασιτεροποιοὶ κ.τ.λ. ἀπὸ βιομηχανικῆς δὲ πλευρᾶς εἰδικεύονται διὰ τὰς βιομηχανίας αὐτοκινήτων καὶ κατασκευῆς λατρικῶν ἐργαλείων, διὰ τὰς μεταλλουργικὰς καὶ ὑφαντουργικὰς βιομηχανίας, διὰ τὰς βιομηχανίας ἐπίπλων, ἱματισμοῦ καὶ τροφίμων, καὶ τέλος διὰ τὰς γραφικὰς τέχνας. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν των ἢ «Ὁμοσπονδία Ἀναπήρων τῆς Τσεχοσλοβακίας» ἀναλαμβάνει τὴν τοποθέτησιν των εἰς ἐργασίαν, παρακολουθεῖ τοὺς ὅρους ἐργασίας, τὰς δυσκόλους πλευρὰς τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζουν, τὰ ἀτομικὰ καὶ οἰκογενειακὰ των προβλήματα. (3)

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ὅπου αἱ ἀπαρχαὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν κωφαλάων ἀνάγονται εἰς τὸν 16ον αἰῶνα, ἐκτὸς τοῦ περιφήμου «Ἐθνικοῦ Ἰδρυμάτος τῶν Κωφῶν καὶ Τυφλῶν» τῆς Μαδρίτης, τὸ ὁποῖον διαθέτει καὶ ἐργαστήρια διὰ τὴν επαγγελματικὴν ἀξιοποίησιν τῶν κωφαλάων, διάφο-

(1) Αἱ πληροφορίες ἀπὸ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Ρώσου ἀντιπροσώπου εἰς τὸ Π Διεθνὲς Συνέδριον τοῦ Zagreb.

(2) «Proceedings of the Second World Congress of the Deaf», 1955, Zagreb, σελ. 303—304.

(3) «Proceedings of the Second World Congress of the Deaf», Zagreb 1955 σελ. 296.

χουν εις διαφόρους μεγάλας πόλεις τῆς χώρας, ὅπως εις Βαρκελώνην, Κόρδοβαν, Γρανάδα, Ὀβιέδο κ. ἄ. καὶ Τεχνικὰ Σχολεῖα, ἀρτίως ὀργανωμένα. Τὰ Σχολεῖα αὐτὰ ἐκπαιδεύουν τοὺς μαθητὰς των εἰς τὰ πατροπαράδοτα διὰ τοὺς κωφάλαλους ἐπαγγέλματα, ὅπως εἰς τὴν ὑποδηματοποιίαν, τὴν ἐπιπλοποιίαν, ξυλουργικὴν καὶ τὰς γραφικὰς τέχνας. Ἡ ἐκπαίδευσις διαρκεῖ 5 ἔτη, ἀπὸ τοῦ 15—20 ἔτους. (1)

Εἰς τὴν Β ο υ λ γ α ρ ί α ν ἀπὸ τοῦ 1956 καὶ ἐντεῦθεν παρατηρεῖται σημαντικὴ πρόοδος εἰς τὸ θέμα τῆς ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως τῶν κωφάλαλων. Συγκεκριμένως τὸ ἔτος τοῦτο ἰδρύθη, δαπάναις τοῦ Κράτους καὶ διὰ λογαριασμὸν τῆς «Ἐνώσεως Κωφάλαλων» τῆς Βουλγαρίας, μία μονὰς παραγωγῆς εἰς τὴν Σόφίαν. Ἐξωπλίσθη μὲ τὰς ἀπαραίτητους μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις καὶ ἐπιχορηγηθεῖσα ἀπὸ τὴν «Τράπεζαν Ἐπενδύσεων» ἤρχισε νὰ λειτουργῇ. Εἰς τὸ συγκρότημα τοῦτο οἱ κωφάλαλοι, μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν ἀπὸ τὰ Σχολεῖα γενικῆς παιδείας, ἐργάζονται καὶ ἐκπαιδεύονται συγχρόνως εἰς πολλὰς βιοτεχνικὰς καὶ βιομηχανικὰς εἰδικότητας, ὅπως εἰς τὴν ὑφαντικὴν, τὴν ὑποδηματοποιίαν, τὴν βιβλιοδετικὴν, τὴν πλεκτικὴν κ. ἄ. Τὸ ἔτος 1959 εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἐργάζοντο καὶ ἐξεπαιδεύοντο 326 κωφάλαλοι. Ἐπίσης λειτουργεῖ καὶ «Τμήμα Ἐπιστημονικόν» τὸ ὁποῖον ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐνεργεῖ τὸν Ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐρευνᾷ συνεχῶς καὶ νέους τομεῖς τῆς βιοτεχνίας καὶ τῆς βιομηχανίας, πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προσαρμολοθῶν οἱ κωφάλαλοι. (2)

Εἰς τὴν Ο ὕ γ γ α ρ ί α ν ἡ τεχνικὴ κατάρτισις τῶν κωφάλαλων γίνεται εἴτε εἰς τὰ προσηρηγμένα εἰς τὰ Σχολεῖα γενικῆς παιδείας ἐργαστήρια εἴτε εἰς αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐξειδικευμένα εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν κωφάλαλων εἰς ὠρισμένους τομεῖς ἐπαγγελματικῆς δραστηριότητος. Οὕτω εἰς τὴν Βουδαπέστην λειτουργεῖ Μεταλλουργικὴ Σχολή, εἰς Σορρον Ξυλουργικὴ, εἰς Βακ Ὑφαντουργικὴ καὶ Ραπτικὴ Σχολή. Ἐκτὸς τῶν Σχολῶν αὐτῶν πολλοὶ κωφάλαλοι ἐκπαιδεύονται ἐντὸς βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ὅπως εἰς Βουδαπέστην, εἰς τὸ Pecs καὶ εἰς τὸ Szombathely. Κατὰ στοιχεῖα, ἀνακοινωθέντα εἰς τὸ Διεθνὲς Συνέδριον τῆς Ρώμης (1951), 2.000 περίπου κωφάλαλοι ἐργάζονται καὶ μεγάλην ἀποδοτικότητα εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, 300 δὲ ἐξ αὐτῶν ἔχουν λάβει τιμητικὰς διακρίσεις.

Εἰς τὴν Σ ο υ η δ ί α ν οἱ κωφοὶ ἀπόφοιτοὶ τῶν Σχολείων Κωφάλαλων φοιτοῦν εἴτε εἰς εἰδικὰς διὰ κωφοὺς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς εἴτε εἰς κοινὰς τοιαύτας εἴτε τέλος ἐκπαιδεύονται ἐπαγγελματικῶς κατ' εὐθείαν

(1) Ὅπου ἀμέσως ἀνωτέρω σελ. 294.

(2) Ἀπὸ τὸ περιοδικὸν «Demana» (Ἀπρίλιος, Μάϊος, Ἰούνιος 1959).

εις βιοτεχνικά και βιομηχανικά επιχειρήσεις. Ἐποὺ γίνουσι κάτοχοι τῆς εἰδικότητός των ἐγγράφονται εἰς τὸ ἀντίστοιχον Συνδικάτον, τὸ ὁποῖον καὶ μερικῶς διὰ τὴν τοποθέτησίν των εἰς ἐργασίαν. Ἐποὺ τὰς αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς, ἀναφέρονται τὴν Βιοτεχνικὴν Σχολὴν Κοφαλάλων τῆς πόλεως Vänersborg, ὅπου λειτουργοῦν ὑποδειγματικῶς τμήματα : ραπτικῆς, ὑποδηματοποιίας, ξυλουργικῆς καὶ διαφόρων ἄλλων μεταλλουργικῶν εἰδικότητων. Ἐναφέρονται ἀκόμη τὴν Βιοτεχνικὴν Σχολὴν Θηλέων Κοφαλάλων, ἣ ὁποία εὑρίσκεται εἰς τὴν πόλιν Vaxjo καὶ εἰς τὴν ὁποίαν αἱ μαθήτριά, ἀποὺ παρακολουθήσουσι ὑποχρεωτικῶς ἐπὶ μίαν διετίαν μαθήματα οἰκιακῆς οἰκονομίας, εἰδικεύονται ἀκολούθως εἰς τὰ τμήματα : μαγειρικῆς, ζαχαροπλαστικῆς, κατασκευῆς εἰδῶν γυναικείου ἱματισμοῦ κ. ἄ. Ἐξιομνημευτος εἶναι τέλος καὶ ἡ Γεωργικὴ Σχολὴ Κοφαλάλων τῆς πόλεως Broby (πλησίον τῆς Uppsala). Ἡ Σχολὴ αὕτη διαθέτουσα κήπους καὶ ἀγρούς μεγάλης ἐκτάσεως καὶ ἐφωδιασμένη μὲ συγγρόνους ἐγκαταστάσεις καὶ γεωργικὰ μηχανήματα, ἐκπαιδεύει ἱκανὸν ἀριθμὸν κοφαλάλων εἰς διαφόρους γεωργικὰς ἐργασίας. (1)

Εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν ἡ ἐπαγγελματικὴ κατάρτισις γίνεται κυρίως εἴτε εἰς αὐτοτελεῖς Σχολὰς εἴτε εἰς τὰ προσηρητέμενα εἰς τὰ Σχολεῖα ἐργαστήρια. Ἀποὺ τὰ προσηρητέμενα ἐργαστήρια ἀναφέρονται τοῦ Augsburg, τοῦ Bamberg, ὅπου ὑπάρχουσι τμήματα δι' οἰκιακὰς εἰδικότητας, τμήματα ὑποδηματοποιίας, κοπτικῆς ἀνδρικών ἐνδυμάτων, κατασκευῆς εἰδῶν ἐκ πορσελάνης (Porzellanmalerei), τοῦ Dillingen (Donau), ὅπου λειτουργοῦν τμήματα δι' οἰκιακὰς καὶ ἀγροτικὰς εἰδικότητας, τοῦ Hamburg, μὲ τμήματα λογιστικῆς καὶ φωτογραφικῆς κ.τ.λ. καὶ τῆς Heidelberg μὲ ποικίλας εἰδικότητας. Ἐποὺ τὰς αὐτοτελεῖς Σχολὰς ἀναφέρονται τοῦ Straubing, ὅπου κυρίως διδάσκειται ἡ ξυλουργικὴ, ἡ ὑφαντικὴ, ἡ ὑποδηματοποιία, τοῦ Schleswig ὅπου οἱ κοφαλάλοι καταρτίζονται εἰς βιομηχανικὰς εἰδικότητας, τῆς πόλεως Nürnberg, ὅπου καταρτίζονται κυρίως εἰς τὰς ξυλουργικὰς καὶ μεταλλουργικὰς εἰδικότητας. (2) καὶ τέλος τοῦ Dortmund, ἣ ὁποία διαθέτει ὑποδειγματικὰ καὶ καλῶς ἐξοπλισμένα ἐργαστήρια. (3)

(1) Wilhelm Block : Gehörlosenbildung und Fürsorge in Sweden, εἰς Neue Blätter für Taubstummensbildung—Juni—Juli 1958.

(2) Deutsches Gehörlosen—Taschenbuch, 1958—59, σελ. 62—67.

(3) Διὰ τὴν Σχολὴν αὕτην τῆς πόλεως Dortmund ἀξίζει νὰ γίνη ἰδιαίτερος λόγος : Κατὰ στοιχεῖα, ἀναφερόμενα ἀποὺ τὸν W. Müller (εἰς Neue Blätter für Taubstummensbildung, März, 1960) ἡ Σχολὴ αὕτη τὸ ἔτος 1960 ἐξεπαίδευσεν 85 νέους κοφαλάλους εἰς τὰ ἀκόλουθα τμήματα :

Μεταλλουργίας (28 μαθηταί), καθεκλοποιίας (22), Ξυλουργικῆς — Ἐπιλοποιίας (11), Γλυπτικῆς—γυφίνων κατασκευῶν (5), Ὀδοντεχνικῆς (3), γραφί-

Τελευταίως ἐγένοντο πειράματα διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν κωφαλάων καὶ ἐντὸς βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Τὰ πειράματα ἐστéφθησαν ἀπὸ ἐπιτυχίαν καὶ πολλοὶ κωφάλοιοι ἐξεπαιδευθήσαν ὡς μεταλλουργοί, ἠλεκτρολόγοι, λεβητοποιοί, κ.ο.κ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκπαιδύσεως ἐλάμβανον οἱ μαθητευόμενοι καὶ θεωρητικὰ μαθήματα ἀπὸ διδασκάλους, ἀποσπασθέντας εἰς τὰ ἐργοστάσια διὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν.⁽¹⁾

Εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν τῶν Κωφάλων ἐπιφέρει τὴν ἑξῆς πρόβλεψιν εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀξιοποίησιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν κωφάλων ὑπῆρξεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σημαντικὴ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια, τὰ ὁποῖα εἶναι προσηρητέμα ἐν τῶν Σχολείων γενικῆς ἀγωγῆς τῶν κωφάλων, ὑπάρχουν καὶ αὐτοτελεῖς Ἐπαγγελματικαὶ Σχολαί, ὅπως τῶν πόλεων: Ost-Berlin, Dresden, Eberswalde καὶ Güstrow, ὅπου οἱ κωφάλοιοι ἐκπαιδεύονται συστηματικῶς καὶ κατορθοῦνται ὡς ὀδοντοτεχνίται, ὡς μηχανουργοί, ὡς βαφεῖς, ὡς ἐπιπλασιοὶ, ξυλουργοὶ κ.τ.λ. Σημειοῦμεν ἀκόμη τὴν Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν τῆς πόλεως Halle (Saale), ὅπου λειτουργοῦν τμήματα διὰ κωφάλους νεάνιδας (ραπτικῆς, κοπτικῆς, πλεκτικῆς, θφαντικῆς κ.τ.λ.). Τέλος ἀναφέρομεν τὴν Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν τῆς Λειψίας, μίαν ἀπὸ τὰς ἀρχαιοτέρας Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς Κωφάλων τῆς Εὐρώπης.⁽²⁾

Εἰς τὸ Βερολίνον, (τοῦ Δυτικοῦ τομέως), ὑπάρχει πλήρης μέριμνα τόσον διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν τῶν κωφάλων ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀπορρόφησιν αὐτῶν εἰς τὴν παραγωγὴν. Ὁ Walter Baum εἰς σχετικὴν μελέτην του: *Tambstommenberufe in Ber-*

κων τεχνῶν (10) καὶ ἀπορροφῆσεως κτιρίων (6).—Ἐπίσης εἰς τὴν ἰδίαν Σχολὴν ἐφοῖτον καὶ 50 μαθήτριαι ἐδικαιούμεναι εἰς ἰδιαίτερα τμήματα εἰς τὴν ὑφαντικὴν, τὴν ραπτικὴν, τὴν φωτογραφικὴν, τὴν ὄρολογιοποιαν, καὶ τὴν οικιακὴν οἰκονομίαν.

(1) «Αὐτοὶ οἱ κωφάλοιοι προήρχοντο ἀπὸ διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν οἰκοδομικὴν καὶ τὴν βιοτεχνίαν. Αἱ πρῶται ἡμέραι εἰς τὴν ἐργασίαν δὲν ἦσαν ἀπλᾶι. Κατ' ἀρχὰς προσεκολλήθησαν εἰς ἓνα ὁμιλοῦντα ἐργάτην, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὴν καθοδήγησίν των. Ἀντιμέτωπον βεβαίως πολλὰς δυσκολίας εἰς τὴν συνεννόησιν, ἀλλὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐνημερώθησαν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἐργαλείων. Εἰς σχετικῶς βραχὺν χρόνον προσηρμόσθησαν εἰς τὴν νέαν ἐιδικότητα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ κωφάλοιοι ἐργάται ἀπέκτησαν τὸ αἰσθημα τῆς ἰσότητος ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀκούοντας, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἀπέκτησαν ὑψηλότερον βιοτικὸν ἐπίπεδον. Μέχρι τῆς στιγμῆς κανεὶς ἀπὸ τοὺς κωφάλους δὲν ἐπέσε θῆμα ἀτυχήματος, μολονότι, λόγῳ ἐλλείψεως τῆς ἀκοῆς, ἐκτίθενται εἰς μεγαλύτερους κινδύνους. Μία κίτρινη ταινία μὲ μελανὰ στίγματα εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα εἶναι τὸ διακριτικὸν σημεῖον οὕτως ὥστε οἱ λοιποὶ συνάδελφοὶ των νὰ τοὺς ἐπιτηροῦν». (*Deutsche Gehörlosen-Zeitung*, 20-18-1957).

(2) *Deutsches Gehörlosen-Taschenbuch*—1960—61, σελ. 89.

lin im Wandel der Zeiten» σημειώνει με ικανοποίησιν: 2) "Οτι ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων κωφολάλων ἔχουν ἀποφοιτήσει ἀπὸ τὰς Εἰδικὰς Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς (1) καὶ β) ὅτι αἱ Ἑπαγγελματικαὶ Σχολαὶ προσανατολίζονται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὀλοὸν καὶ εἰς νέας βιοτεχνικὰς εἰδικότητας, προσαρμοζόμενα συνεχῶς πρὸς τὰς νέας ἐξελίξεις τῆς οἰκονομίας.

Εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις τῶν κωφολάλων ἔχει παλαιὰν παράδοσιν. Εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ Σχολεῖα βασικῆς ἀγωγῆς τῶν Κωφολάλων λειτουργοῦν ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια, ἀρτίως ἐξοπλισμένα μετὰ σύγχρονα τεχνικὰ μέσα, ὅπου οἱ κωφάλοιοι ἀσκοῦνται καὶ καταρτίζονται εἰς πολλὰς βιοτεχνικὰς καὶ βιομηχανικὰς εἰδικότητας. Ἀναφέρονται ἐνδεικτικῶς εἰς τὸ Λονδίνον τὰ Σχολεῖα: Anerly School, Old Kent Road School for the Deaf, καὶ Residential School for Jewish Deaf Children. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὰ Σχολεῖα τῶν πόλεων: Derby, Exeter, Plymouth, Sunderland, Plaistow, Walthamstow, Bristol, Bolton, Liverpool, Manchester, Preston, Nottingham. Birmingham καὶ Doncaster. Τέλος εἰς τὴν Σκωττίαν τὰ Σχολεῖα τῶν πόλεων: Aberdeen, Dundee, Dumbarton, Bothwell καὶ Clascow. (2)

Εἰς τὴν Γιοργοσλαβίαν χάρις εἰς τὴν Κρατικὴν ἐνίσχυσιν ἢ «Ἐνωσις Κωφολάλων» ἔχει ἰδρύσει προτύπους ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς. Εἰς τὰς Σχολὰς αὐτὰς ἐκπαιδεύονται ἐν ὅλῳ 242 κωφάλοιοι, ἐνῶ ἀκούοντες ἐργάζονται, χρησιμοποιούμενοι ὡς ὁδηγοὶ, ἐπιστάται, ἐκπαιδευταί, βοηθοὺν καὶ συμβουλευοὺν τοὺς κωφολάλους. Ἐκτὸς τῶν αὐτοτελῶν Σχολῶν,

(1) Συγκεκριμένως ἀναφέρει ὅτι: Ἐκ τῶν 1061 κωφολάλων τοῦ Βερολίνου (στοιχεῖα τοῦ 1954) εἰργάζοντο 502 ἄνδρες καὶ 329 γυναῖκες (οἱ ὑπόλοιποι ἦσαν εἰσοδηματῖαι ἢ περιεθάλποντο εἰς Ἰδρύματα ἢ ἀπασχολοῦντο εἰς οἰκιακὰς ἐργασίας (ἐπὶ γυναικῶν). Ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἀπόφοιτοι Ἑπαγγελματικῶν Σχολῶν 361 ἄνδρες καὶ 329 γυναῖκες. (Walter Baum: Taubstummen berufe im Wandel der Zeiten, εἰς Festschrift der Ernst-Adolf-Eschke Schule, Berlin, 1961, s. 51.

(2) «Deutsches Gehörloses—Taschenbuch»—1958—59, σελ. 76—79. Διὰ τὸ Σχολεῖον κωφολάλων τοῦ Birmingham ποὺ φέρει τὴν ἐπωνυμίαν: «Braidwood» (πρὸς τιμὴν ἑνὸς ἀπὸ τοὺς πρώτους παιδαγωγούς τῶν κωφολάλων τῆς Μεγάλης Βρεταννίας) ἐνδιαφέρονται εἶναι αἱ ἐντυπώσεις τῆς Χριστίνας Allen: «Τὰ χρώματα τῶν ἐσωτερικῶν χώρων εἶναι φωτεινὰ καὶ χαρωπά. Εἰς ἕνα ἐκ τῶν δύο ὁρόφων εἶναι ἐγκατεστημένα τὰ ἐργαστήρια ἀγγειοπλαστικῆς καὶ ξυλουργικῆς καὶ ἐπιπλαστικῆς. Ἐνα μεγάλο διαμέρισμα εἶναι ἐπίσης ἀφιερωμένον διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς οἰκοτεχνίας. Τὸ Σχολεῖον γενικῶς, ἐφοδιασμένον μετὰ καινουργῆ ἐπιπλαστικῆν, ἐργαλεῖα καὶ μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις, ἀποτελεῖ πρότυπον καὶ ὑπόδειγμα διὰ τὴν προστασίαν τῶν κωφολάλων. Ἀς σημειωθῆ ὅτι ὅλοι οἱ μαθηταὶ ἔχουν τὸ αἰσθησὰ τῆς ἀσφαλείας, ἔχουν πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς ἰκανότητάς των καὶ ἐν μῇ λέξει εἶναι ἔτοιμοι νὰ ριφθοῦν εἰς τὴν βιοπλάνην διὰ νὰ γίνουσι καλοὶ πολῖται».

εις τὰ Σχολεῖα κωφαλάων εἶναι προσηρτημένα ἐργαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα φοιτοῦν 100 περίπου μαθητευόμενοι. Ἰδιαίτερα μνεῖα πρέπει νὰ γίνῃ καὶ διὰ τὴν ἀπὸ 15ετίας λειτουργοῦσαν Πολυτεχνικὴν Σχολὴν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Σλοβενίας Λιουμπλιάναν. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἐκπαιδεύει τοὺς κωφαλάους εἰς 22 εἰδικότητας, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ φωτογραφικὴ, ἡ βιβλιοδετικὴ, ἡ κλειθροποιία, ἡ ξυλουργικὴ, ἡ λιθογραφία, ἡ ζωγραφικὴ, ἡ ραπτικὴ καὶ ἡ σαγματοποιία. (1)

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἡ ἐπαγγελματικὴ κατάρτισις τῶν κωφαλάων γίνεται παραλλήλως εἰς εἰδικὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολάς, εἰς κοινὰς τοιαύτας καὶ τέλος ἐντὸς τῶν ἐργοστασίων. Οἱ ἐκπαιδευθέντες καὶ ἀξιοποιηθέντες κωφάλοιοι, ἀπασχολοῦνται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἐπαγγέλματα, λαμβάνοντες ἀποδοχὰς 50—200 δολλ. δι' ἑβδομάδα τῶν 5 ἡμερῶν. Αἱ γυναῖκες κωφάλοιοι ἐργάζονται ἐπίσης, κυρίως εἰς βιβλιοθήκας, μουσεῖα, γραφεῖα καὶ καταστήματα. Ἱερεῖς, Διευθυνταὶ ἐπιχειρήσεων, χημικοὶ, ἀρχιτέκτονες, ἠλεκτρολόγοι, μηχανολόγοι κωφάλοιοι, δὲν εἶναι φαινόμενον σπάνιον εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. (2)

(1) «Deuxieme Congrès Mondial», Zagreb, 1955, σελ. 304.

(2) «Atti Ufficiali del Congresso Mondiale Dei Sordomuti», Roma, 1953, σελ. 415) Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν καὶ τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα παραθέτει ὁ H. D. Klinghammer σχετικῶς μὲ τὰ ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια, τὰ προσηρτημένα εἰς τὰ Σχολεῖα Κωφαλάων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, μολοντὶ ἀνάγονται εἰς τὸ ἔτος 1954. Συγκεκριμένως ἀναφέρει τὰ ἑξῆς εἰς τὸ περιοδικὸν Neue Blätter für Taubstummtenbildung, Oct)Nov, 1961 : «Θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκταθῶμεν κατὰ πολὺ, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἀναφέρωμεν ὅλας τὰς εἰδικότητας εἰς τὰς ὁποίας ἐκπαιδεύονται οἱ κωφάλοιοι εἰς τὰς Η. Π. Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ἀσκοῦν γενικῶς ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἄγνωστα εἰς τὴν Εὐρώπην. Θὰ ἀναφέρωμεν λοιπὸν ἀπλῶς μόνον τὰς σπουδαιότερας εἰδικότητας, αἱ ὁποῖαι διδάσκονται εἰς τὰ προσηρτημένα ἐργαστήρια εἰς τὰ Σχολεῖα Κωφαλάων. Οὗτο εἰς 72 Σχολεῖα λειτουργοῦν : 63 τμήματα ξυλουργικῆς, 62 ραπτικῆς, 62 ζαχαροπλαστικῆς καὶ ἀρτοποιίας, 56 ἐπιπλαποιίας, 53 γραφικῶν τεχνῶν, 52 ἐκμυθῆσεως γραφομηχανῆς, 50 οικιακῆς οἰκονομίας, 48 κατασκευῆς οικιακῶν συσκευῶν, 47 τυπογραφίας, 46 κοπτικῆς, 40 κατασκευῆς δερματίνων εἰδῶν, 8 κηπουρικῆς—ἀνθοκομικῆς κ. ἕ.». Τέλος ὁμιλοῦντες διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν κωφαλάων εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς θὰ ἦτο παράλειψις, ἐὰν δὲν ἐμνημονεύετο καὶ τὸ περίφημον College Gallaudet, τὸ ὁποῖον παρέχει μόρφωσιν πανεπιστημιακῆς στάθμης ! Συγκεκριμένως τὸ Gallaudet College καταρτίζει κωφαλάους, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ εἰς τὴν μικροβιολογίαν, τὴν βιολογίαν, τὴν χημείαν, τὴν ἠλεκτρολογία, τὴν ὀδοντιατρικὴν κ.ο.κ. («Deutsche—Gehörlosen Zeitung» 20-8-1960). Ὁ E. S. Greenaway, ὁμιλῶν πλήρως ἐθνοπισισμοῦ, διὰ τὸ Gallaudet College ἀναλύει τὴν συμβολὴν του εἰς τὴν προώθησιν τῆς ἀγωγῆς καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν κωφαλάων καὶ ἀποκαλεῖ αὐτὸ «Φροῦριον τῆς ἐλευθερίας τῶν κωφαλάων». Γράφει συγκεκριμένως : «The influence of

Εἰς τὴν Κίνα ν ἡ πλειοψηφία τῶν κωφάλαλων ἐκπαιδεύεται καὶ ἐργάζεται παραλλήλως εἰς τὰς διαφόρους «Συνεργατικὰς», αἱ ὁποῖαι ἔχουν συμπληρῆθῃ εἴτε ἀποκλειστικῶς ἀπὸ κωφάλαλους εἴτε μὲ τὴν συνεργασίαν τῶν ἀκουόντων. Οὕτω ὑπάρχουν: «Συνεργατικὴ Ραπτῶν», «Συνεργατικὴ Κατασκευαστῶν Παιγνιδίων» «Συνεργατικὴ Ὑποδηματοποιῶν» κ.ο.κ. εἰς τὰς πόλεις, εἰς δὲ τὴν ὑπαίθρου εἶναι ἐγκατεσπαρμένα εἰς πυκνὸν δίκτυον αἱ «Συνεργατικαὶ τῶν Ἀγροτῶν—Κωφάλαλων». Τέλος ὑπάρχουν πολλοὶ κωφάλαλοι οἱ ὁποῖοι ἐξεπαιδευθῆσαν εἰς γραφειοκρατικὰ ἐπαγγέλματα, εἰς βιομηχανικὰς ἐιδικότητας καὶ εἰς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κωφάλαλων εἰς τὰς Συνεργατικὰς, κατὰ τοὺς Κινέζους ἀντιπροσώπους εἰς τὸ Π Συνέδριον τοῦ Ζάγκρεμπ, θεωρεῖται περισσότερον ἀποτελεσματικὴ. «Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκπαίδευσως εἰς τὰς Συνεργατικὰς ἀπέδειξαν ὅτι ἡ μέθοδος αὐτὴ ἐκπαίδευσως ὑπερέχει τῆς παρεχομένης εἰς τὰ Σχολεῖα καὶ τὰ «Κέντρα Προστασίας», παρήτηρησεν ὁ Dr Lin Shih - Hsiao. (4)

Εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ «Ἐνωσις Κωφῶν» ἐδημιούργησε τὸ 1953 ἐργαστήρια αὐτοτελῆ εἰς τὰ ὁποῖα ἐκπαιδεύονται οἱ κωφάλαλοι εἰς τὴν ὑποδηματοποιάν, τὴν ραπτικὴν καὶ τὴν τυπογραφίαν. Λαμβάνουν μάλιστα καὶ ἡμερομίσθιον, τμῆμα τοῦ ὁποῖου παρακρατεῖται ἡ κατατίθεται εἰς τὰ Ταμειυτήρια μὲ τὸν σκοπὸν βελτιώσεως καὶ ἐπεκτάσεως τῶν ἐργαστηρίων. (2)

Εἰς τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραήλ σημαντικὴ εἶναι ἡ πρόοδος, ἡ ὁποία ἔχει σημειωθῆ εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως καὶ

Gallaudet College on the deaf and upon deaf education is incalculable .... In the United States, Gallaudet College has been a fortress of freedom for the deaf and the flourishing and independent deaf population is largely the result». (The Silent World, Juni 1958).

(1) Deuxieme Congrès Mondial, Zagreb, 1955, σελ. 317—319. Ὁ YU-Y-AN, ὁμιλῶν σχετικῶς μὲ τὴν κατὰστασιν τῶν κωφάλαλων εἰς τὴν Κίναν σημειώνει: «Σήμερον ὑπάρχουν εἰς τὴν Νέαν Κίναν 1.000 περίπου ἐργοστάσια, ὅπου ὄχι μόνον ἐργάζονται ἀποκλειστικῶς κωφάλαλοι, κωφοὶ καὶ τυφλοὶ, ἀλλὰ καὶ διευθύνονται ἀπὸ ἀναπήρους τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν. Τὸ περιῆμνον ἐργοστάσιον κατασκευῆς ταπήτων τοῦ Πεκίνου εἶναι μία ἐπιχείρησις, τὴν ὁποίαν ἔχουν ἐμπιστευθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς κωφάλαλους. Σήμερον οἱ κωφάλαλοι ἔπασσαν νὰ εἶναι βάρος καὶ παράσιτα τῆς κοινωνίας. Οὕτω ὁ Tsai—Chin—Lung, ἡλικίας 52 ἐτῶν, ὁ ὁποῖος ἐργάζεται εἰς τὸ ἐργοστάσιον κατασκευῆς εἰδῶν τηλεπικοινωνίας τῆς Σαγκάης ἔλαβεν τὸν τίτλον τοῦ μηχανολόγου ἐξ αἰτίας τῆς πείρας καὶ τῶν καινοτομιῶν, τὰς ὁποίας εἰσήγαγεν. Ἡ κωφάλαλος Chin—Hsi—Hsiang, ἡλικίας 25 ἐτῶν, εἶναι μία ἐξαιρετος διακοσμητρια, ἡ ὁποία ἐργάζεται εἰς τὸ ἐργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν τῆς Σαγκάης. Μερικοὶ τέλος κωφάλαλοι ἔχουν ἐξελιχθῆ εἰς συγγραφεῖς καὶ ποιητὰς μὲ πανεθνικὴν φήμην.» (La Voix du Silence, Avril 1962).

(2) Deuxieme Congrès Mondial, Zagreb, 1955, σελ. 312.

ἀποκατάστασως τῶν κωφαλάων. Τὴν ὄλην σχετικὴν εὐθύνην ἔχει ἀναλάβει ἡ «Ἐνωσις Κωφαλάων τοῦ Ἰσραήλ», ἡ ὁποία, ἰδρυθεῖσα τὸ 1948, ἀριθμεῖ ἤδη, ὡς μέλη, 500 περίπου κωφάλους, ἤτοι ποσοστὸν 85% τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ. Ἡ «Ἐνωσις Κωφαλάων», ὑπερνηκίῃσα πολλαπλᾶ ἐμπόδια, κατόρθωσε νὰ συγχροτήσῃ πέντε «Κέντρα Προστασίας Κωφαλάων», καὶ συγκεκριμένως εἰς Tel-Aviv, εἰς Haifa, εἰς Jerusalem, εἰς Beer-sheva, καὶ εἰς Ashkelon. Τὰ Κέντρα αὐτὰ παρέχουν εἰς τοὺς κωφάλους στοιχειώδη ἀγωγὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν. Ἀπὸ τὰ τέσσαρα Κέντρα, ἄξιον ἰδιαίτερας μνείας εἶναι τὸ Κέντρον τοῦ Tel-Aviv. Εἰς τὸ Κέντρον αὐτὸ λειτουργοῦν πρότυπα ἐργαστήρια, εἰς τὰ ὁποία ἀσχοῦνται οἱ κωφάλοιοι εἰς διαφόρους εἰδικότητας. Ὑπάρχει ἐπίσης παρ' αὐτῷ καὶ «Εἰδικὴ Ὑπηρεσία Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ», ἡ ὁποία καθοδηγεῖ τοὺς κωφάλους εἰς τὴν ἐπιλογὴν τοῦ καταλλήλου ἐπαγγέλματος. Τέλος εἰς τὸ Κέντρον θάραξει εἰδικὴ ὑπηρεσία, ἡ ὁποία φροντίζει διὰ τὴν φοίτησιν ὀρισμένων κωφαλάων οἱ ὁποῖοι διακρίνονται διὰ τὴν εὐφυΐαν των ἢ τὰς ἐξαιρετικὰς χειρωνακτικὰς τῶν ἱκανότητάς εἰς τὰς κοινὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολάς. (1)

Σχετικῶς μὲ τὴν Ἰαπωνίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας ἀρμόμεθα ἀπὸ σχετικῶν σημειώμα τοῦ Ἰάπωνος διδασκάλου Kohei Sumi, δημοσιευθὲν εἰς τὸ περιοδικὸν Neue Blätter für Taubstummensbildung, Okt/November, 1957, ἔστω καὶ ἐὰν αἱ πληροφορίες αὐταὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἔτος 1954. Συγκεκριμένως ὁ Sumi σημειώνει τὰ ἑξῆς : «Ὁ ἀριθμὸς τῶν Σχολείων ἔφθασε τὸ ἔτος 1954 εἰς 84 κρατικὰ καὶ εἰς 7 Ἰδιωτικὰ Σχολεῖα. Εἰς αὐτὰ ἐξοπαιδεύοντο ἐν συνόλῳ 17.555 κωφάλοιοι, ἐκ τῶν ὁποίων 9442 ἄρρενες καὶ 8113 θήλειαι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκάλων φθάνει τοὺς 2077. Τὰ Σχολεῖα διαιροῦνται εἰς δύο βαθμίδας, τὴν κατωτέραν (φοίτησις διαρκείας 6 ἐτῶν) καὶ εἰς τὴν ἀνωτέραν (φοίτησις διαρκείας 5 ἐτῶν). Εἰς τὴν ἀνωτέρα βαθμίδα ὁ περισσότερος χρόνος ἀφιερώνεται διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν τῶν κωφαλάων. Διδάσκονται αἱ ἑξῆς εἰδικότητες : Εὐρωπαϊκὴ καὶ Ἰαπωνικὴ ραπτική, ξυλουργικὴ, ἐπιπλοποιία, τυπογραφία, σχέδιον βιομηχανικόν, ζωγραφικὴ, διακοσμητικὴ, κομμωτικὴ, ἀγροτικὴ οἰκονομία, δασοπονία, τυπογραφεία, λιθογραφικὴ, καθεκλοποιία, κατασκευὴ ξυλίνων ὑποδημάτων κ. ἄ.»

Τέλος εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐλήφθησαν σοβαρὰ μέτρα καὶ διὰ γενικὴν ἀγωγὴν τῶν κωφαλάων καὶ διὰ τὴν τεχνικὴν των κατάρτισιν. Ἦδη εἰς τὰ ἑπτὰ ἐν συνόλῳ Σχολεῖα κωφαλάων (6 Δημόσια καὶ 1 Ἰδιωτικόν) καὶ εἰς τὰ ὁποῖα φοιτοῦν 894 μαθητὰ ὑπάρχουν εἰδι-

(1) «La Voix du Silence» (Mai—Août, 1958).

κά τμήματα επαγγελματικῆς κατευθύνσεως. Ἡ τεχνικὴ κατάρτισις εἰς τὰ τμήματα αὐτὰ διαρκεῖ τέσσαρα ἔτη καὶ προετοιμάζει τοὺς μὲν νέους εἰς τὰς γραφικὰς τέχνας καὶ εἰς ὠρισμένας βιοτεχνικὰς εἰδικότητας (ἐπιπλοιοῦτα, ὑποδηματοποιία κτλ.), τὰς δὲ νέας εἰς τὴν ὑφαντουργικὴν. (1)

* *

XIV. Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Ἐτυχῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, δὲν δύναται νὰ γίνῃ σοβαρὸς λόγος περὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν κωφάλαων. Τὸ Ἐθνικὸν Ἴδρυμα Προτασίας Κωφάλαων, τὸ μόνον, ἐξ ὀρισμοῦ, ἀρμόδιον διὰ τὴν προώθησιν τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ κοινωνικοῦ θέματος, δὲν κατώρθωσεν εἰσεῖτι, διὰ λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεώς του, νὰ ἐπιτύχῃ σημαντικὰ καὶ ἀξία λόγου ἀποτελέσματα.

Πολλοὶ παράγοντες συνετέλεσαν εἰς τοῦτο καὶ κυρίως ἡ ἐπίταξις τοῦ ἰδιοκτιτοῦ κτιρίου Ἀμπελοκήπων, ἣτις παρετάθη ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον εικοσαετίαν (1940—1960). Βεβαίως τὸ Ἴδρυμα δὲν παρέμεινεν οὔτε παραμένει ἀδρανὲς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιτάξεως καὶ μετὰ τὴν ἄρσιν αὐτῆς, τόσον διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος τῆς βασικῆς ἀγωγῆς τῶν κωφάλαων, ὅσον καὶ τοῦ προβλήματος τῆς τεχνικῆς καταρτίσεως καὶ τῆς παραγωγικῆς ἀπασχολήσεως αὐτῶν. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὸ θέμα τῆς βασικῆς ἀγωγῆς ἔχει ἤδη σημειώσει σημαντικὰς ἐπιτυχίας δι' ἐπεκτάσεως τῆς δραστηριότητός του εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸ θέμα τῆς ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως καὶ μορφώσεως κατέβαλεν καὶ καταβάλλει προσπαθείας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν καὶ τούτου, συνεργαζόμενον μὲ παρεμφερῆ Ἴδρύματα, τὰ ὁποῖα διαθέτουν ἴδια ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια. Συγκεκριμένως συνεργαζόμενον μὲ τὸ Βασιλικὸν Ἐθνικὸν Ἴδρυμα καὶ τὸ Ἴδρυμα Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων (πρῶν ΚΑΠΑΨ) ἀποστέλλει κατ' ἔτος μικρὸν ἀριθμὸν ἀποφοιτῶν πρὸς τὰς Τεχνικὰς Σχολὰς καὶ τὰ ἐργαστήρια τῶν Ὄργανισμῶν αὐτῶν, ὅπου οἱ νεαροὶ κωφάλαοι ἐκπαιδεύονται μὲ σημαντικὴν ἐπιτυχίαν εἰς διαφόρους εἰδικότητας, ὅπως τοῦ ξυλουργοῦ, τοῦ ἐπιπλοιοῦ, τοῦ σιδηρουγοῦ, τοῦ ὑποδηματοποιοῦ κ. ἄ. (2) Ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ κωφάλαοι

(1) «La Voix du Sourd» (Μάιος 1962).

(2) Ἐνδιαφερούσας πληροφορίας διὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν κωφάλαων εἰς τὰς Σχολὰς αὐτὰς παρέχει ἡ δις Σύρρου, Προϊσταμένη Κοινωνικῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς Ἀποκαταστάσεως εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἴδρυμα Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων (πρῶν ΚΑΠΑΨ). Εἰς ἐκθεσιν σχετικῶς μὲ τὴν ἐπίδοσιν μερικῶν κωφάλαων οἵτινες ἐστάλησαν πρὸς ἐπαγγελματικὴν εἰδικευσιν εἰς τὰς Τεχνικὰς Σχολὰς τοῦ Ἰδρύματος τούτου, γράφει τὰ ἑξῆς : «Τὸ Ἴδρυμα Κωφάλαων παρέπεμψε τοὺς Κ. Κ. καὶ ΚΨ. γιὰ ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἴδρυμα Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων. Τὰ πορίσματα τοῦ προσανατολισμοῦ ἦσαν

δὲν παρέμειναν οὔτε καὶ παραμένουν ἀδρανεῖς. Ἐκτὸς σημαντικοῦ ἀριθμοῦ κωφάλαων οἱ ὅποιοι ἀπασχολοῦνται εἰς γεωργικὰς ἐργασίας ὡς βοήθοι τῶν οἰκογενειῶν των καὶ ἀρκετοὶ ἄλλοι κωφάλαοι, ἐκπαιδευόμενοι στοιχειωδῶς καὶ τρόπον τινὰ ἐκ τῶν ἐνόντων εἴτε μὲ ἰδικήν των πρωτοβουλίαν εἴτε μερίμνη τῶν γονέων καὶ τῶν κηδεμόνων των, κατορθώνουν νὰ ἀσκοῦν σήμερον—τοῦλάχιστον εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα—καὶ μὲ ἐπιτυχίαν μάλιστα σειρὰν ὁλόκληρον πρακτικῶν ἐπαγγελμάτων, ὅπως τοῦ τυπογράφου, τοῦ βιβλιοδέτου, τοῦ ξυλουργοῦ, τοῦ ἐπιπλοποιοῦ, τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, τοῦ ζωγράφου, τοῦ σχεδιαστοῦ, τοῦ κατασκευαστοῦ δερματίνων εἰδῶν, τοῦ οἰκοδόμου, τοῦ ἐμποροῦπαλλήλου, τοῦ διευθυντοῦ μικρῶν βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων κ.ο.κ. (1) Ἐν τούτοις ἡ ἀποστολὴ μικροῦ ἀριθμοῦ ἀποφοιτῶν τῆς κεντρικῆς εἰδικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν εἰς διαφόρους Τεχνικὰς Σχολὰς καθὼς καὶ ἡ ἀπασχόλησις μικροῦ σχετικῶς ἀριθμοῦ στοιχειωδῶς ἐκπαιδευθέντων κωφάλαων εἰς βιοτεχνικὰς εἰδικότητας δὲν ἀποτελεῖ καὶ λύσιν τοῦ προβλήματος, τὸ ὅποιον παρουσιάζει ἰδιαίτερον δξύτητα εἰς τὴν Ἑλλάδα,

θετικά καὶ τὰ παιδιὰ αὐτὰ ἐκρίθησαν ὅτι εἶχαν τὴν ἰκανότητα νὰ ἐκπαιδευθοῦν σὸ τμήμα Ἐυλουργεῖου — Ἐπιπλοποιεῖου τῶν Τεχνικῶν Σχολῶν τοῦ Ἰδρύματος. Ὁ Κ. Κ. ἐκπαιδευθήκε ἀπὸ τὴς 3 Ὀκτωβρίου 1960 ὡς τὴς 18 Σεπτεμβρίου 1961 καὶ ὁ Κ. Ψ, ἀπὸ τὴς 3 Ὀκτωβρίου 1960 ἕως τὴς 18 Ὀκτωβρίου 1961. Ἡ ἐπίδοσις καὶ τῶν δύο ἦταν πολὺ ἰκανοποιητικὴ, κυρίως ὅμως τοῦ Κ. Κ. Ἀπὸ πληροφορίες ποὺ ἔχομε, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ εἶναι ἀπόλυτα ἐξακριβωμένες, ἐργάζονται καὶ οἱ δύο σὲ ἰδιωτικὰς συνεργεῖα. Ὁ Μ. Μ., κωφάλαος, ἐκπαιδευθήκε σὸ Μηχανουργεῖο καὶ εἰδικεύθηκε στὴς συγκολλήσεις ἀπὸ τὴς 20 Αὐγούστου 1961 ὡς τὴς 30 Μαΐου 1963. Ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐργασίας του ἦταν πολὺ ἰκανοποιητικὴ, ὑστεροῦσε ὅμως σημαντικὰ στὴ χειλεανάνωσις καὶ ὀμίλια. Ἐργάζεται ἤδη σὲ ἰδιωτικὸ μέγαλο Συνεργεῖο, μὲ ἡμερομίσθιο 60—70 δραχ.

Ὁ Β. Π. ἦρθε μὲ τὴ μητέρα του σὸ Ἰδρυμα γιὰ ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ τὸν Μάρτιο τοῦ 1964... Ἀσχεῖται πρὸς τὸ παρὸν δοκιμαστικὰ σὸ Ἐυλουργεῖο - Ἐπιπλοποιεῖο. (Ἐκθεσις πρὸς τὸ Ἰδρυμα Κωφάλαων. Υ.Σ. 4-8-1964).

(1) Στοιχεῖα διὰ τὴν Ἐπαγγελματικὴν ἀπασχόλησιν τῶν κωφάλαων εἰς Ἀθήνας (κατὰ τὰ παλαιότερα ἔτη) ἀναφέρονται καὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν : Θ. Δημητριάδου—Δ. Ἰωάννοβιτς «Κωφαλαλία καὶ ἡ ὑπὲρ τὸν Κωφάλαων μερίμνα ἐν Ἑλλάδι», σελ. 25, Ἀθήναι, 1951. Σύγχρονα στοιχεῖα διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀπασχόλησιν τῶν κωφάλαων εἰς τὰς Ἀθήνας παρεσχέθησαν εἰς τὸν γράφοντα ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντας καὶ λειτουργούντας εἰς Ἀθήνας Συνδέσμους Κωφάλαων. Οὕτω ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Κωφάλαων τῆς Ἑλλάδος κ. Θεοδωράκης παρεσχεν τὰ ἐξῆς στοιχεῖα : Ἐκ τῶν 365 μελῶν τῆς Ἐνώσεως (278 ἄνδρες καὶ 87 γυναῖκες) οἱ μὲν ἄνδρες ἀπασχολοῦντο : 45 ὡς ἐπιπλοποιοί, 59 ὡς ὑποδηματοποιοί, 2 ὡς τυπογράφοι, 2 ὡς ὀδοντοτεχνίται. 19 ὡς ὑπάλληλοι, 38 ὡς οἰκοδόμοι, 3 ὡς λιθογράφοι, 14 ὡς ἐλαιοχρωματισταί, 3 ὡς βιβλιοδέται, 13 ὡς τεχνίται δερματίνων εἰδῶν, 9 ὡς ζωγράφοι, 28 εἰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ οἱ ὑπόλοιποι εἰς διαφόρους ἄλλας ἐργασίας· αἱ δὲ γυναῖκες : 35 ὡς μοδίσται, 9 ὡς καθαρίστριαι, 2 ὡς ζωγράφοι καὶ αἱ ὑπόλοιποι εἰς οἰκιακὰς ἐργασίας.

δεδομένου ότι οι κοφάλαοι αποτελούν ούχι ευκαταφρόνητον ποσοστόν, ἐὰν ὑπολογίσωμεν καὶ τὰς οἰκογενεῖας εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν καὶ αἱ ὅποιαι συμμετέχουν, ὅπως εἶναι φυσικὸν ἀλλωστε, καὶ εἰς τὸ δράμα τῆς ζωῆς των(1).

Ἐλπίζομεν πάντως ὅτι ἡ κατάστασις αὐτή, ἥτις ἐκδέτεται καὶ υποβιβάζει τὴν στάθμην τοῦ πολιτισμοῦ τῆς χώρας, δὲν πρόκειται νὰ παραταθῆ ἐπὶ πολὺ εἰσέτι. Νομίζομεν συγκεκριμένως ὅτι, μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ Διδακτηρίου Ἀμπελοκήπων, μετὰ τὴν ἴδρυσιν ἐκ μέρους τοῦ Ἰδρυμάτος Εἰδικῶν Σχολείων βασικῆς ἀγωγῆς εἰς ὠρισμένα μεγάλα ἐπαρχιακὰ Κέντρα (2), μετὰ τὴν σύστασιν Εἰδικῆς Διευθύνσεως παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Κοινωνικῆς Προνοίας (τῆς Διευθύνσεως Ἀναπήρων), μετὰ τὴν ψήφισιν τέλους ὠρισμένων νομοθετημάτων προστατευτικῶν διὰ τοὺς κοφάλαους (3), ἤρχισαν πλέον νὰ δια-

(1) Συμφώνως πρὸς τὰ στατιστικὰ δεδομένα τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1951 (κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1961 δὲν ἐτέθησαν ἀνυψῶς σχετικὰ ἐρωτήματα παρ' ὅλα τὰ σχετικὰ διαβήματα εἰς τὰ ὁποία προέβημεν) οἱ κοφάλαοι ἀνῆρχοντο ἐν συνόλῳ εἰς 6.111 εἰς πληθυσμὸν 7.632.801, (ποσοστὸν 8.06 % περίπου εἰς 10.000 ἄτομα). Οἱ κοφάλαοι οὗτοι κατηγμένοντο ὡς ἐξῆς : 3.450 εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιφερείας (πληθυσμὸς κάτω τῶν 2.000 κατοίκων), 911 εἰς τὰς ἡμισιακὰς περιφερείας (πληθυσμὸς : 2.000—9.999), 945 εἰς τὰς ἀστικὰς περιφερείας (πληθυσμὸς : 10.000 καὶ ἄνω) καὶ τέλος 706 εἰς τὴν περιοχὴν πρωτευούσης. Ἄλλα ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς : Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν 6.111, οἱ 1.172 ἦσαν ἡλικίας 5-14 ἐτῶν καὶ οἱ 679 ἡλικίας 15—19 ἐτῶν. Ἐπίσης ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ ἦσαν : 3.398 ἄρρενες καὶ 2.798 θῆλειες. Τέλος ἐκ τοῦ ὅλου ἐπίσης ἀριθμοῦ οἱ 3.313 ἦσαν ἐκ γενετῆς, ἐνῶ οἱ 2.798 κατέστησαν κοφάλαοι ἐπιγενομένοι, λόγω διαφόρων ἀσθενειῶν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ πρὶν ἢ ἐγκρασταθῆ ὁ ἔναρθρος λόγος. Ἐπ' αὐτοῦ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα παρατίθενται καὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ Θ. Ζαβιτσιάνου : «Ἡ κοινωνικὴ σημασία τοῦ προβλήματος τῶν ὀλικῶν αἰσθητηρίων ἀναπηρῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεως αὐτοῦ», σελ. 7—8, Ἀθήναι, 1960.

(2) Τὰ Σχολεῖα καὶ Οἰκοτροφεῖα τὰ ὁποῖα ἰδρύθησαν τὰ τελευταῖα ἔτη, μετὰ κρατικὴν, ἐννοεῖται, ἀρωγὴν, εἶναι : 1. Σχολεῖον - Οἰκοτροφεῖον Πατρῶν. 2. Σχολεῖον - Οἰκοτροφεῖον Θεσ/νίκης 3. Σχολεῖον - Οἰκοτροφεῖον Σεργῶν (μετὰ τὴν συμπαράστασιν τοῦ ἐκεί φιλανθρωπικοῦ Σωματεῖου «Ἡ Ἑμμέλεια». 4. Σχολεῖον - Οἰκοτροφεῖον Βόλου (μετὰ τὴν συμπαράστασιν τοῦ Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ. 5. Νυκτερινὸν Σχολεῖον Ἀθηνῶν (δι' ἐνηλικίους κοφάλαους). 6. Νυκτερινὸν Σχολεῖον Πατρῶν (ὁμοίως δι' ἐνηλικίους κοφάλαους). Ἀεὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ ἐξαρθῆ καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις λειτουργούντος ἀπὸ τινων ἐτῶν : «Εἰδικὸν Ἐκπαιδευτηρίον διὰ κοφὰ καὶ βαρῆκοα παιδιὰ», τόσον εἰς τὸ θέμα τῆς βασικῆς ἀγωγῆς, ὅσον καὶ τῆς Ἐπαγγελματικῆς τοιαύτης. Ἡδὴ λειτουργεῖ παρ' αὐτῷ καὶ ἐργαστήριον ἐκμαθήσεως τῆς τυπογραφικῆς τέχνης μετὰ ἀξιόλογον ἐπιτυχίαν.

(3) Ἀπὸ τὰ σχετικὰ Νομοθετήματα μνημονεύομεν : 1. Τὸ Νομοθ. Διάταγμα ὑπ' ἀριθμ. 3558)27-9-56, τὸ ὁποῖον ὀρίζει ὅτι τὸ 2% ἐκ τῶν ἐισπραττομένων ἐκ παιδευτικῶν τελῶν δέον νὰ διατίθεται διὰ τὰ Σχολεῖα Κοφάλαων. 2. Τὸ Νομ. Διατ. ὑπ' ἀριθμ. 3635)16-11-56 διὰ τοῦ ὁποίου εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωρισθῶν ὡς ἰσότιμα πρὸς τὰ Δημόσια Δημοτικὰ Σχολεῖα τὰ εἰδικὰ Σχολεῖα Κοφάλαων.

γράφονται θετικά προϋποθέσεις και ευνόικοι παράγοντες διά την ανάπτυξιν και την προώθησιν τῆς επαγγελματικῆς παιδείας τῶν κωφαλάων και εἰς τὴν Ἑλλάδα. Συγκεκριμένως τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Προστασίας Κωφαλάων, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀναλάβει τὸ κύριον βάρος και τὴν εὐθύνην τῆς ἀγωγῆς και τῆς ἐν γένει ἀξιοποιήσεως τῶν κωφαλάων, θὰ πρέπει ἐνισχυόμενον γενναίως: 1. Νὰ ἐπεκτείνῃ τὰ Σχολεῖα βασικῆς ἀγωγῆς και εἰς ἄλλας ἐπαρχιακὰς πόλεις και νὰ διευρύνῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἤδη φοιτῶνων εἰς τὰ Σχολεῖα και Οἰκοτροφεῖα του, οὕτως ὥστε νὰ τυγχάνουν βασικῆς ἀγωγῆς ὅλοι οἱ κωφάλοιοι σχολικῆς ἡλικίας και τοῦτο (ἐκτὸς τῶν ἄλλων λόγων βεβαίως), διότι μόνον ἐφ' ὅσον τύχουν γενικῆς ἀγωγῆς εἶναι δυνατόν οἱ κωφάλοιοι νὰ ἀποκτήσουν και ἀρτίαν επαγγελματικὴν κατάρτισιν.—2. Νὰ δημιουργήσῃ συγχρονισμένα και ἀρτίως ἐξωπλισμένα επαγγελματικὰ ἐργαστήρια διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν μαθητῶν οὐχὶ μόνον εἰς τὰ πατροπαράδοτα διὰ τοὺς κωφάλοιοις ἐπαγγέλματα (ξυλουργικὴ, ὑποδηματοποιεῖα, ραπτικὴ κ.ο.κ.) ἀλλὰ και εἰς ἄλλας συγχρόνους βιοτεχνικὰς και βιομηχανικὰς ἐιδικότητας.—3. Νὰ δημιουργήσῃ «Κέντρον Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ» οὕτως ὥστε οἱ κωφάλοιοι νὰ κατευθύνωνται, ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιστημονικῶν κριτηρίων, πρὸς τὸ κατάλληλον ἐπάγγελμα και τὴν ἀρμοζουσαν δι' ἑνα ἕκαστον ἐιδικότητα.—4. Νὰ δημιουργήσῃ «Εἰδικὴν Ὑπηρεσίαν» τῆς ὁποίας ἔργον και ἀποστολὴ θὰ εἶναι ἡ τοποθέτησις τῶν ἐκπαιδευθέντων κωφαλάων εἰς τὴν ἀνάλογον ἐργασίαν και ἡ παρακολούθησις τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἐνδεχομένως θέλουν ἀντιμετωπίζει περαιτέρω κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βιοποριστικῆς των ἀπασχολήσεως.—5. Νὰ δημιουργήσῃ Γεωργικὴν Σχολὴν Κωφαλάων (1) διὰ τὴν εἰδίκευσιν τῶν προερχομένων ἀπὸ τὰς

3. Τὸ Ν. Δ. ὑλ' ἀρθρο. 4277]12-11-62 διὰ τοῦ ὁποῖου ὑποχρεοῦνται οἱ Ἀσφαλιστικοὶ Ὁργανισμοὶ νὰ ἀποστέλλουν τὰ κωφάλοια τέκνα τῶν ἠσφαλισμένων εἰς τὰ Σχολεῖα Κωφαλάων, ἐπὶ καταβολῇ τῶν ἀναλόγων τροφείων - διδάκτρων και ἐξόδων μεταφορᾶς.

(1) Ἐδῶ πρέπει νὰ θίξωμεν και τὸ ἀκόλουθον θέμα, τὸ ὁποῖον συνάπτεται μὲ τὴν Ἰδρυσιν Γεωργικῆς Σχολῆς Κωφαλάων. Πρόκειται περὶ τοῦ κληροδοτήματος Μελισσοῦργου. Συγκεκριμένως τὸ 1939 ἡ Ἀνθὴ Μελισσοῦργου διὰ διαθήκης ὄριζεν ὅπως τὸ ἥμισυ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου περιουσίας τῆς συνισταμένης, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, και εἰς ἐν ἀργόκτημα, ἐκτάσεως 10.000 στρεμμάτων (περιοχὴ Ἀναβύσσου - Ἀττικῆς), περιέληθη εἰς τὸ Ἐλληνικὸν Δημόσιον ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἰδρυθῇ Γεωργικὴ Σχολὴ Κωφαλάων. Ἡ ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς διαθήκης ἐξέφρασεν ἐπαινημένως τὴν ἀποφιν και προσφάτως (πρακτικὸν τῆς 15-4-1964) ὅπως τὸ ἀργόκτημα περιέληθη εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Προστασίας Κωφαλάων διὰ νὰ ἀναλάβῃ τοῦτο τὴν Ἰδρυσιν Γεωργικῆς Σχολῆς, λόγῳ ἀρμοδιότητος και ἐμπειρίας. Ἀτυχῶς ὅμως μοιρολότι παρήλθεν ἡθὴ 25ετία ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς Μελισσοῦργου, τὸ κληροδοτήμα ἀργεῖ και ἡ βούλησις τῆς διαθέτιδος παραμένει ἀνεκτέλεστος, παρ'

ἀγροτικάς περιφέρειας κωφαλάων εις τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἀγροτικὴν βιομηχανίαν, ὅπως συμβαίνει εις ὅλας τὰς χώρας μὲ κυριαρχοῦντα, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, τὸν ἀγροτοβιοτεχνικὸν χαρακτῆρα τῆς οἰκονομίας των. (1)

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ πληρωθῇ σημαντικὸν κενὸν καὶ θὰ παύσῃ

ὄλους τοὺς ἀγῶνας πού διεξήγαγον καὶ διεξάγει τὸ "Ἴδρυμα Κωφαλάων, παγιδευθεῖσα εις τοὺς πλοκάμους τῆς ἑλληνικῆς γραφειοκρατείας!

(1) Ὅπως ἐμφαίνεται ἀπὸ τὰ στατιστικὰ δεδομένα, τὰ ὁποῖα παρατίθενται εις προηγουμένη ὑποσημείωσιν (σελ. 43), οἱ κωφάλαοι, οἱ προερχόμενοι ἀπὸ ἀγροτικάς περιφέρειας ἀποτελοῦν ποσοστὸν 50,2% ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν κωφαλάων. Ἡ προέλευσις κωφαλάων κατὰ τὸ σημαντικώτερον ποσοστὸν ἀπὸ τὴν ὑπαίθρον θὰ ἔπρεπε, κατὰ λογικὴν συνέπειαν, νὰ εἶχε βοηθήσει εις τὴν ἐπίλυσιν, εις σοβαρὸν βαθμὸν, τοῦ προβλήματος τῆς παραγωγικῆς ἀπασχολήσεως τῶν κωφαλάων, ἀφοῦ ποσοστὸν 50,2% θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀπασχοληθῇ εις ἀγροτικάς ἐργασίας καὶ τοῦτο διότι ἡ ἐντάξις τῶν κωφαλάων εις τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν δὲν ἀπατεῖ, ὡς ἐσημειώσαμεν ἤδη εις ἄλλο τμήμα τῆς μελέτης, ἰδιάζουσιν καλλιέργειαν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ ἅπλως ὁμαλὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν ἱκανοτήτων καὶ ἀφοῦ ἐξ ἄλλου οἱ γονεῖς καὶ οἱ κηδεμόνες τῶν κωφαλάων διαθέτουν ἀγροτικὴν ἰδιοκτησίαν, ἔστω καὶ μικράν. Ἐν τούτοις δὲν συμβαίνει τοῦτο, ἀλλὰ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον. Ἐπὶ τῇ βάσει προχείρων δειγματολογικῶν ἐρευνῶν τὰς ὁποίας ἔχομεν ἐνεργῶσι κατελήξαμεν εις τὰ ἔξῃς συμπεράσματα (ἔστω καὶ ἐάν διατηροῦμεν ὀρισμένας ἐπιφυλάξεις): Οἱ κωφάλαοι, οἱ προερχόμενοι ἀπὸ ἀγροτικάς περιοχὰς παραμένουν ἀνεργοὶ καὶ ἀναπασχολῆτοι εις ποσοστὸν μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς κωφαλάους τῶν ἡμιαστικῶν καὶ ἀστικῶν περιφερειῶν, καθὼς (καὶ περισσότερο βεβαίως) τῶν Ἀθηνῶν. Τὸ φαινόμενον ἐπιληκτικὸν ἐν πρώτῃς ὄψεως, δὲν εἶναι καὶ ἀνεξήγητον. Εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς ἀστικάς περιφέρειας οἱ κωφάλαοι ἔχουν τὴν δυνατότητα — σχετικὴν πάντοτε — νὰ ἀσκήσουν στοιχεῖα γενικῆς ἀγωγῆς, φοιτῶντες εις τὰ εἰδικὰ πρὸς τοῦτο Σχολεῖα, ἐνῶ ἡ τοιαύτη δυνατότης εἶναι πολὺ περιορισμένη εις τὴν ὑπαίθρον, δεδομένου ὅτι ὀλίγοι μόνον κωφάλαοι εἶναι δυνατόν νὰ φοιτήσουν, λόγῳ στενότητος θέσεων, ὡς οἰκτρόφθοι εις τὰ Σχολεῖα αὐτά. Ἐπειτα εις τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς ἀστικάς περιφέρειας, ἔστω καὶ ἐάν δὲν τύχουν ἐπὶ τοὺς εὐεργετημάτων τῆς εἰδικῆς ἀγωγῆς, καὶ πάλιν εἶναι δυνατόν νὰ ἀσκήσουν ἐν στοιχειῶδες βιοτεχνικὸν ἐπάγγελμα, καταρτιζόμενοι ἐμπειρικῶς καὶ ἐκ τῶν ἐνότων, ἢ, ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ, νὰ ἀπασχοληθοῦν καὶ ὡς ἀνεπίδικευτοι ἐργάται. Ἀντιθέτως εις τὴν ὑπαίθρον, παραμένοντες ἀπαίδευτοι, ἐκτεθειμένοι εις τὴν χεῦρην καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν κατοίκων, λόγῳ τῆς χαμηλοτέρας πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς στάθμης, εἶναι φυσικὸν νὰ καταρρακῶνονται ψυχικῶς καὶ σωματικῶς καὶ νὰ καθίστανται ἀνίκανοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τῶν πλεόν ἁπλῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν. (Ἀπηχῆσεις τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀκούοντων καὶ ὁμιλούντων, ἰδιαιτέρως εις τὰς ἀγροτικάς περιφέρειας, ἔναντι τῶν κωφαλάων, ὑπάρχουν καὶ εις τὴν νεολληνικὴν λογοτεχνίαν, ὅπως καὶ τὰ διηγήματα: τοῦ Ζ. Παπαντωνίου «Τὸ φουστάνι τῆς Δελοῦδος», τοῦ Δ. Βουτυρά «Ὁ Γυῖός τῆς Βουβῆς», τοῦ Ἀργ. Ἐφραλιώτη «Ὁ Βουβός», τοῦ Ν. Μάτσα». «Τὸ Παιδί καὶ τὸ Ποτάμι» καὶ εἰς ἄλλα).

και η Ἑλλάς νὰ παρουσιάζη εἰς τὸν σοβαρὸν αὐτὸν τομέα τὸ φαινόμενον τῆς μεγάλης καθυστερήσεως ὄχι μόνον ἐν σχέσει πρὸς τὰς προηγμένας χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ ἐν σχέσει καὶ πρὸς αὐτὰ ἀκόμη τὰ γειτονικά Βαλκανικά Κράτη.

* *

XV. Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΔΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ. Μολονότι ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις τῶν κωφολάλων ἔχει σημειώσει ἱκανὰς προόδους, ὅπως προκύπτει ἐξ ὧσων ἐξετέθησαν ἀνωτέρω, ἐν τούτοις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ πρόβλημα ἔχει λυθῆ ὀλοκληρωτικῶς. Πολλὰ ἀκόμη πρέπει νὰ γίνουιν εἰς τὸν τομέα αὐτόν, ὄχι μόνον εἰς τὰς καθυστερημένας χώρας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς πλέον προηγμένας. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἀπετέλεσεν ἓν ἐκ τῶν κεντρικῶν θεμάτων εἰς ὅλα τὰ συνεληθόντα τὴν τελευταίαν δεκαετίαν διεθνή Συνέδρια διὰ τὰ προβλήματα τῶν κωφολάλων (Ρώμη 1951, Ζάγκρεμπ 1955, Βισμπάντεν 1959).

Ὁτῶ τὸ ΙΙΙ Διεθνὲς Συνέδριον τὸ ὁποῖον συνήλθε κατὰ τὰ τελευταία ἔτη εἰς Wiesbaden τῆς Δυτ. Γερμανίας, ἀφοῦ, μεταξὺ ἄλλων θεμάτων, συζητήσῃεν διεξοδικῶς καὶ τὸ θέμα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν κωφολάλων καὶ ἐξήρε καὶ ἐπήνεσε τὰς προόδους καὶ τὰ ἐπιτεύγματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σημειωθῆ, δὲν παρέλειψεν νὰ διαπιστώσῃ καὶ νὰ ἐπισημάνῃ καὶ τὰ ἀσθενῆ σημεῖα καὶ τὰς σχετικὰς ἐλλείψεις. (1) Κατόπιν αὐτοῦ, ὁμοφώνως,

(1) Ὁμιλῶν εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὁ Γ. Γραμματεὺς τῆς Παγκοσμίου Ὁμοσπονδίας Κωφολάλων κ. Καίσαρ Magarotto εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς : «Ἐν ἄλλο πρόβλημα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τὸ συνέδριον εἶναι ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀποκατάστασις τῶν κωφῶν. Εἰς τὸ πεδῖον αὐτὸ ὑπάρχει ἐνρὺ περιθώριον δι' ἐργασίαν, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς πλέον προχωρημένας χώρας. Πολλὰ συστήματα ἔχουν τεθῆ εἰς ἐφαρμογὴν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, ὅμως πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι τὰ συστήματα αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς οἰκονομίας τοῦ παρελθόντος, εἶναι τώρα ἀτελεῖ καὶ ἀνεπαρκῆ. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον γίνεται σήμερον εἶναι ὁ προσανατολισμὸς τοῦ κωφοῦ κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ βιοτεχνικά ἐπαγγέλματα, χωρὶς νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ ἱκανότητες, αἱ προτιμήσεις καὶ γενικῶς τὰ δεδομένα, τὰ ὁποῖα συνιστοῦν τὸν ὀρθὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμόν. Ἄλλὰ καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, ὅπου λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν τὰ δεδομένα αὐτά, ἡ ἐπιλογὴ περιορίζεται εἰς τὰ ὀλίγα σχετικὰ βιοτεχνικά ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποῖα συνήθως διδάσκονται εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν Σχολείων. Αἱ συνειπναι τῆς καταστάσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων εἶναι σοβαραὶ καὶ ἀπὸ γενικῆς ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ ψυχολογικῆς πλευρᾶς, διότι ἔχομεν εἰς πολλὰς περιπτώσεις κωφολάλους ἐξαναγκασμένους τρόπον τινὰ νὰ ἐκτελοῦν μίαν ἐργασίαν, ἡ ὁποία δὲν τοὺς ἱκανοποιεῖ. Τὸ γεγονός αὐτὸ δημιουργεῖ, ὅπως εἶναι εὐνόητον, ἐπὶ πλέον ἐμπόδια διὰ τὴν προσαρμογὴν των εἰς τὴν Κοινωνικὴν ζῶην» (Dr Cesare Magarotto : «The Problems of the Deaf and the Work of the WFD—Opening Speech for the 3rd World Congress of the Deaf», Wiesbaden-1959-(σελ. 8-9).

κατέληξεν εις τὰς ἐξῆς ἀποφάσεις και εὐχάς: α) Πρέπει νὰ δοθῆ εις ὅλους τοὺς κωφολάλους ἢ δυνατότης νὰ ἐκπαιδευθοῦν εις ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποία θὰ προσιδιάζον εις τὰς ἰκανότητες και τὰ διαφέροντα ἐνὸς ἐκάστου. β) Νὰ συγκεντρωθῆ και συσσωρευθῆ ὅλη ἡ σχετικὴ πείρα εις τὸ θέμα αὐτὸ και νὰ ἀξιοποιηθῆ, ἐπ' ὠφελεία τῶν κωφολάλων. γ) Τὰ ἱδρύματα και οἱ ὄργανισμοί, οἱ ἐπαμιζόμενοι τὰ προβλήματα τῆς ἐκπαιδεύσεως και τῆς ἐν γένει προστασίας τῶν κωφολάλων, νὰ συλλέξουν τὰ τελευταῖα πορίσματα τῆς Παιδαγωγικῆς, τῆς Τεχνικῆς, τῆς Ἱατρικῆς, τῆς Ψυχολογίας και τῆς Κοινωνιολογίας, νὰ τὰ ἀξιολογήσουν και νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν ἐπωφελῶς. δ) Νὰ συγκεντρωθοῦν πλήρη και ἀναλυτικὰ στοιχεῖα σχετικῶς μετὴν κατάστασιν τῆς ἐπαγγελματικῆς παιδείας εις ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου, οὕτως ὥστε νὰ βοηθηθοῦν αἱ χώραι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν καθυστέρησιν. ε) Νὰ «γυρισθοῦν» εἰδικαὶ διδακτικαὶ κινηματογραφικαὶ ταινία σχετικῶς μετὸ θέμα αὐτὸ και νὰ ἀνταλλάσσονται μεταξὺ τῶν διαφόρων Ἐπαγγελματικῶν Σχολείων και Ἐργαστηρίων. στ) Νὰ γίνουιν μελέται ἀπὸ εἰδικοὺς ψυχολόγους, ἐργασιολόγους, ψυχοτεχνικοὺς σχετικῶς μετὴν χρησιμοποίησιν τῶν κωφολάλων εις τὴν βιομηχανίαν. ζ) Νὰ ἐπεκταθοῦν και νὰ ὀργανωθοῦν ἀρτιώτερον τὰ «Εἰδικὰ Κέντρα Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ», οὕτως ὥστε νὰ προσανατολίζονται οἱ κωφάλαοι ἐπὶ τῆ βράσει τῶν νεωτάτων σχετικῶν μεθόδων. η) Νὰ γίνουιν σχετικὰ διαβήματα εις τοὺς Διεθνεῖς Ὀργανισμοὺς UNESCO, Organisation Internationale du Travail, κ.ο.κ. οὕτως ὥστε νὰ συντρέξουν οἰκονομικῶς και ἠθικῶς τὰ ἱδρύματα Κωφολάλων, τοὺς Ἐθνικοὺς και Διεθνεῖς Συνδέσμους τῶν Κωφολάλων εις τὰς προσπαθείας τὰς ὁποίας καταβάλλουν διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀξιοποίησιν τῶν μελῶν των. θ) Νὰ ὑπαχθῆ εις ἐκάστην χώραν ἡ ἐϋθύνη τῆς ἐπαγγελματικῆς παιδείας ὑπὸ ἐνιαῖον φορέα, οὕτως ὥστε νὰ παύσῃ ἡ σήμερον ἐπικρατοῦσα σύγχυσις και διαφορὰ μεθόδων. (1) Τέλος ὁ Γενικὸς Γραμματικὸς Καίσαρ Magarotto κλείων τὰς ἐργασίας τοῦ συνεδρίου, ἀπηύθυνε τὴν ἐξῆς ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς συνέδρους: «Οἱ κωφάλαοι ὅλου τοῦ κόσμου, τριάκοντα ἕξ περίπου ἑκατομύρια, ἀτενίζουν πρὸς ἡμᾶς και ἀναμένουιν τὴν ἀλληλεγγύην και πρὸ παντὸς τὴν ἀγάπην, ὡς σύμβολον λυτρώσεως, οὕτως ὥστε ὁ τοίχος τῆς σιωπῆς, τὸν ὁποῖον ἀνήγειραν αἱ προλήψεις και αἱ προκαταλήψεις τῶν αἰώνων μετὴν βοήθειαν τῆς ἐπιστήμης και τῆς ἐρεῦνης νὰ καταπέσῃ και ἀνοιχθῆ ὁ δρόμος πρὸς τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν και τὴν εἴσοδον και τῶν ἀναπήρων αὐτῶν εις τὴν κοινωνικὴν ζωὴν μετὰ ἴσα δικαιώματα και ἴσας ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους. Ἐὰς φανῶμεν ἀντάξειοι τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς!» (2)

(1) «Deutsche - Gehörlosen - Zeitung, 20-10-20.

(2) Cesare Magarotto: Εἰς τὸ ἀμέσως προηγούμενως μνημονευθὲν τεύχος (σελ. 15-16).

ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

(Δέν περιλαμβάνονται τὰ ἔργα τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὸ κείμενον)

1. Comptes rendus des Journées d'études des professeurs des jeunes Sourds : Préparation aux épreuves théoriques de l'examen de fin d'apprentissage artisanal et du certificat d'aptitude professionnelle de l'enseignement technique. (Revue générale de l'enseignement des Sourds-Muets, Avril, 1962).
- D i e b o l t : Les activités manuelles dans une classe d'enfants déficients auditifs. (Revue générale de l'enseignement des Sourds-Muets, Avril, 1962).
- A. I e g r a n d : L'Assistance aux anormaux de l'Ouïe. (Raport au VI Congrès national d'Assistance publique et privée, Montpellier, 1914).
- E. P a c h o u d : Les aptitudes techniques chez d'adolescent Sourd. (Revue générale de l'enseignement des Sourds-Muets, Janv. 1957).
2. D u p o n t - M. H u b e r : Ueberlegungen zur Berufsberatung der Taubstummen. (Berufsberatung und Berufsbildung, Zürich, 1954).
- H. F e u e r b a u m : Die Berufliche Leistungsmöglichkeiten der Gehörlosen in der gewerblichen Wirtschaft. (Neue Blätter für Taubstummenbildung, No 9, 1955).
- G r o e t e n h e r d t : Auf welche psychologischen und charakterologischen Merkmale kann die Gehörlosigkeit Einfluss haben? (Neue Blätter für Taubstummenbildung, No 6/7 1951).
- G. H e e s e : Die Rehabilitation der Gehörlosen, München, 1961.
- G. H e e s e : Ueber die Eignung Tauber Menschen für den Tischlerberuf und spez. für die darin vorkom. Arbeiten in Maschinen. (Wiss. Z. Humboldt Univ. Berlin. GR. V (1955-56) s. 86 f.).
- R. L i n k : Die Rehabilitation Gehörlosengeschädigter aus des Sicht des Facharztes. (Festschrift der Ernst-Adolf-Feschke-Schule, Berlin, 1961).
- A. L ö v e : Das Taubstumme kind als Sozialpartner, Heidelberg, 1953).
- E. R e e s : Die Berufliche Rehabilitation von Hör- und Sprachgeschädigten (Neue Blätter für Taubstummenbildung, No 9, 1955).
- E. R e e s : Wie kann die Gehörlosenschule ihre Schüler zu einem Beruf hinführen? (Neue Blätter für Taubstummenbildung, No 12, 1963).
- T h. S c h a r m a n n - E m i l R e e s : Die berufliche Rehabilitation der Hör- und Sprachgeschädigten am Arbeitsplatz, Köln, 1957.

- R. S c h m i d t : Gehörlose in Lärmbetrieben ? (Neue Blätter für Taubstummensbildung, No 12, 1958).
- E. S c h o r s c h : Die Stellung der Gehörlosen zur Berufswahl und Berufsausübung nach ihren eigenen Äusserungen. (Blätter für das Wohlfahren der Gehörlosen, 1927).
- K. H. S e i f e r t : Ueber Die Soziale Einordnung Taubstummer ins Erwerbsleben, Köln, 1961.
- E. S u t e r m e i s t e r : Charakterfehler der Taubstummen, ihre Ursachen und ihre Bekämpfung, Organ, 1914.
3. S t. B e r l i n s k y : Measurement of the Intelligence and Personality of the Deaf. (The Journal of Speech and Hearing Disorders, Vol. 17, 1952).
- L. B r u n s c h w i n g : A Study of some personality aspects of deaf children. (Teachers Coll. Contrib. to Education No 687, New York)
- A. S. K i r k : Behavior problem tendencies in deaf and hearing children. (American Annals of Deaf, No 83, 1938).
- M. S t a n t o n : Mechanical Ability of deaf children (Teachers Coll. Contrib. to Educ. New York. Columbia University, 1938).
- E. S t o c k w e l l : Visual difficulties in deaf children. (Arch. Ophthalmol. 48, 428, 1952).
4. I o l a n d a G e r v e l l a t i : Il lavoro come fattore di recupero di minorati psichici. (Infanzia Anormale, No 31, Marzo-Aprile, 1959).
- C. C o t t o n e : Problemi didattici e sociali, problemi organizzativi. (Udito-Voce-Parola, Ott-Dec, 1961).
- G. P u f a n : La formazione dell'abitudini di lavoro negli allievi delle scuole speciali per sordomuti. (Udito-Voce-Parola, Luglio-Sett. 1961).
- G. S a n t o r o : Funzione pedagogica del lavoro. (Udito-Voce-Parola. Luglio-Sett. 1959).
- C. S a n t o r o : Insegnati complementari ed istruzione professionale. (Udito-Voce-Parola, Luglio-Sett. 1961).
- M. S c a l a : Il Sordomutismo ed il suo recupero sociale. (Udito-Voce-Parola, Gen-Marzo 1964).
- G. T r u d o : Pensiero e linguaggio nei Sordomuti. (Processo disviluppo e Socializzazione). (Udito-Voce-Parola, Ott-Dec, 1963).
5. V. C. D i m i t r i v : Gluvi i gluvonemi, Moskva, 1958.

ΚΥΡΙΩΤΕΡΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΚΩΦΑΛΛΩΝ

I. Παιδαγωγικά :

- α) «Τὸ σύστημα ἐκπαιδεύσεως τῶν κωφαλάων». (Περιοδ. «Παιδεία καὶ Ζωή», τεύχος 69, Αὐγ.—Σεπτ. 1958).
- β) «Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἡ ἀγωγή τῶν κωφαλάων». (Περιοδ. «Παιδεία καὶ Ζωή», τεύχος 78, Αὐγ.—Σεπτ. 1959).
- γ) «Ἡ προσχολικὴ ἀγωγή τῶν κωφαλάων». (Περιοδ. «Παιδεία καὶ Ζωή» τεύχη 82—83, Ἰαν., Φεβρ., Μάρτιος, 1960).
- δ) «Samuel Heinicke, ὁ θεμελιωτὴς τῆς προφορικῆς μεθόδου». (Περιοδ. «Παιδεία καὶ Ζωή», τεύχος 96, Αὐγ.—Σεπτ. 1961).
- ε) «Αἱ πρῶται προσπάθειαι διὰ τὴν ἀγωγήν τῶν κωφαλάων». (Περιοδ. «Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή», τεύχος 130, Μάιος 1963).
- στ) «Ἡ μιμικὴ «γλώσσα» εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγήν τῶν κωφαλάων». (Περιοδ. «Ἀκτίνες», τεύχος 249, Μάρτ. 1964).

II. Ἐπαγγελματικῆς ἀποκαταστάσεως :

- α) «Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσαρμοσμός τῶν κωφαλάων». (Περιοδ. «Κοινωνικὴ Πρόνοια», τεύχος 10, Ἰούλιος—Σεπτ. 1958).
- β) «Ἡ παραγωγικὴ ἀπασχόλησις τῶν κωφαλάων». (Περιοδ. «Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος», 18-12-1959).
- γ) «Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀποκατάστασις τῶν κωφαλάων». (Περιοδ. «Βιομηχανικὴ Ἐπιθεώρησις», τεύχος 316, Φεβρ. 1961).
- δ) «Οἱ κωφάλαοι εἰς τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν». (Περιοδ. «Νέα Ἀγροτικὴ Ἐπιθεώρησις», Μάρτιος 1961).

III. Ἴστορικὰ — Φιλολογικά :

- α) «Ὁ Ἱερὸς Ἀδγουστίνος καὶ οἱ Κωφάλαοι». (Περιοδ. «Ἀκτίνες», τεύχος 202, Ἰούνιος 1959).
- β) «L' Institut National des sourds-Muets de la Grèce, (Περιοδικὸν «Voix du Silence», Μαί—Dec. 1959).
- γ) «Σιωπηλοὶ Ζωγράφοι» (Περ. «Νέα Ἐστία», τεύχος 757, 15-1-19).
- δ) «Σιωπηλοὶ Γλύπτες» (Περιοδ. «Νέα Ἐστία», τεύχος 786, 1-4-60).
- ε) «Ἡ παρουσία τῶν κωφαλάων στὸν Ἡρόδοτο, τὸν Ἴπποκράτη καὶ τὸν Πλάτωνα». (Περιοδ. «Παιδεία καὶ Ζωή», τεύχος 91, Ἰαν.—Φεβρ. 1961).
- στ) «Σιωπηλοὶ Ἑλληνες Καλλιτέχνες». (Περιοδ. «Νέα Ἐστία», τεύχος 831, 15-2-1962).

ζ) «Οἱ κωφάλαοι εἰς τὸ Συμπόσιον τοῦ Δάντη». (Περιοδ. «Ἀκτίνες», τεύχος 233, Ἰουλ., Ἀγ., Σεπ. 1962).

η) «Ὁ Κικέρων περὶ κωφῶν καὶ τυφλῶν». (Ἐφ. «Τὸ Βῆμα τῶν Τυφλῶν») φύλλον 194, Ἀπρ. 1962).

IV. Κοινωνιολογικὰ—Νομικὰ :

α) «Ὁ Γάμος καὶ ἡ Οἰκογένεια εἰς τοὺς κωφαλάου». (Περιοδ. «Κοινωνικὴ Πρόνοια», Ἰαν.—Μάρτιος 1957).

β) «Das Griechische Strafgesetzbuch gegenüber Taubstummen» (Ὁ Ἑλληνικὸς Ποινικὸς Κώδιξ ἔναντι τῶν κωφαλάων — Weltcongress der Gehörlosen—Wiesbaden 1959, σελ. 386 καὶ ἑπ.).

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

I.	Είσαγωγή	σελ. 5
II.	Αί ικανότητες τών Κωφάλλων	» 6
III.	Προσανατολισμός τής έπαγγ. εκπαιδύσεως	» 10
IV.	Συστήματα έπαγγ. εκπαιδύσεως	» 16
V.	Φορείς τής έπαγγ. εκπαιδύσεως	» 20
VI.	Ήλικία εισόδου	» 21
VII.	Εισαγωγικαί έξετάσεις	» 22
VIII.	Ήπαγγελματικός προσανατολισμός τών Κωφάλλων	» 23
IX.	Διάρκεια εκπαιδύσεως — ώράριον	» 24
X.	Διδακτικόν Προσωπικόν	» 25
XI.	Ήριθμός τών μαθητών εις έκαστον τμήμα ή έργαστήριον	» 26
XSI.	Τά πτυχία τών επαγγελματικών σχολείων	» 27
XIII.	Ή έπαγγ. εκπαίδευσις εις τήν Ευρώπην, τήν Ήμερικήν και τās άλλας Χώρας	» 28
XIV.	Ή επαγγελματική εκπαίδευσις εις τήν Ήλλάδα	» 41
XV.	Ή προοπτική διά τó μέλλον	» 46
	Βιβλιογραφία	» 49
	Κυριώτερα μελετήματα τού ίδιου επί τού προβλήματος τών Κωφάλλων	» 51

Ψηφιοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Ομίλου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1000 / 27

